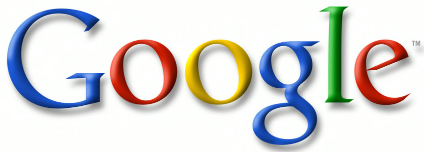
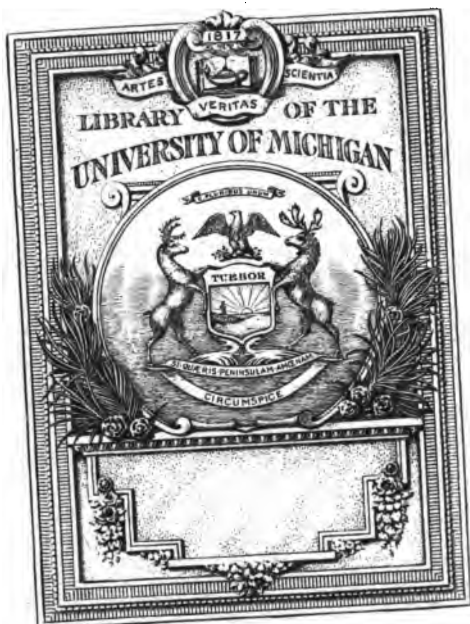



1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

SAMFUNDETS STØTTER.

SAMFUNDETS STØTTER.

SKUESPIL I FIRE AKTER

AF

HENRIK IBSEN.

ANDET OPLAG.



KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO.

1877.

PERSONERNE:

Konsul Bernick.
Fru Bernick, hans hustru.
Olaf, deres søn, 13 år gammel.
Frøken Bernick, konsulens søster.
Johan Tønnesen, fru Bernicks yngre broder.
Frøken Hessel, hendes ældre halvsøster.
Hilmar Tønnesen, fru Bernicks fætter.
Adjunkt Rørlund.
Grosserer Rummel.
Købmand Vigeland.
Købmand Sandstad.
Dina Dorf, en ung pige i konsulens hus.
Fuldmægtig Krap.
Skibsbygger Aune.
Grosserer Rummels frue.
Postmester Holts frue.
Doktor Lynges frue.
Frøken Rummel.
Frøken Holt.
Byens borgere og andre indvånere, fremmede søfolk, dampskibspassagerer osv.

Handlingen foregår i konsul Bernicks hus i en mindre, norsk kystby.

FØRSTE AKT.

(En rummelig havesal i konsul Bernicks hus. I forgrunden tilvenstre fører en dør ind til konsulens værelse; længere tilbage, på samme væg, er en lignende dør. Midt på den modsatte væg er en større indgangsdør. Væggen i baggrunden er næsten helt af spejlglas med en åben dør ud til en bred havetrappe, hvorover er spændt et solsejl. Nedenfor trappen ses en del af haven, der indhegnes af et gitter med en liden indgangsport. Udenfor og langsmed gitteret løber en gade, der på den modsatte side er bebygget med små lysmalte træhuse. Det er sommer og varmt solskin. Enkelte mennesker går nu og da forbi henne i gaden; man standser og samtaler; der handles i en på hjørnet liggende krambod o. s. v.)

(Inde i havesalen sidder omkring et bord en forsamling af damer. Midt for bordet sidder fru Bernick. Ved hendes venstre side sidder fru Holt med datter; dernæst fru Rummel og frøken Rummel. Til højre for fru Bernick sidder fru Lynge, frøken Bernick og Dina Dorf. Alle damerne er beskæftigede med håndarbejde. På bordet ligger store bunker af halvfærdigt og tilklippet linned samt andre beklædningsgenstande. Længere tilbage, ved et lidet bord, hvorpå to blomsterpotter og et glas sukkervand, sidder adjunkt Rørlund og forelæser af en bog i guldsnit, dog således at kun enkelte ord bliver hørlige for tilskuerne. Ude i haven løber Olaf Bernick omkring og skyder tilmåls med en bue.)

(En liden stund efter kommer skibsbygger Aune stilfærdigt ind gennem døren tilhøjre. Der indtræder nogen forstyrrelse i læsningen; fru Bernick nikker til ham og peger mod døren tilvenstre. Aune går sagte hen og banker et par gange sagte og med mellemrum på konsulens dør. Fuldmægtig Krap, med hat i hånden og papirer under armen, kommer ud fra værelset.)

Fuldmægtig Krap.

Nå, er det Dem, som banker?

Skibsbygger Aune.

Konsulen har havt bud efter mig.

Fuldmægtig Krap.

Har så; men kan ikke modtage Dem; har overdraget til mig at —

Skibsbygger Aune.

Til Dem? Jeg vilde nok helst —

Fuldmægtig Krap.

— overdraget til mig at sige Dem det. De må holde op med disse lørdags-foredrag for arbejderne.

Skibsbygger Aune.

Så? Jeg tænkte dog, jeg måtte bruge min fritid —

Fuldmægtig Krap.

De må ikke bruge Deres fritid til at gøre folkene ubrugelige i arbejdstiden. Sidst lørdag har De talt om den skade, arbejderne skal have af vore nye maskiner og af den nye arbejdsmåde på værftet. Hvorfor gør De det?

Skibsbygger Aune.

Det gør jeg for at støtte samfundet.

Fuldmægtig Krap.

Det var mærkeligt! Konsulen siger, at det er samfundsopløsende.

Skibsbygger Aune.

Mit samfund er ikke konsulens samfund, herr fuldmægtig! Som formand i arbejdersamfundet må jeg —

Fuldmægtig Krap.

De er først og fremst formand på konsul Bernicks værft. De har først og fremst at gøre Deres skyldighed imod det samfund, som kaldes konsul Bernicks firma; for det er det, vi allesammen lever af. — Ja, nu ved De, hvad konsulen havde at sige Dem.

Skibsbygger Aune.

Konsulen vilde ikke have sagt det på den måde, herr fuldmægtig! Men jeg skønner nok, hvem jeg har at takke for dette her. Det er den fordømte amerikanske havarist. De folk vil, at arbejdet skal gå, som de er vant til det derover, og det —

Fuldmægtig Krap.

Ja, ja, ja; jeg kan ikke indlade mig på vidtløftigheder. Nu kender De konsulens mening; altså basta! Vil De så gå ned på værftet igen; det kan visst behøves; jeg kommer selv derned om lidt. — Om forladelse, mine damer!

(Han hilser og går ud gennem haven og nedad gaden. Skibsbygger Aune går stille ud tilhøjre. Adjunkten, der under den foregående dæmpede samtale har fortsat læsningen, er straks efter færdig med bogen og klapper den sammen.)

Adjunkt Rørlund.

Se så, mine kære tilhørerinder, dermed er det ude.

Fru Rummel.

Ak, hvilken lærerig fortælling!

Fru Holt.

Og så moralsk!

Fru Bernick.

En sådan bog gir virkelig meget at tænke på.

Adjunkt Rørlund.

Å ja; den danner et velgørende modstykke til hvad vi desværre daglig kan se, både af aviser og af tidsskrifter. Denne forgyldte og sminkede yderside, som de store samfund bærer tilskue, — hvad dølger den egentlig? Hulhed og rådenskab, om jeg så må sige. Ingen moralsk grundvold under fødderne. Med et ord, — de er kalkede grave, disse store samfund nutildags.

Fru Holt.

Ja, det er visst og sandt.

Fru Rummel.

Vi behøver jo bare at se hen til det amerikanske skibsmandskab, som ligger her i denne tid.

Adjunkt Rørlund.

Nå, slige udskud af menneskeheden vil jeg sletikke tale om. Men selv i de højere kredse, — hvorledes står det til der? Tvivl og gærende

uro på alle kanter; ufred i sindene og usikkerhed i alle forholde. Hvorledes er ikke familjelivet undergravet derude? Hvorledes ytrer sig ikke frække omstyrtningslyster lige over for de alvorligste sandheder?

Dina
(uden at se op).
Men sker der ikke også mange store gerninger?

Adjunkt Rørlund.
Store gerninger —? Jeg forstår ikke —

Fru Holt
(forbauset).
Men, Gud, Dina —!

Fru Rummel
(på samme tid).
Men, Dina, hvor kan Du dog —?

Adjunkt Rørlund.
Jeg tror ikke det vilde være sundt, om den slags gerninger fik indpas hos os. Nej, da bør nok vi herhjemme takke Gud, at vi har det, som vi har det. Vel vokser her ugræs mellem hveden her også, desværre; men det stræber vi da redeligt at luge op så godt vi formår. Det gælder at holde samfundet rent, mine damer, — at holde ude alt dette uprøvede, som en utålmodig tid vil påtvinge os.

Fru Holt.
Og sligt findes der desværre mere end nok af.

Fru Rummel.

Ja, ifjor var det jo på et hængende hår, at vi skulde fåt jernbane til byen.

Fru Bernick.

Nå, det fik da Karsten forhindret.

Adjunkt Rørlund.

Forsynet, fru Bernick. De kan være forvisset om, at Deres mand var et redskab i en højeres hånd, da han nægted at tage sig af det påfund.

Fru Bernick.

Og alligevel fik han høre så meget ondt i aviserne. Men vi glemmer rent at takke Dem, herr adjunkt. Det er virkelig mere end venligt af Dem, at De ofrer så megen tid på os.

Adjunkt Rørlund.

Å hvad; nu i skoleferierne —

Fru Bernick.

Ja, ja, det er dog et offer alligevel, herr adjunkt.

Adjunkt Rørlund
(flytter sin stol nærmere).

Tal aldrig om det, bedste frue. Bringer De ikke allesammen et offer for en god sags skyld? Og bringer De det ikke gerne og gladeligen? Disse moralsk fordærvede, hvis forbedring vi arbejder for, er at betragte som sårede soldater på en slagmark; De, mine damer, er diakonisserne,

de barmhjertige søstre, der plukker charpi til disse ulykkelige tilskadekomne, lægger forbindingen lindt om sårene, læger og heler dem —

Fru Bernick.

Det må være en stor nådensgave at kunne se alt i et så smukt lys.

Adjunkt Rørlund.

Meget er medfødt i så henseende; men meget kan også erhverves. Det gælder kun at se tingene i lys af en alvorlig livsopgave. Ja, hvad siger nu De, frøken Bernick? Finder ikke De, at De har fåt ligesom et tryggere grundlag at stå på, siden De ofred Dem for skolegerningen?

Frøken Bernick.

Ak, jeg ved ikke hvad jeg skal sige. Tidt, når jeg går dernede i skolestuen, ønsker jeg, at jeg var langt ude på det vilde hav.

Adjunkt Rørlund.

Ja se, det er anfægtelserne, kære frøken. Men mod slige urolige gæster gælder det at stænge døren. Det vilde hav, — det mener De naturligvis ikke bogstaveligt; De mener det store bølgende menneskesamfund, hvor så mange går tilgrunde. Og sætter De virkelig så megen pris på det liv, De hører summe og bruse hist udenfor? Se bare ned på gaden. Der går menneskene i solheden og sveder og tumler med sine små anliggender. Nej, da har vi det sandeligen bedre,

vi, som sidder svalt herinde og vender ryggen til den kant, hvorfra forstyrrelsen kommer.

Frøken Bernick.

Ja, Gud, De har visst så fuldkommen ret —

Adjunkt Rørlund.

Og i et hus, som dette, — i et godt og rent hjem, hvor familjelivet kommer tilsyne i sin smukkeste skikkelse, — hvor fred og endrægtighed hersker — — (til fru Bernick.) Hvad lytter De efter, frue?

Fru Bernick

(vendt mod den forreste dør tilvenstre).

Hvor højrøstede de blir derinde.

Adjunkt Rørlund.

Er der noget særdeles påfærde?

Fru Bernick.

Jeg ved ikke. Jeg hører, der er nogen inde hos min mand.

(Hilmar Tønnesen, med cigar i munden, kommer ind ad døren tilhøjre, men standser ved synet af de mange damer.)

Hilmar Tønnesen.

Å, om forladelse —

(vil trække sig tilbage.)

Fru Bernick.

Nej, Hilmar, kom kun nærmere; du forstyrrer ikke. Var det noget du vilde?

Hilmar Tønnesen.

Nej, jeg vilde kun se indom. — Godmorgen, mine damer. (til fru Bernick.) Nå, hvad blir det så til?

Fru Bernick.

Med hvad?

Hilmar Tønnesen.

Bernick har jo trommet et møde sammen.

Fru Bernick.

Så? Men hvad er det da egentlig?

Hilmar Tønnesen.

Å, det er jo dette jernbanevrøvl igen.

Fru Rummel.

Nej, kan det være muligt?

Fru Bernick.

Stakkels Karsten, skal han have endnu flere ubehageligheder —

Adjunkt Rørlund.

Men hvorledes rimer vi dette sammen, herr Tønnesen? Konsul Bernick gav jo dog ifjor så tydeligt tilkende, at han ikke vilde have nogen jernbane.

Hilmar Tønnesen.

Ja, det synes jeg også; men jeg mødte fuldmægtig Krap, og han fortalte, at jernbanesagen var tagen op igen og at Bernick holdt møde med tre af byens pengemænd.

Fru Rummel.

Ja, var det ikke det jeg syntes, at jeg hørte Rummels stemme.

Hilmar Tønnesen.

Jo, herr Rummel er naturligvis med, og så er det købmand Sandstad i bakken og Mikkel Vigeland, — »Hellig-Mikkel«, som de kalder ham.

Adjunkt Rørlund.

Hm —

Hilmar Tønnesen.

Om forladelse, herr adjunkt.

Fru Bernick.

Og nu var her så godt og fredeligt.

Hilmar Tønnesen.

Ja, jeg, for min part, skulde ikke have noget imod om de begyndte at kævle igen. Det blev ialfald en adspredelse.

Adjunkt Rørlund.

A, den slags adspredelser synes jeg man må kunne undvære.

Hilmar Tønnesen.

Det er nu som man er anlagt. Visse naturer trænger nu og da til oprivende kampe. Men sligt har småstadslivet desværre ikke meget at byde af, og det er ikke enhver givet at — (blader i adjunktens bog.) »Kvinden som samfundets tjenerinde«. Hvad er det for noget sludder?

Fru Bernick.

Gud, Hilmar, det må du ikke sige. Du har visst ikke læst den bog.

Hilmar Tønnesen.

Nej; og jeg agter heller ikke at læse den.

Fru Bernick.

Du er nok ikke rigtig vel tilpas idag.

Hilmar Tønnesen.

Nej, jeg er ikke.

Fru Bernick.

Har du kanske ikke sovet godt inat?

Hilmar Tønnesen.

Nej, jeg har sovet meget slet. Jeg gik en tur igåraftes for min sygdoms skyld. Så drev jeg op i klubben og læste en rejseberetning fra nordpolen. Det er noget stålsættende i dette at følge menneskene i deres kamp med elementerne.

Fru Rummel.

Men det bekom Dem da visst ikke godt, herr Tønnesen.

Hilmar Tønnesen.

Nej, det bekom mig meget slet; jeg lå hele natten og vælted mig i halvsøvne og drømte, at jeg blev forfulgt af en væmmelig hvalros.

Olaf

(som er kommen op på havetrappen).

Har du været forfulgt af en hvalros, onkel?

Hilmar Tønnesen.

Jeg drømte det, din klodrian! Men går du endnu her og leger med den latterlige bue? Hvorfor får du dog ikke fat på et rigtigt gevær?

Olaf.

Jo, det vilde jeg gerne, men —

Hilmar Tønnesen.

For et sådant gevær, det er der da nogen mening i; der er altid noget nervespændende i det, når man skal fyre det af.

Olaf.

Og så kunde jeg skyde bjørne, onkel. Men jeg får ikke lov for far.

Fru Bernick.

Du må virkelig ikke sætte ham sådant i hodet, Hilmar.

Hilmar Tønnesen.

Hm, — jo, det er en slægt, der opdrages nutildags! Der tales om idræt og idræt, — Gud bevares, — men altsammen så er det leg; aldrig en alvorlig drift til dette hærdende, som ligger i at træde faren mandigt under øjnene. Stå ikke og peg imod mig med buen, din klods; den kan gå løs.

Olaf.

Nej, onkel, der er ingen pil i.

Hilmar Tønnesen.

Det kan du ikke vide; der kan være en pil i alligevel. Tag den væk, siger jeg! — Hvorfor pokker er du aldrig rejst over til Amerika med et af din faders skibe? Der kunde du få se en bøffeljagt eller en kamp med rødhuderne.

Fru Bernick.

Nej, men Hilmar —

Olaf.

Ja, det vilde jeg gerne, onkel; og så kanske jeg kunde træffe onkel Johan og tante Lona.

Hilmar Tønnesen.

Hm —; sliddersladder.

Fru Bernick.

Nu kan du gå ned i haven igen, Olaf.

Olaf.

Mor, må jeg også gå ud på gaden?

Fru Bernick.

Ja; men endelig ikke for langt.

(Olaf løber ud gennem gitterporten.)

Adjunkt Rørlund.

De burde ikke sætte barnet slige nykker i hodet, herr Tønnesen.

Hilmar Tønnesen.

Nej, naturligvis, han bør gå her og blive en hjemmesidder, som så mange andre.

Adjunkt Rørlund.

Men hvorfor rejser De ikke selv over?

Hilmar Tønnesen.

Jeg? Med min sygdom? Nå, det forstår sig, den tar man jo ikke stort hensyn til her i byen.

Men desuagtet, — man har dog visse forpligtelser mod det samfund, man står i. Her må dog ialfald være nogen, som holder ideens fane højt. Uf, nu skriger han igen!

Fruerne.

Hvem skriger?

Hilmar Tønnesen.

Å nej, jeg ved ikke. De er lidt højrøstede derinde, og det gør mig så nervøs.

Fru Rummel.

Det er nok min mand, herr Tønnesen. Men jeg skal sige Dem, han er så vant til at tale i store forsamlinger —

Adjunkt Rørlund.

De andre er heller ikke lavmælte, synes mig.

Hilmar Tønnesen.

Nej, Gud bevars, når det gælder at værge for pengepungen, så —; alting går jo op i smålige materielle beregninger her. Uf!

Fru Bernick.

Det er ialfald bedre end før, da alting gik op i forlystelser.

Fru Lynge.

Var her virkelig så slemt før?

Fru Rummel.

Ja, det kan De tro, fru Lynge. De kan prise Dem lykkelig, at De ikke bode her dengang.

Fru Holt.

Jo, her er rigtignok foregåt forandringer! Når jeg tænker tilbage på mine pigedage —

Fru Rummel.

Å, tænk blot en fjorten—femten år tilbage. Gud fri os vel, hvilket liv her var! Dengang bestod både balforeningen og musikforeningen —

Frøken Bernick.

Og den dramatiske forening. Den kan jeg godt huske.

Fru Rummel.

Ja, det var der Deres stykke blev opført, herr Tønnesen.

Hilmar Tønnesen
(op mod baggrunden).

Å, hvad, hvad —!

Adjunkt Rørlund.

Student Tønnesens stykke?

Fru Rummel.

Ja, det var længe før De kom hid, herr adjunkt. Det gik forresten bare en gang.

Fru Lynge.

Var det ikke i det stykke De fortalte mig, at De havde spillet elskerinde, fru Rummel?

Fru Rummel
(skotter efter adjunkten).

Jeg? Det kan jeg virkelig ikke huske, fru Lynge. Men jeg husker godt al den støjende selskabelighed i familjerne.

Fru Holt.

Ja, jeg ved såmæn de huse, hvor der blev givet to store middage i ugen.

Fru Lynge.

Og så var her jo et omrejsende skuespillerselskab, har jeg hørt.

Fru Rummel.

Ja, det var nu det allerværste —!

Fru Holt
(urolig).

Hm, hm —

Fru Rummel.

Nå, skuespillere? Nej, det husker jeg sletikke.

Fru Lynge.

Jo, de mennesker skal have gjort så mange gale streger, siges der. Hvorledes hænger det egentlig sammen med de historier?

Fru Rummel.

Å, det er igrunden ingenting, fru Lynge.

Fru Holt.

Søde Dina, ræk mig det linned der.

Fru Bernick
(på samme tid).

Kære Dina, gå ud og bed Katrine bringe os kaffeen.

Frøken Bernick.

Jeg skal gå med dig, Dina.

(Dina og Frøken Bernick går ud gennem den øverste dør tilvenstre.)

✓ Fru Bernick

(rejser sig).

Og så får De undskylde mig et øjeblik, mine damer; jeg tænker vi drikker kaffeen derude.

(Hun går ud på havetrappen og dækker et bord; adjunkten står i døren og taler med hende. Hilmar Tønnesen sidder derude og ryger.)

Fru Rummel

(sagte).

Gud, fru Lynge, hvor De gjorde mig forskrækket!

Fru Lynge.

Jeg?

Fru Holt.

Ja, men det var rigtig Dem sèlv, som begyndte, fru Rummel.

Fru Rummel.

Jeg? Nej, hvor kan De dog sige det, fru Holt? Der kom da ikke et levende ord over min mund.

Fru Lynge.

Men hvad er det da?

Fru Rummel.

Hvor kunde De begynde at tale om —! Tænk, — så De da ikke, at Dina var inde?

Fru Lynge.

Dina? Men bevares vel, er der noget påfærde med —?

Fru Holt.

Og så **her** i huset! Ved De da ikke, at det var fru Bernicks broder —?

Fru Lynge.

Hvad han? Jeg ved jo slet ingen ting; jeg er jo ganske ny —

Fru Rummel.

Har De da ikke hørt at —? Hm — (til datteren) du kan gå ned i haven lidt, du Hilda.

Fru Holt.

Gå du også, Netta. Og vær rigtig venlig mod den stakkels Dina når hun kommer.

(Frøken Rummel og frøken Holt går ud i haven.)

Fru Lynge.

Nå, hvad var det så med fru Bernicks broder?

Fru Rummel.

Ved de ikke, det var ham, som havde den fæle historie?

Fru Lynge.

Har student Tønnesen havt en fæl historie?

Fru Rummel.

Nej, Herregud, studenten er jo hendes fætter, fru Lynge. Jeg taler om broderen —

Fru Holt.

— den forlorne Tønnesen —

Fru Rummel.

Johan hed han. Han rømte over til Amerika.

Fru Holt.

Måtte rømme, kan De tænke Dem.

Fru Lynge.

Og han havde altså den fæle historie?

Fru Rummel.

Ja, det var noget sådant —; hvad skal jeg kalde det? Det var noget sådant med Dinas moder. Å, jeg husker det, som om det var idag. Johan Tønnesen var dengang på kontoret hos gamle fru Bernick; Karsten Bernick var nylig kommen hjem fra Paris, — var endnu ikke bleven forlovet —

Fru Lynge.

Nå, men den fæle historie?

Fru Rummel.

Jo, ser De, — den vinter var Møllers skuespillerselskab her i byen —

Fru Holt.

— og ved det selskab var skuespiller Dorf og kone. Alle de unge mennesker var rent forgabet i hende.

Fru Rummel.

Ja, Gud ved, hvor de kunde finde, at hun var smuk. Men så kommer skuespiller Dorf hjem sent en aften —

Fru Holt.

— ganske uventet —

Fru Rummel.

— og så finder han —; nej, det lar sig virkelig ikke fortælle.

Fru Holt.

Nej, fru Rummel, han fandt ingenting, for døren var stængt på indsiden.

Fru Rummel.

Ja, det er jo det jeg siger; han fandt døren stængt. Og vil De tænke Dem, han, som er indenfor, må springe ud af vinduet.

Fru Holt.

Helt oppe fra et kvistvindu!

Fru Lynge.

Og det var fru Bernicks broder?

Fru Rummel.

Ja visst var det så.

Fru Lynge.

Og så var det han rømte til Amerika?

Fru Holt.

Ja, så måtte han jo rømme, kan De begribe.

Fru Rummel.

For bagefter blev der opdaget noget, som næsten var ligeså slemt; tænk Dem, han havde forgrebet sig på kassen —

Fru Holt.

Men det ved man jo ikke rigtig, fru Rummel; kanske det bare var rygter.

Fru Rummel.

Nej, nu må jeg sige —! Var ikke det bekendt over hele byen? Var ikke gamle fru Bernick nær ved at gå fallit for den sags skyld? Det har jeg da fra Rummel selv. Men Gud bevare min mund.

Fru Holt.

Nå, til madam Dorf gik ialfald pengene ikke, for hun —

Fru Lynge.

Ja, hvorledes blev det mellem Dinas forældre bagefter?

Fru Rummel.

Jo, Dorf rejste sin vej både fra kone og barn. Men madammen var såmæn fræk nok til at blive her et helt år. Vise sig på theatret turde hun jo ikke mere; men sa ernærte hun sig med at vaske og sy for folk —

Fru Holt.

Og så prøved hun på at få en danseskole igang.

Fru Rummel.

Det gik naturligvis ikke. Hvilke forældre vilde vel betro sine børn til en sådan en? Men det vared heller ikke længe med hende; den fine madam var nok ikke vant til at arbejde; det slog sig for brystet og så døde hun.

Fru Lynge.

Uh, dette var rigtignok fæle historier!

Fru Rummel.

Ja, De kan tro, det har været hårdt at døje for Bernicks. Det er den dunkle plet i deres lykkes sol, som Rummel engang udtrykte sig. Tal derfor aldrig om de ting her i huset, fru Lynge.

Fru Holt.

Og, for Guds skyld, heller ikke om halvsøsteren!

Fru Lynge.

Ja, fru Bernick har jo en halvsøster også?

Fru Rummel.

Har havt — lykkeligvis; for nu er nok slægtskabet ude mellem de to. Jo, det var en for sig selv! Vil De tænke Dem, hun klipped håret af sig, og så gik hun med mandfolkstøvler i regnvejr.

Fru Holt.

Og da halvbroderen — det forlorne subjekt — var rømt, og hele byen naturligvis var oprørt

over ham, — ved De, hvad hun så gør? Hun rejser over til ham!

Fru Rummel.

Ja, men den skandale hun gjorde før hun rejste, fru Holt!

Fru Holt.

Hys, tal ikke om det.

Fru Lynge.

Gud, gjorde hun også skandale?

Fru Rummel.

Jo, nu skal De høre, fru Lynge. Bernick havde netop da forlovet sig med Betty Tønnesen; og just som han kommer med hende under armen ind til hendes tante for at melde det —

Fru Holt.

Tønnesens var nemlig forældreløse, skal De vide —

Fru Rummel.

— så rejser Lona Hessel sig op fra den stol, hun sidder på, og gir den fine dannede Karsten Bernick en ørefigen, så det sang i ham.

Fru Lynge.

Nej, nu har jeg da aldrig —!

Fru Holt.

Ja, det er aldeles visst.

Fru Rummel.

Og så pakked hun sin koffert og rejste til Amerika.

Fru Lynge.

Men så må hun vel selv have havt et godt øje til ham.

Fru Rummel.

Ja, det kan De tro hun havde. Hun gik her og bildte sig ind, at der skulde blive et par af dem, når han kom hjem fra Paris.

Fru Holt.

Ja, tænk, at hun kunde tro noget sligt! Bernick, — den unge belevne verdensmand, — komplet kavallér, — alle damernes yndling —

Fru Rummel.

— og så anstændig alligevel, fru Holt; og så moralsk.

Fru Lynge.

Men hvad har denne frøken Hessel taget sig til i Amerika?

Fru Rummel.

Ja, ser De, derover hviler der, som Rummel engang udtrykte sig, et slør, der neppe bør løftes.

Fru Lynge.

Hvad vil det sige?

Fru Rummel.

Hun står jo ikke længere i forbindelse med familjen, kan De skønne; men så meget ved da hele byen, at hun har sunget for penge i værtshusene derover —

Fru Holt.

— og at hun har holdt foredrag på salenę —

Fru Rummel.

— og at hun har givet ud en ravgal bog.

Fru Lynge.

Nej tænk —!

Fru Rummel.

Å jo, Lona Hessel er nok også en af solpletterne i den Bernickske familjelykke. Men nu ved De altså besked, fru Lynge. Jeg har, ved Gud, bare talt om dette for at De skal tage Dem iagt.

Fru Lynge.

Jo, det kan De være rolig for jeg skal. — Men den stakkels Dina Dorf! Det gør mig rigtig ondt for hende.

Fru Rummel.

Nå, for hende var det jo en ren lykke. Tænk, om hun var bleven i forældrenes hænder! Vi tog os naturligvis af hende, allesammen, og formaned hende, så godt vi kunde. Siden fik frøken Bernick sat igennem, at hun kom her i huset.

Fru Holt.

Men et vanskeligt barn har hun altid været. De kan tænke Dem, — alle de slette exempler. En sådan en er jo ikke som en af vore egne; hun må tages med det gode, fru Lynge.

Fru Rummel.

Hys, — der kommer hun. (højt.) Ja, den Dina, det er rigtig en flink pige. Nå, er du der, Dina? Vi sidder her og lægger tøjet fra os.

Fru Holt.

Ak, hvor din kaffe dufter dejligt, søde Dina. En sådan kop formiddagskaffe —

Fru Bernick

(ude på havetrappen).

Vær så god, mine damer!

(Frøken Bernick og Dina har imidlertid hjulpet tjenestepigen at bringe kaffetøjet. Alle damerne tager plads derude; de taler overvættes venligt til Dina. Lidt efter går hun ind i salen og søger sit håndarbejde.)

Fru Bernick

(ude ved kaffebordet).

Dina, vil ikke du også —?

Dina.

Nej tak; jeg vil ikke.

(Hun sætter sig ved sit sytøj. Fru Bernick og adjunkten veksler nogle ord; et øjeblik efter går han ind i salen.)

Adjunkt Rørlund

(gør sig et ærinde hen til bordet og siger dæmpet):

Dina.

Dina.

Ja.

Adjunkt Rørlund.

Hvorfor vil De ikke være derude?

Dina.

Da jeg kom ind med kaffeen, kunde jeg se på den fremmede dame, at de havde talt om mig.

Adjunkt Rørlund.

Og så De da ikke også, hvor venlig hun var imod Dem derude.

Dina.

Men det tåler jeg ikke!

Adjunkt Rørlund.

De har et stridigt sind, Dina.

Dina.

Ja.

Adjunkt Rørlund.

Men hvorfor har De det?

Dina.

Jeg er ikke anderledes.

Adjunkt Rørlund.

Kunde De ikke prøve på at blive anderledes?

Dina.

Nej.

Adjunkt Rørlund.

Hvorfor ikke?

Dina
(ser på ham).

Jeg hører jo til de moralsk fordærvede.

Adjunkt Rørlund.

Fy, Dina!

Dina.

Moder hørte også til de moralsk fordærvede.

Adjunkt Rørlund.

Hvem har talt til Dem om slige ting?

Dina.

Ingen; de taler aldrig. Hvorfor gør de ikke det! Allesammen så tar de så læmpeligt på mig, som om jeg vilde gå istykker, hvis —. Å, hvor jeg hader al denne godhjertethed.

Adjunkt Rørlund.

Kære Dina, jeg forstår så godt, at De føler Dem trykket her, men —

Dina.

Ja, kunde jeg blot komme langt bort. Jeg skulde nok hjælpe mig selv frem, når jeg bare ikke leved mellem mennesker, der var så — så —

Adjunkt Rørlund.

Hvorledes så?

Dina.

Så anstændige og så moralske.

Adjunkt Rørlund.

Men, Dina, det mener De ikke.

Dina.

Å, De skønner godt, hvorledes jeg mener det. Hver dag kommer Hilda og Netta her for at jeg skal tage dem til mønster. Jeg kan aldrig blive så skikkelig som de. Jeg vil ikke blive det. Å, var jeg langt borte, så skulde jeg nok blive brav.

Adjunkt Rørlund.

De er jo brav, kære Dina.

Dina.

Hvad hjælper det mig her?

Adjunkt Rørlund.

Altså rejse —. Tænker De alvorligt på det?

Dina.

Jeg vilde ikke blive her en dag længer, dersom ikke De var.

Adjunkt Rørlund.

Sig mig, Dina, — hvorfor er De egentlig så gerne sammen med mig.

Dina.

Fordi De lærer mig så meget smukt.

Adjunkt Rørlund.

Smukt? Kalder De det, jeg kan lære Dem, for noget smukt?

Dina.

Ja. Eller egentlig — De lærer mig ikke noget; men når jeg hører Dem tale, så kommer jeg til at se så meget smukt.

Adjunkt Rørlund.

Hvad forstår De da egentlig ved en smuk ting?

Dina.

Det har jeg aldrig tænkt over.

Adjunkt Rørlund.

Så tænk over det nu. Hvad forstår De ved en smuk ting?

Dina.

En smuk ting er noget, som er stort — og langt borte.

Adjunkt Rørlund.

Hm. — Kære Dina, jeg er så inderlig bekymret for Dem.

Dina.

Kun det?

Adjunkt Rørlund.

De ved dog visst godt, hvor usigelig kær De er mig.

Dina.

Dersom jeg var Hilda eller Netta, vilde De ikke være bange for at lade nogen mærke det.

Adjunkt Rørlund.

Å, Dina, De kan så lidet dømme om de tusend hensyn —. Når en mand er sat til at være en moralsk støtte for det samfund, han lever i, så —; man kan ikke være forsigtig nok. Dersom jeg blot var viss på, at man vilde forstå rigtig

at udtyde mine bevæggrunde —. Men det får være det samme; De må og De skal hjælpes op. Dina, er det en aftale, at når jeg kommer — når forholdene tillader mig at komme — og jeg siger: her er min hånd, — da vil De tage den og være min hustru? — Lover De mig det, Dina?

Dina.

Ja.

Adjunkt Rørlund.

Tak, tak! Thi også for mig —. Å, Dina, jeg har Dem dog så kær —. Hys; der kommer nogen. Dina, for min skyld, — gå ud til de andre.

(Hun går ud til kaffebordet. I samme øjeblik kommer grosserer Rummel, købmand Sandstad og købmand Vigeland ud fra det forreste værelse tilvenstre, fulgt af konsul Bernick, der har en bunke papirer i hånden.)

Konsul Bernick.

Nå, så er sagen altså afgjort.

Købmand Vigeland.

Ja, i Guds navn, lad den så være.

Grosserer Rummel.

Den er afgjort, Bernick! Et Normands-ord står fast som Dovrefjelds klipper, det ved du!

Konsul Bernick.

Og ingen svigter; ingen falder fra, hvad modstand vi så end møder.

Grosserer Rummel.

Vi står og falder sammen, Bernick!

Hilmar Tønnesen

(der er kommen frem i havedøren).

Falder? Med tilladelse, er det ikke jernbanen, som falder?

Konsul Bernick.

Nej tvertimod; den skal komme til at gå —

Grosserer Rummel.

— med damp, herr Tønnesen.

Hilmar Tønnesen

(nærmere).

Så?

Adjunkt Rørlund.

Hvorledes?

Fru Bernick

(i havedøren).

Men, kære Karsten, hvad er det egentlig —?

Konsul Bernick.

Å, kære Betty, hvor kan nu det interessere dig? (til de tre herrer.) Men nu må vi udfærdige listerne, jo før jo heller. Det er en selvfølge, at vi fire tegner os først. Den stilling, vi indtager i samfundet, gør os det til pligt at strække os så langt som muligt.

Købmand Sandstad.

Forstår sig, herr konsul.

Grosserer Rummel.

Det skal gå, Bernick; det er svoret.

Konsul Bernick.

Å ja, jeg er slet ikke bange for udfaldet. Vi må se til at virke, hver i sin bekendtskabskreds; og kan vi først pege hen på en rigtig livlig deltagelse i alle samfundslag, så følger det af sig selv, at kommunen også må bidrage sit.

Fru Bernick.

Men, Karsten, du må endelig komme ud og fortælle os —

Konsul Bernick.

Å, kære Betty, det er noget, som damer ikke kan sætte sig ind i.

Hilmar Tønnesen.

Du vil altså virkelig tage dig af jernbanesagen alligevel?

Konsul Bernick.

Ja, naturligvis.

Adjunkt Rørlund.

Men ifjor, herr konsul —?

Konsul Bernick.

Ifjor var det en ganske anden sag. Dengang var der tale om en kystlinje —

Købmand Vigeland.

— som vilde været ganske overflødig, herr adjunkt; for vi har jo dampskibe —

Købmand Sandstad.

— og som vilde faldet så urimelig kostbar —

Grosserer Rummel.

— ja, og som ligefrem havde skadet væsentlige interesser her i byen.

Konsul Bernick.

Hovedsagen var, at den ikke vilde kommet det større samfund tilgode. Derfor satte jeg mig imod den, og så blev indlandslinjen vedtagen.

Hilmar Tønnesen.

Ja, men den kommer jo ikke til at berøre byerne heromkring.

Konsul Bernick.

Den kommer til at berøre vor by, min kære Hilmar; for nu lægger vi en sidebane herned.

Hilmar Tønnesen.

Aha; et nyt påfund altså.

Grosserer Rummel.

Ja, er ikke det et ypperligt påfund? Hvad?

Adjunkt Rørlund.

Hm —

Købmand Vigeland.

Nægtes kan det ikke, at forsynet ligesom har lagt terrænet tilrette for en sidebane.

Adjunkt Rørlund.

Siger De virkelig det, herr Vigeland?

Konsul Bernick.

Ja, jeg må tilstå, at jeg også betragter det som en styrelse, at jeg ivåres rejste opover i forretninger, og så tilfældigvis kom ind i et dalføre, hvor jeg ikke tidligere havde været. Det slog mig som et lyn, at her måtte vi kunne lægge en sidebane ned til os. Jeg har ladet en ingeniør befare strøget; her har jeg de foreløbige beregninger og overslag; der er ingenting ivejen.

Fru Bernick
(fremdeles, tilligemed de øvrige damer, i havedøren).

Men, kære Karsten, at du har holdt alt dette skjult for os.

Konsul Bernick.

Å, min gode Betty, I vilde jo dog ikke kunnet fatte den egentlige sammenhæng. Jeg har forresten ikke talt om det til noget levende menneske før idag. Men nu er det afgørende øjeblik kommet; nu skal her virkes åbenlyst og af al kraft. Ja, om jeg så skal sætte hele min tilværelse ind på den sag, så skal jeg drive den igennem.

Grosserer Rummel.

Vi med, Bernick; det kan du stole på.

Adjunkt Rørlund.

Lover De Dem da virkelig så meget af dette foretagende, mine herrer?

Konsul Bernick.

Ja, det skulde jeg mene. Hvilken løftestang vil det ikke blive for vort hele samfund? Tænk blot på de store skovtrakter, som vil gøres tilgængelige; tænk på alle de righoldige malmlejer, som kan tages i drift; tænk på elven med det ene fossefald ovenfor det andet! Hvilken fabrikvirksomhed kan ikke der komme istand?

Adjunkt Rørlund.

Og De frygter ikke for, at et hyppigere samkvem med en fordærvet udenverden —?

Konsul Bernick.

Nej, vær De ganske rolig, herr adjunkt. Vort lille stræbsomme sted hviler, Gud ske lov, nutildags på en sund moralsk jordbund; vi har jo allesammen hjulpet til at drænere den, om jeg så tør sige; og det vil vi gøre fremdeles, hver på sin vis. De, herr adjunkt, vedbliver Deres velsignelsesrige virksomhed i skolen og i hjemmet. Vi, det praktiske arbejdes mænd, støtter samfundet ved at sprede velvære i så vid en kreds, som muligt; — og vore kvinder, — ja, kom kun nærmere, mine damer; De må gerne høre på det —; vore kvinder, siger jeg, vore hustruer og døtre, — ja, virk De uforstyrret i veldædighedens tjeneste, mine damer, og vær forresten en hjælp og en hygge for Deres nærmeste, således, som min kære Betty og Marta er det

for mig og Olaf — (ser sig om.) Ja, hvor er Olaf henne idag?

Fru Bernick.

Å, nu i ferierne er det ikke muligt at holde ham hjemme.

Konsul Bernick.

Så er han visst nede ved vandet igen! Du skal se, han ender ikke før der sker en ulykke.

Hilmar Tønnesen.

Bah — en liden leg med naturkræfterne —

Fru Rummel.

Hvor det er smukt af Dem, at De har så meget familjesind, herr Bernick.

Konsul Bernick.

Nå, familjen er jo dog samfundets kerne. Et godt hjem, hæderlige og trofaste venner, en liden tætsluttet kreds, hvor ingen forstyrrende elementer kaster sin skygge ind —

(Fuldmægtig Krap kommer med breve og aviser fra højre.)

Fuldmægtig Krap.

Udenrigsposten, herr konsul; — og et telegram fra New-York.

Konsul Bernick
(tager det).

Ah, fra rederiet for »Indian Girl«.

Grosserer Rummel.

Så posten er kommen? Ja, så må jeg anbefale mig.

Købmand Vigeland.

Ja, jeg ligeså.

Købmand Sandstad.

Farvel, herr konsul.

Konsul Bernick.

Farvel, farvel, mine herrer. Og husk altså, vi har møde i eftermiddag klokken fem.

De tre herrer.

Ja; ja vel; forstår sig.

(de går ud til højre.)

Konsul Bernick

(der har læst telegrammet).

Nej, dette er virkelig ægte amerikansk! Rentud oprørende —

Fru Bernick.

Gud, Karsten, hvad er det?

Konsul Bernick.

Se der, herr Krap; læs!

Fuldmægtig Krap

(læser):

»Gør mindst muligt af reparationen; send »Indian Girl« over så snart flydefærdig; god årstid; svømmer i nødsfald på lasten.« Nå, det må jeg sige —

Konsul Bernick.

Svømmer på lasten! De herrer ved godt, at med den last går skibet tilbunds som en sten, dersom der tilstøder noget.

Adjunkt Rørlund.

Ja, der ser man hvorledes det står til i disse lovpriste store samfund.

Konsul Bernick.

Det har De ret i; ingen agt for menneskeliv engang, så snart fordelen kommer med i spillet. (til Krap.) Kan »Indian Girl« gå tilsøs om en fire—fem dage?

Fuldmægtig Krap.

Ja, hvis købmand Vigeland finder sig i, at vi standser arbejdet på »Palmetræet« imens.

Konsul Bernick.

Hm, det gør han ikke. Nå, vil De kanske se posten igennem. Hør, så De ikke Olaf nede på bryggen?

Fuldmægtig Krap.

Nej, herr konsul.

(han går ind i det forreste værelse tilvenstre.)

Konsul Bernick

(ser igen i telegrammet).

Atten menneskeliv tager de herrer ikke i betænkning at sætte på spil —

Hilmar Tønnesen.

Nå, det er sømandens kald at trodse elementerne; der må være noget nervespændende i dette, således, med en tynd planke mellem sig og afgrunden —

Konsul Bernick.

Ja, jeg gad se den reder hos os, som kunde bekvemme sig til sligt! Ikke en, ikke en eneste en — (får øje på Olaf.) Nå, Gud ske lov, han er da i behold.

(Olaf, med et fiskesnøre i hånden, er kommen løbende opad gaden og ind gennem haveporten.)

Olaf

(endnu i haven).

Onkel Hilmar, jeg har været nede og set på dampskibet.

Konsul Bernick.

Har du nu været på bryggen igen?

Olaf.

Nej, jeg var bare ude i en båd. Men tænk, onkel Hilmar, der kom et helt beriderselskab iland med heste og dyr; og så var der såmange passagerer.

Fru Rummel.

Nej, skal vi virkelig få se beridere!

Adjunkt Rørlund.

Vi? Det antager jeg dog ikke.

Fru Rummel.

Nej naturligvis ikke vi, men —

Dina.

Jeg vilde gerne se beridere.

Olaf.

Ja, jeg også.

Hilmar Tønnesen.

Du er en klodrian. Er det noget at se på? Lutter dressur. Nej, da er det noget andet at se Gauchoen jage over Pampas på sin fnysende mustang. Men Gud bevars, her på småstæderne —

Olaf
(trækker i frøken Bernick).

Tante Marta, se, se — der kommer de!

Fru Holt.

Ja, ved Gud, der har vi dem.

Fru Lynge.

Uf, de fæle mennesker!

(Mange passagerer og en hel hob af byens folk kommer opover gaden.)

Fru Rummel.

Jo, det er nok gøglere af den rette sort. Vil De se hende i den grå kjole, fru Holt; hun bærer vadsækken på ryggen.

Fru Holt.

Ja, tænk, hun bærer den på parasolskaftet! Det er naturligvis direktørens madam.

Fru Rummel.

Og der har vi nok direktøren selv; han med skægget. Nå, han ser da rigtignok ud som en røver. Se ikke på ham, Hilda!

Fru Holt.

Ikke du heller, Netta!

Olaf.

Mor, direktøren hilser op til os.

Konsul Bernick.

Hvad for noget?

Fru Bernick.

Hvad siger du, barn?

Fru Rummel.

Ja, ved Gud, der hilser fruentimmeret også!

Konsul Bernick.

Nej, det er dog for grovt!

Frøken Bernick
(med et uvilkårligt udråb).

Ah —!

Fru Bernick.

Hvad er det, Marta?

Frøken Bernick.

Å nej, intet; jeg syntes blot —

Olaf
(skriger af glæde).

Se, se, der kommer de andre med hestene og dyrene! Og der er Amerikanerne også! Alle matroserne på »Indian Girl« —

(Man hører „Yankee Doodle“ ledsaget af klarinet og tromme.)

Hilmar Tønnesen
(holder sig for ørerne).

Uf, uf, uf!

Adjunkt Rørlund.

Jeg tror, vi skulde isolere os en liden smule, mine damer; dette er ikke noget for os. Lad os gă til vort arbejde igen.

Fru Bernick.

Skulde vi kanske trække forhængene for?

Adjunkt Rørlund.

Ja, det var just, hvad jeg mente.

(Damerne indtager sine pladse ved bordet; adjunkten lukker havedøren og drager forhængene for denne og for vinduerne; det blir halvmørkt i salen.)

Olaf

(der kiger ud).

Mor, nu står direktørens madam ved vandspringet og vasker sig i ansigtet.

Fru Bernick.

Hvad? Midt på torvet!

Fru Rummel.

Og det ved højlys dag!

Hilmar Tønnesen.

Nå, hvis jeg befandt mig på en ørkenrejse og stødte på en cisterne, så vilde jeg heller ikke tage i betænkning at —. Uf, den forfærdelige klarinet!

Adjunkt Rørlund.

Der var virkelig al opfordring for politiet til at skride ind.

Konsul Bernick.

A hvad; med udlændinger må man ikke tage det så strængt; de folk har jo ikke denne rodfæstede sømmelighedsfølelse, der holder os indenfor de rette skranker. Lad dem kun skeje ud. Hvad gør det os? Alt dette uvæsen, som sætter sig op imod skik og gode sæder, det er lykkeligvis ikke i slægt med vort samfund, om jeg så tør sige. — Hvad for noget!

(Den fremmede dame træder raskt ind gennem døren tilhøjre.)

Fruerne
(forskrækket men dæmpet).

Beridersken! Direktør-madamen!

Fru Bernick.

Gud, hvad skal det sige!

Frøken Bernick
(springer op).

Ah —!

Damen.

Goddag, kære Betty! Goddag, Marta! Goddag, svoger!

Fru Bernick
(med et skrig).

Lona —!

Konsul Bernick
(tumler et skridt tilbage).

Så sandt jeg lever —!

Fru Holt.

Men Gud forbarme sig —!

Fru Rummel.

Det kan da ikke være muligt —!

Hilmar Tønnesen.

Nå! Uf!

Fru Bernick.

Lona —! Er det virkelig —?

Frøken Hessel.

Om det er mig? Ja, så minsæl er det så; I kan gerne falde mig om halsen for den sags skyld.

Hilmar Tønnesen.

Uf; uf!

Fru Bernick.

Og nu kommer du her som —?

Konsul Bernick.

— og vil virkelig optræde —?

Frøken Hessel.

Optræde? Hvorledes optræde?

Konsul Bernick.

Ja, jeg mener — med beriderne —

Frøken Hessel.

Hahaha! Er du gal, svoger? Tror du, jeg hører til beriderne? Nej; rigtignok har jeg øvet mange slags kunster og gjort mig til nar på mange måder —

Fru Rummel.

Hm —

Frøken Hessel.

— men kunster på hesteryggen har jeg aldrig gjort.

Konsul Bernick.

Altså dog ikke —

Fru Bernick.

Ah, Gud ske lov!

Frøken Hessel.

Nej, vi kom såmæn som andre skikkelige folk, — rigtignok på anden plads, men det er vi vant til.

Fru Bernick.

Vi, siger du?

Konsul Bernick

(et skridt nærmere).

Hvilke vi?

Frøken Hessel.

Jeg og barnet, naturligvis.

Fruerne

(med et udråb).

Barnet!

Hilmar Tønnesen.

Hvad!

Adjunkt Rørlund.

Nå, det må jeg sige —!

Fru Bernick.

Men hvad mener du, Lona?

Frøken Hessel.

Jeg mener naturligvis John; jeg har da ikke noget andet barn end John, ved jeg, — eller Johan, som I kaldte ham.

Fru Bernick.

Johan —!

Fru Rummel
(sagte til fru Lynge).

Den forlorne broder!

Konsul Bernick
(nølende).

Er Johan med?

Frøken Hessel.

Ja vel; ja vel; jeg rejser da ikke uden ham. Men I ser så sørgelige ud. Og så sidder I her i tusmørke og syr på noget hvidt. Der er da ikke dødsfald i familjen?

Adjunkt Rørlund.

Min frøken, De befinder Dem her i foreningen for de moralsk fordærvede —

Frøken Hessel
(halv sagte).

Hvad siger De? Disse pene stilfærdige damer skulde være —?

Fru Rummel.

Nej nu må jeg sige —!

Frøken Hessel.

Ah, forstår, forstår! Men for pokker, det er jo fru Rummel! Og der sidder jo fru Holt også! Nå, vi tre er da ikke bleven yngre siden sidst. Men hør nu, I godtfolk; lad nu de moralsk fordærvede vente en dags tid; de blir da ikke værre for det. En glædesstund som denne —

Adjunkt Rørlund.

En hjemkomst er ikke altid en glædesstund.

Frøken Hessel.

Så? Hvorledes læser De Deres bibel, herr pastor?

Adjunkt Rørlund.

Jeg er ikke pastor.

Frøken Hessel.

Nå, så blir De det visst. — Men fy, fy, fy, — dette moralske lintøj lugter så fordærvet, — akkurat som ligsvøb. Jeg er vant til luften på prærierne, jeg, skal jeg sige.

Konsul Bernick
(tørrer panden).

Ja, her er virkelig noget kvalmt herinde.

Frøken Hessel.

Vent, vent; vi skal nok komme op af gravkælderen. (trækker forhængene til side.) Fuldt dagslys må her være, når gutten kommer. Ja, der skal I se en gut, som har vasket sig —

Hilmar Tønnesen.

Uf!

Frøken Hessel
(åbner dør og vinduer).

— ja, det vil sige, når han får vasket sig — oppe i hotellet; for på dampskibet blev han skiden som et svin.

Hilmar Tønnesen.

Uf, uf!

Frøken Hessel.

Uf? Ja, så sandelig er det ikke —! (peger på Hilmar og spørger de øvrige.) Går han her og driver og siger uf endnu?

Hilmar Tønnesen.

Jeg driver ikke; jeg går her for min sygdoms skyld.

Adjunkt Rørlund.

Hm, mine damer, jeg tror ikke —

Frøken Hessel
(der har fåt øje på Olaf).

Er det din, Betty? — Ræk mig labben, gut! Eller er du kanske ræd for din gamle stygge tante?

Adjunkt Rørlund
(idet han tager sin bog under armen).

Mine damer, jeg tror ikke her er stemning for at arbejde videre idag. Men imorgen kommer vi jo sammen igen?

Frøken Hessel

(idet de fremmede damer rejser sig for at tage afskęd).

Ja, lad os det. Jeg skal være på pletten.

Adjunkt Rørlund.

De? Med tilladelse, frøken, hvad vil De gøre i vor forening?

Frøken Hessel.

Jeg vil lufte ud, herr pastor.

ANDEN AKT.

(Havesalen i konsul Bernicks hus.)

(Fru Bernick sidder alene ved arbejdsbordet med sit sytøj. Lidt efter kommer konsul Bernick med hat på hovedet samt handsker og stok ind fra højre.)

Fru Bernick.

Kommer du alt hjem, Karsten?

Konsul Bernick.

Ja. Der er nogen jeg har sat stævne.

Fru Bernick
(med et suk).

A ja, Johan kommer vel herned igen, kan jeg tænke.

Konsul Bernick.

Det er en mand, siger jeg. (sætter hatten fra sig.) Hvor er alle damerne henne idag?

Fru Bernick.

Fru Rummel og Hilda havde ikke tid.

Konsul Bernick.

Så? Sendt afbud?

Fru Bernick.

Ja; de havde så meget at bestille i huset.

Konsul Bernick.

Forstår sig. Og de andre kommer naturligvis heller ikke?

Fru Bernick.

Nej, de har også forfald idag.

Konsul Bernick.

Det kunde jeg have sagt på forhånd. Hvor er Olaf henne?

Fru Bernick.

Jeg lod ham gå lidt ud med Dina.

Konsul Bernick.

Hm; Dina, den forfløjne taske —. At hun straks igår kunde give sig så meget af med Johan —!

Fru Bernick.

Men, kære Karsten, Dina ved jo slet ikke —

Konsul Bernick.

Nå, men så skulde Johan ialfald have havt den takt, ikke at vise hende nogen opmærksomhed. Jeg så nok de øjne, købmand Vigeland satte op.

Fru Bernick
(med sytøjet i skødet).

Karsten, kan du begribe, hvad de vil her hjemme?

Konsul Bernick.

Hm; han har jo en farm derover, som det nok ikke går synderlig godt med; og hun slog jo igår på, at de måtte rejse på anden plads —

Fru Bernick.

Ja, desværre, det må vel være noget sådant. Men at hun er fulgt med! Hun! Efter den blodige fornærmelse, hun har tilføjet dig — !

Konsul Bernick.

Å, tænk ikke på disse gamle historier.

Fru Bernick.

Hvor kan jeg tænke på andet i denne tid? Han er jo dog min broder; — ja, det er ikke for hans skyld; men al den ubehagelighed, det vilde forvolde dig —. Karsten, jeg er så dødelig angst for at —

Konsul Bernick.

Hvad er du angst for?

Fru Bernick.

Kan man ikke falde på at sætte ham fast for de penge, som blev borte for din moder?

Konsul Bernick.

Å, hvad snak! Hvem kan bevise, at der blev penge borte?

Fru Bernick.

Ak, Gud, det ved jo hele byen, desværre; og du har jo selv sagt —

Konsul Bernick.

Jeg har ingenting sagt. Byen ved ingen besked om de affærer; det var altsammen løse rygter.

Fru Bernick.

O, hvor du er højmodig, Karsten!

Konsul Bernick.

Lad være med disse mindelser, siger jeg! Du ved ikke hvor du piner mig ved at rippe op i alt dette. (han går op og ned ad gulvet; derpå slænger han stokken fra sig.) At de også skulde komme hjem just nu, — nu, da jeg behøver en ublandet god stemning både i byen og i pressen. Der vil blive skrevet korrespondancer til aviserne i nabobyerne. Tager jeg vel imod dem, eller tager jeg slet imod dem, så vil det blive drøftet og udtydet. Der vil blive rørt op i alt dette gamle, — ligesom du gør. I et samfund, som vort —. (kaster handskerne mod bordpladen.) Og ikke et menneske har jeg her, som jeg kan tale med og søge nogen støtte hos.

Fru Bernick.

Slet ingen, Karsten?

Konsul Bernick.

Nej, hvem skulde det være? — At få dem på halsen netop nu! Det er ikke tvivl om, at de vil gøre skandale på en eller anden måde, — især hun. Er det da ikke også en ulykke at have slige mennesker i sin familje!

Fru Bernick.

Ja, jeg kan da ikke hjælpe for at —

Konsul Bernick.

Hvad kan du ikke hjælpe for? At du er i slægt med dem? Nej, det er et meget sandt ord.

Fru Bernick.

Og jeg har heller ikke bedt dem komme hjem.

Konsul Bernick.

Se så; der har vi det! Jeg har ikke bedt dem komme hjem; jeg har ikke skrevet efter dem; jeg har ikke trukket dem hjem efter hårene! Å, jeg kan hele remsen udenad.

Fru Bernick
(brister i gråd).

Men du er da også så ukærlig —

Konsul Bernick.

Ja, det er ret; giv dig til at græde, så byen også skal få det at snakke om. Lad være med det tosseri, Betty. Sæt dig udenfor; her kan komme nogen. Skal man kanske se madamen med røde øjne? Jo, det vilde være dejligt om det kom ud iblandt folk at —. Nå, der hører jeg nogen i gangen. (det banker.) Kom ind!

(Fru Bernick går ud på havetrappen med sit sytøj. Skibsbygger Aune kommer ind fra højre.)

Skibsbygger Aune.

Goddag, herr konsul.

Konsul Bernick.

Goddag. Nå, De kan vel gætte, hvad det er, jeg vil Dem?

Skibsbygger Aune.

Fuldmægtigen talte igår om, at konsulen ikke skulde være fornøjet med —

Konsul Bernick.

Jeg er misfornøjet med det hele stel på værftet, Aune. De kommer jo ingen vej med havaristerne. »Palmetræet« burde have været under sejl for længe siden. Købmand Vigeland går her hver dag og plager mig; det er en vanskelig mand at have til medreder.

Skibsbygger Aune.

»Palmetræet« kan gå tilsjøs iovermorgen.

Konsul Bernick.

Nå endelig. Men Amerikaneren, »Indian Girl«, som har ligget her i fem uger og —

Skibsbygger Aune.

Amerikaneren? Jeg har forstået det, som om vi først og fremst skulde lægge al kraft på Deres eget skib.

Konsul Bernick.

Det har jeg ikke givet Dem nogen anledning til at tro. Der skulde gøres al mulig fortgang med Amerikaneren også; men det sker ikke.

Skibsbygger Aune.

Skuden er pilråden i bunden, herr konsul; jo mere vi lapper på den, jo værre blir det.

Konsul Bernick.

Det er ikke derfra det skriver sig. Fuldmægtig Krap har sagt mig hele sandheden. De forstår ikke at arbejde med de nye maskiner, som jeg har anskaffet, — eller rettere, De vil ikke arbejde med dem.

Skibsbygger Aune.

Herr konsul, jeg er nu oppe i de femti år; lige fra guttealderen har jeg været vant til den gamle arbejdsmåde —

Konsul Bernick.

Den kan vi ikke bruge nutildags. De må ikke tro, Aune, at det er for fordelens skyld; den behøver jeg heldigvis ikke; men jeg har hensyn at tage til det samfund, jeg lever i, og til den forretning, jeg står i spidsen for. Det er fra mig fremskridtene må komme, ellers kommer de aldrig.

Skibsbygger Aune.

Jeg vil også gerne fremskridt, herr konsul.

Konsul Bernick.

Ja, for Deres indskrænkede kreds, for arbejderstanden. Å, jeg kender nok Deres agitationer; De holder taler; De vigler folkene op; men når et håndgribeligt fremskridt tilbyder sig, som nu med vore maskiner, så vil De ikke være med; så blir De ræd.

Skibsbygger Aune.

Ja, jeg blir virkelig ræd, herr konsul; jeg blir ræd på de manges vegne, som maskinerne tar brødet fra. Konsulen taler så ofte om at tage hensyn til samfundet; men jeg tænker, at samfundet har vel også sine pligter. Hvor tør lærdommen og kapitalen sætte de nye opfindelser ind i arbejdet, før samfundet får oplært en slægt, som kan bruge dem?

Konsul Bernick.

De læser og grubler formeget, Aune; det har De ikke godt af; det er det, som gør Dem misfornøjet med Deres stilling.

Skibsbygger Aune.

Det er ikke det, herr konsul; men jeg kan ikke tåle at se den ene brave arbejder afskediges efter den anden og gøres brødløs for disse maskiners skyld.

Konsul Bernick.

Hm; da bogtrykkerkunsten blev opfunden, blev mange skriverkarle brødløse.

Skibsbygger Aune.

Vilde konsulen været så glad i den kunst, hvis De dengang havde været skriverkarl?

Konsul Bernick.

Jeg har ikke havt bud efter Dem for at disputere. Jeg har ladet Dem kalde for at sige

Dem, at vor havarist »Indian Girl« skal være færdig til at gå under sejl iovermorgen.

Skibsbygger Aune.

Men, herr konsul —

Konsul Bernick.

Iovermorgen, hører De; på samme tid som vort eget skib; ikke en time senere. Jeg har mine gode grunde til at drive på den sag. Har De læst avisen for imorges? Nå, så ved De, at Amerikanerne har gjort optøjer igen. Dette ryggesløse pak sætter jo hele byen på ende; der går ingen nat hen uden at her er slagsmål i værtshusene og på gaderne; al den anden vederstyggelighed vil jeg nu ikke tale om.

Skibsbygger Aune.

Ja, det er visst nok, at de er slemme folk.

Konsul Bernick.

Og hvem er det, som får skylden for dette uvæsen? Det er mig! Ja, det er mig, det går ud over. Disse avisskrivere skumler på en forblommet måde over, at vi lægger hele arbejdskraften på »Palmetræet«. Jeg, der har den opgave, ved exemplets magt at virke på mine medborgere, må lade mig kaste sligt i næsen. Det tåler jeg ikke. Jeg er ikke tjent med, at mit navn blir således tilsølet.

Skibsbygger Aune.

Å, konsulens navn er så godt, at det kan bære både det og mere.

Konsul Bernick.

Ikke nu; just i denne tid har jeg brug for al den agtelse og velvilje, som mine medborgere kan skænke mig. Jeg har et stort foretagende igære, som De vel har hørt; men lykkes det ildesindede mennesker at rokke den ubetingede tillid til min person, så kan det berede mig de største vanskeligheder. Derfor vil jeg for enhver pris undgå disse ondskabsfulde og skumlende avisskriverier, og derfor har jeg sat fristen til iovermorgen.

Skibsbygger Aune.

Herr konsul, De kunde ligeså gerne sætte fristen til i eftermiddag.

Konsul Bernick.

De mener, at jeg forlanger umuligheder?

Skibsbygger Aune.

Ja, med den arbejdsstok, vi nu har —

Konsul Bernick.

Godt, godt; — så får vi se os om andetsteds.

Skibsbygger Aune.

Vil De virkelig afskedige endnu flere af de gamle arbejdere?

Konsul Bernick.

Nej, det tænker jeg ikke på.

Skibsbygger Aune.

For jeg tror nok det vilde sætte ondt blod både i byen og i aviserne, om De gjorde det.

Konsul Bernick.

Ikke umuligt; derfor lar vi det også være. Men hvis ikke »Indian Girl« er udklareret iovermorgen, så afskediger jeg Dem.

Skibsbygger Aune
(med et ryk).

Mig! (han ler.) Nu spøger De, herr konsul.

Konsul Bernick.

Det skulde De ikke stole på.

Skibsbygger Aune.

De kunde tænke på at afskedige mig? Mig, hvis far og farfar har været i værftets tjeneste alle sine levedage, og jeg selv ligeså —

Konsul Bernick.

Hvem er det, som tvinger mig til det?

Skibsbygger Aune.

De forlanger umulige ting, herr konsul.

Konsul Bernick.

Å, en god vilje kender ingen umuligheder. Ja eller nej; svar mig bestemt, eller De har Deres afsked på stedet.

Skibsbygger Aune
(et skridt nærmere).

Herr konsul, har De tænkt rigtig over, hvad det vil sige at give en gammel arbejder afsked. De mener, at han får se sig om efter noget andet? Å ja, det kan han nok; men er det

dermed gjort? De skulde engang være tilstede i en slig afskediget arbejders hus den kveld han kommer hjem og sætter redskabskisten indenfor døren.

Konsul Bernick.

Tror De jeg afskediger Dem med let hjerte? Har jeg ikke altid været en rimelig husbond?

Skibsbygger Aune.

Så meget værre, herr konsul. Just derfor vil de derhjemme ikke give Dem skylden; de vil ikke sige noget til mig, for det tør de ikke; men de vil se på mig, når jeg ikke mærker det og tænke som så: det må vel være fortjent. Ser De vel, det — det kan jeg ikke bære. Så ringe en mand jeg end er, har jeg dog altid været vant til at regnes for den første iblandt mine. Mit tarvelige hjem er også et lidet samfund, herr konsul. Dette lille samfund har jeg kunnet støtte og holde oppe, fordi min kone har troet på mig, og fordi mine børn har troet på mig. Og nu skal det hele falde sammen.

Konsul Bernick.

Ja, hvis ikke andet kan være, så må det mindre falde for det større; det enkelte får i Guds navn ofres for det almindelige. Andet ved jeg ikke at svare Dem, og anderledes går det heller ikke her i verden. Men De er en halsstarrig mand, Aune! De står mig imod, ikke fordi De ikke kan andet, men fordi De ikke vil

lægge for dagen maskinernes overlegenhed over håndkraften.

Skibsbygger Aune.

Og De holder så fast ved dette, herr konsul, fordi De ved, at hvis De jager mig bort, så får De derved ialfald bevist pressen Deres gode vilje.

Konsul Bernick.

Og om så var? De hører jo hvad det gælder for mig, — enten at få pressen på halsen eller få den velvilligt stemt for mig i det øjeblik jeg arbejder for en stor sag til almenvellets fremme. Hvad så? Kan jeg da handle anderledes, end jeg gør? Jeg kan sige Dem, at her drejer spørgsmålet sig om, enten at holde Deres hjem oppe, som De kalder det, eller kanske at holde hundreder af nye hjem nede, hundreder af hjem, som aldrig vil kunne grundes, aldrig vil kunne få en rygende skorsten, hvis det ikke lykkes mig at sætte igennem, hvad jeg nu virker for. Derfor er det, at jeg har givet Dem valget.

Skibsbygger Aune.

Ja, når så er, så har jeg ikke mere at sige.

Konsul Bernick.

Hm —; min kære Aune, det gør mig oprigtig ondt, at vi må skilles.

Skibsbygger Aune.

Vi skilles ikke, herr konsul.

Konsul Bernick.

Hvorledes?

Skibsbygger Aune.

En simpel mand har også noget at hævde her i verden.

Konsul Bernick.

Ja vel, ja vel; — og De tror altså, at De tør love —?

Skibsbygger Aune.

»Indian Girl« kan udklareres iovermorgen.

(han hilser og går ud tilhøjre.)

Konsul Bernick.

Aha, der fik jeg dog bugt med den stivnakke. Det tager jeg som et godt varsel —

(Hilmar Tønnesen, med cigar i munden, kommer gennem haveporten.)

Hilmar Tønnesen

(på havetrappen).

Goddag, Betty! Goddag, Bernick!

Fru Bernick.

Goddag.

Hilmar Tønnesen.

Nå, Du har grædt, ser jeg. Du ved det altså?

Fru Bernick.

Hvad ved jeg?

Hilmar Tønnesen.

At skandalen er i fuld gang? Uf!

Konsul Bernick.

Hvad skal det sige?

Hilmar Tønnesen

(kommer indenfor).

Jo, de to amerikanske går omkring i gaderne og viser sig i selskab med Dina Dorf.

Fru Bernick

(følger efter).

Men, Hilmar, kan det være muligt —?

Hilmar Tønnesen.

Jo, desværre, det er fuld sandhed. Lona var endog så taktløs at råbe efter mig; men jeg lod naturligvis som jeg ikke hørte det.

Konsul Bernick.

Og det er vel ikke gåt ubemærket for sig.

Hilmar Tønnesen.

Nej, det kan du nok vide. Folk stod stille og så efter dem. Det lod til at være gåt som en løbeild over byen, — omtrent som en brand på de vestlige prærier. I alle huse stod der mennesker ved vinduerne og vented på, at toget skulde komme forbi; hoved ved hoved bag gardinerne — uf! Ja, du må undskylde, Betty; jeg siger uf; for dette gør mig nervøs; — skal det vare ved, så blir jeg nødt til at tænke på at foretage en længere rejse.

Fru Bernick.

Men du skulde dog talt til ham og forestillet ham —

Hilmar Tønnesen.

På åben gade? Nej, du må virkelig undskylde. Men at det menneske overhovedet vover at vise sig her i byen! Nå, vi får se om ikke pressen sætter en stopper på ham; ja, undskyld, Betty; men —

Konsul Bernick.

Pressen, siger du? Har du hørt antydninger til noget sligt?

Hilmar Tønnesen.

Jo, det er ikke så ganske frit for. Da jeg gik fra jer igåraftes, drev jeg op i klubben for min sygdoms skyld. Jeg mærked godt på den taushed, der blev, at de to amerikanske havde været på bane. Så kommer den uforskammede redaktør Hammer ind og gratulerer mig ganske højt med min rige fætters hjemkomst.

Konsul Bernick.

Rige —?

Hilmar Tønnesen.

Ja, så udtrykte han sig. Jeg målte ham naturligvis med et vel fortjent blik og lod ham forstå, at jeg ikke kendte noget til Johan Tønnesens rigdom. »Så«, siger han, »det var da besynderligt; i Amerika plejer man dog at slå sig op,

når man har noget at begynde med, og Deres fætter rejste jo ikke tomhændet derover«.

Konsul Bernick.

Hm, gør mig nu den tjeneste —

Fru Bernick
(bekymret).

Der kan du se, Karsten —

Hilmar Tønnesen.

Ja, jeg har ialfald havt en søvnløs nat for den persons skyld. Og så går han endda omkring i gaderne med et ansigt, som om ingenting var ivejen med ham. Hvorfor blev han ikke borte med engang? Det er da også utåleligt, hvor enkelte mennesker kan være sejglivet.

Fru Bernick.

Gud, Hilmar, hvad er det du siger?

Hilmar Tønnesen.

Å, jeg siger ingenting. Men der slipper han helskindet fra jernbaneulykker og fra overfald af kaliforniske bjørne og af Sortefod-Indianere; ikke skalperet engang —. Uf, der har vi dem.

Konsul Bernick
(ser opad gaden).

Olaf er også med!

Hilmar Tønnesen.

Ja naturligvis; de vil da minde folk om, at de hører til byens første familje. Se, se, der

kommer alle dagdriverne ud fra apotheket og glor efter dem og gør sine anmærkninger. Dette er virkelig ikke for mine nerver; hvorledes en mand under slige omstændigheder skal kunne holde ideens fane højt, det —

Konsul Bernick.

De styrer lige hid. Hør nu, Betty, det er mit bestemte ønske, at du viser dem al mulig venlighed.

Fru Bernick.

Tillader du det, Karsten?

Konsul Bernick.

Ja visst; ja visst; og du også, Hilmar. De blir her forhåbentlig ikke så længe; og når vi er iblandt os selv —; ingen hentydninger; vi bør på ingen måde støde dem.

Fru Bernick.

O, Karsten, hvor du er højmodig.

Konsul Bernick.

Nå, nå, lad nu det være.

Fru Bernick.

Nej, lad mig takke dig; og tilgiv, at jeg før kunde blive så hæftig. O, du havde jo al grund til at —

Konsul Bernick.

Lad være; lad være, siger jeg!

Hilmar Tønnesen.

Uf!

(Johan Tønnesen og Dina, derefter frøken Hessel og Olaf kommer gennem haven.)

Frøken Hessel.

Goddag, goddag, I kære mennesker.

Johan Tønnesen.

Nu har vi været ude og set os om på gamle tomter, Karsten.

Konsul Bernick.

Ja, jeg hører det. Mange forandringer; ikke sandt?

Frøken Hessel.

Konsul Bernicks store og gode gerninger overalt. Vi har været oppe i anlæggene, som du har skænket byen —

Konsul Bernick.

Nå der?

Frøken Hessel.

»Karsten Bernicks gave«, som der står over indgangen. Jo, du er nok manden for det hele her.

Johan Tønnesen.

Og prægtige skibe har du også. Jeg traf kaptejnen på »Palmetræet«, min gamle skolekammerat —

Frøken Hessel.

Ja, et nyt skolehus har du jo også bygget; og både gasledningen og vandledningen skyldes jo dig, hører jeg.

Konsul Bernick.

Nå, man må dog virke for det samfund, man lever i.

Frøken Hessel.

Ja, det er vakkert, svoger; men det er også en glæde at se, hvorledes folk skønner på dig. Jeg er ikke forfængelig, tror jeg; men jeg kunde ikke lade være at minde en og anden, vi talte med, om at vi hørte til familjen.

Hilmar Tønnesen.

Uf —!

Frøken Hessel.

Siger du uf til det?

Hilmar Tønnesen.

Nej, jeg sagde hm —

Frøken Hessel.

Nå, det skal du få lov til, stakker. Men idag er I nok ganske alene?

Fru Bernick.

Ja, idag er vi alene.

Frøken Hessel.

Ja, vi mødte såmæn et par af de moralske oppe på torvet; de lod til at have svært travlt.

Men vi har jo sletikke fåt snakke ordentligt sammen endnu; igår var jo disse tre banebryderne her, og så havde vi denne pastoren —

Hilmar Tønnesen.

Adjunkten.

Frøken Hessel.

Jeg kalder ham pastoren. Men hvad synes I nu om mit værk i disse femten år? Er han ikke bleven en stout gut? Hvem skulde kende igen galningen, som løb hjemmefra?

Hilmar Tønnesen.

Hm —!

Johan Tønnesen.

Å, Lona, brout nu ikke formeget.

Frøken Hessel.

Jo, det er jeg rigtignok kry af. Herregud, det er jo det eneste, jeg har udrettet her i verden; men det gir mig da et slags ret til at være til. Ja, Johan, når jeg tænker på, hvorledes vi to begyndte derover med vore fire bare næver —

Hilmar Tønnesen.

Hænder.

Frøken Hessel.

Jeg siger næver; for skidne var de —

Hilmar Tønnesen.

Uf!

Frøken Hessel.

— og tomme var de også.

Hilmar Tønnesen.

Tomme? Nej, nu må jeg sige—!

Frøken Hessel.

Hvad må du sige?

Konsul Bernick.

Hm!

Hilmar Tønnesen.

Nu må jeg sige — uf!

(han går ud på havetrappen.)

Frøken Hessel.

Hvad går der af mennesket?

Konsul Bernick.

Å bryd dig ikke om ham; han er noget nervøs i denne tid. Men vil du ikke se dig lidt om i haven? Dernede har du jo ikke været endnu, og jeg har just en times tid fri.

Frøken Hessel.

Jo, det vil jeg gerne; I kan tro, jeg har tidt og ofte været med mine tanker her i haven hos jer.

Fru Bernick.

Der er sket store forandringer der også, skal du få se.

(Konsulen, fruen og frøken Hessel går ned i haven, hvor man af og til ser dem under det følgende.)

Olaf
(i havedøren).

Onkel Hilmar, ved du, hvad Onkel Johan spurgte mig om? Han spurgte, om jeg vilde være med ham til Amerika.

Hilmar Tønnesen.

Du, din klodrian, som går her og hænger i din moders skørter —

Olaf.

Ja, men det vil jeg ikke længer. Du skal få se, når jeg blir stor —

Hilmar Tønnesen.

Å visvas; du har ikke nogen alvorlig trang til dette stålsættende, som ligger i at —

(de går ned i haven.)

Johan Tønnesen
(til Dina, som har taget hatten af og står i døren tilhøjre og ryster støvet af sin kjole).

De er bleven dygtig varm efter turen.

Dina.

Ja, det var en dejlig tur; så dejlig tur har jeg aldrig havt før.

Johan Tønnesen.

Plejer De kanske ikke ofte gå formiddagsture?

Dina.

Jo; men det er bare med Olaf.

Johan Tønnesen.

Så. — Har De kanske større lyst til at gå ned i haven end til at blive her?

Dina.

Nej, jeg har større lyst til at blive her.

Johan Tønnesen.

Jeg også. Og så er det jo en aftale, at vi hver morgen går en slig tur sammen.

Dina.

Nej, herr Tønnesen, det skulde De ikke gøre.

Johan Tønnesen.

Hvad skulde jeg ikke? De loved det jo.

Dina.

Ja, men når jeg nu tænker over det, så —. De skal ikke gå ud med mig.

Johan Tønnesen.

Men hvorfor ikke det?

Dina.

Ja, De er fremmed; De kan ikke forstå det; men jeg skal sige Dem —

Johan Tønnesen.

Nå?

Dina.

Nej, jeg vil helst ikke tale om det.

Johan Tønnesen.

Å jo visst; til mig kan De da tale om hvad det skal være.

Dina.

Ja, jeg skal sige Dem, jeg er ikke som de andre unge piger; der er noget — noget sådant ved mig. Derfor skal De ikke gøre det.

Johan Tønnesen.

Men alt dette forstår jeg slet ikke. De har da ikke gjort noget ondt?

Dina.

Nej, ikke jeg, men —; nej, nu vil jeg ikke tale mere om det. De får det nok at vide af de andre.

Johan Tønnesen.

Hm.

Dina.

Men der var noget andet, jeg gerne vilde spørge Dem om.

Johan Tønnesen.

Og hvad var det?

Dina.

Det skal jo være så let at blive til noget dygtigt derover i Amerika?

Johan Tønnesen.

Nå, så let er det just ikke altid; man må ofte slide ondt og arbejde strængt i førstningen.

Dina.

Ja, det vilde jeg gerne —

Johan Tønnesen.

De?

Dina.

Jeg kan nok arbejde; jeg er stærk og sund, og tante Marta har læst meget med mig.

Johan Tønnesen.

Men for pokker, så kom og rejs med os.

Dina.

Å, nu spøger De bare; det sagde De til Olaf også. Men det var det jeg vilde vide, om menneskene er meget — meget sådan moralske derover?

Johan Tønnesen.

Moralske?

Dina.

Ja, jeg mener, om de er sådan — anstændige og skikkelige, ligesom her.

Johan Tønnesen.

Nå, de er ialfald ikke så slemme, som man her tror. Det skulde De ikke være bange for.

Dina.

De forstår mig ikke. Jeg vilde just gerne, at de ikke skulde være så meget anstændige og moralske.

Johan Tønnesen.

Ikke det? Hvordan vilde De så de skulde være?

Dina.

Jeg vilde, de skulde være naturlige.

Johan Tønnesen.

Ja, ja, det er kanske netop det, de er.

Dina.

For så vilde det være godt for mig, om jeg kunde komme derover.

Johan Tønnesen.

Ja visst vilde det så; derfor skal De rejse med os.

Dina.

Nej, med Dem vilde jeg ikke rejse; jeg måtte rejse alene. Å, jeg skulde nok drive det til noget; jeg skulde nok blive brav —

Konsul Bernick

(nedenfor havetrappen hos begge damerne).

Bliv, bliv; jeg skal hente det, kære Betty. Du kunde så let forkøle dig.

(han kommer ind i salen og søger fruens shawl.)

Fru Bernick

(ude i haven).

Du må også komme med, Johan; vi skal ned i grotten.

Konsul Bernick.

Nej, nu må Johan blive her. Se her, Dina; tag min kones shawl og gå med. Johan blir her hos mig, kære Betty. Jeg må da høre lidt om forholdene derover.

Fru Bernick.

Ja, ja; men kom så efter; du ved jo, hvor du skal finde os.

(Fru Bernick, frøken Hessel og Dina går ned gennem haven tilvenstre.)

Konsul Bernick

(ser et øjeblik efter dem, går så hen og lukker den øverste dør tilvenstre, derpå går han hen til Johan, griber begge hans hænder, ryster og trykker dem).

Johan, nu er vi alene; må jeg nu få lov at takke dig.

Johan Tønnesen.

Å hvad!

Konsul Bernick.

Mit hus og hjem, min familjelykke, min hele borgerlige stilling i samfundet, — alt skylder jeg dig.

Johan Tønnesen.

Nå, det glæder mig, kære Karsten; så kom der dog noget godt ud af den gale historie.

Konsul Bernick

(ryster igen hans hænder).

Tak, tak alligevel! Ikke en blandt ti tusinde havde gjort, hvad du dengang gjorde for mig.

Johan Tønnesen.

Snak om en ting! Var vi ikke beggeto unge og letlivede? En af os måtte jo dog tage skylden på sig —

Konsul Bernick.

Men hvem var nærmere til det, end den skyldige?

Johan Tønnesen.

Stop! Dengang var den uskyldige nærmest til det. Jeg var jo frank og fri, forældreløs; dette slid på kontoret var det en ren lykke at komme bort fra. Du derimod havde din gamle moder ilive, og dertil var du jo netop bleven hemmelig forlovet med Betty, som holdt så meget af dig. Hvorledes vilde det gåt med hende, hvis hun havde fåt at vide —?

Konsul Bernick.

Sandt, sandt, sandt; men —

Johan Tønnesen.

Og var det ikke just for Bettys skyld, at du afbrød dette maskepi med mådam Dorf? Det var jo netop for at bryde overtvert, at du var deroppe hos hende den aften —

Konsul Bernick.

Ja, den ulyksalige aften, da det fordrukne menneske kommer hjem —! Ja, Johan, det var for Bettys skyld; men alligevel, — at du så højmodig kunde vende skinnet imod dig selv og rejse væk —

Johan Tønnesen.

Ingen skrupler, kære Karsten. Vi blev jo enige om, at så skulde det være; reddes måtte du jo, og du var jo min ven. Jo, det venskab var jeg rigtignok kry af! Her gik jeg og sled som en stakkers hjemfødning; og så kommer du

tilbage, fin og fornem, fra din store udenlandsrejse; havde været både i London og i Paris. Og så kårer du mig til din omgangsven, skønt jeg var fire år yngre end du; — ja, det var nu, fordi du gik og kured til Betty; nu forstår jeg det nok. Men hvor kry jeg var af det! Og hvem vilde ikke have været det? Hvem vilde ikke gerne have ofret sig for dig, især når det ikke galdt andet end en måneds bysladder, og en så med det samme kunde løbe ud i den vide verden.

Konsul Bernick.

Hm, min kære Johan, jeg vil oprigtig sige dig, at historien endnu ikke er så ganske glemt.

Johan Tønnesen.

Ikke det? Nå, hvad rager det mig, når jeg igen sidder derover på min farm —

Konsul Bernick.

Du rejser altså tilbage?

Johan Tønnesen.

Forstår sig.

Konsul Bernick.

Men dog ikke så snart, håber jeg?

Johan Tønnesen.

Så snart som muligt. Det var jo kun for at føje Lona, at jeg tog med herover.

Konsul Bernick.

Så? Hvorledes det?

Johan Tønnesen.

Jo, ser du, Lona er jo ikke ung længer, og i den sidste tid begyndte længselen efter hjemmet at mane og drage hende; men hun vilde aldrig vedgå det; (smiler) hvor turde hun vove at lade mig letsindige krop alene tilbage, mig, som alt i nittenårsalderen havde givet mig af med —

Konsul Bernick.

Og så?

Johan Tønnesen.

Ja, Karsten, nu kommer jeg med et skriftemål, som jeg skammer mig over.

Konsul Bernick.

Du har da ikke betroet hende sammenhængen?

Johan Tønnesen.

Jo. Det var urigtigt af mig; men jeg kunde ikke andet. Du gør dig ingen forestilling om hvad Lona har været for mig. Du har aldrig kunnet udstå hende; men for mig har hun været som èn moder. I de første år, da vi havde det så trangt derover, — hvorledes arbejded hun ikke? Og da jeg så lå syg en lang tid, og ingenting kunde fortjene, og ikke kunde forhindre det, så gav hun sig til at synge viser i kaffehusene, — holde foredrag, som folk gjorde løjer med; og så skrev hun en bog, som hun siden både lo og græd over, — altsammen for at holde livet i mig. Kunde jeg så se på, at

hun i vinter gik der og tærtes hen, hun, som havde slidt og slæbt for mig? Nej, det kunde jeg ikke, Karsten. Og så sagde jeg: rejs du, Lona; du skal ikke være ræd for mig; jeg er ikke så letsindig, som du tænker. Og så — så fik hun det at vide.

Konsul Bernick.

Og hvorledes tog hun det?

Johan Tønnesen.

Nå, hun mente, som sandt var, at når jeg vidste mig uskyldig, så kunde det ikke være mig imod at gøre en trip med herover. Men vær du rolig; Lona røber intet, og jeg skal nok vogte min mund anden gang.

Konsul Bernick.

Ja, ja, det stoler jeg på.

Johan Tønnesen.

Her er min hånd. Og så vil vi ikke tale mere om den gamle historie; lykkeligvis er det den eneste gale streg, nogen af os har gjort sig skyldig i, tænker jeg. Nu vil jeg rigtig nyde de få dage, jeg blir her. Du kan ikke tro, hvilken prægtig tur vi havde iformiddag. Hvem skulde troet, at den lille tøsunge, som løb her og spilled engle på theatret —! Men sig mig, du, — hvorledes gik det siden med hendes forældre?

Konsul Bernick.

Å, kære, jeg ved ikke mere at fortælle, end hvad jeg skrev dig til straks efter du var rejst. Ja, du fik dog vel de to breve?

Johan Tønnesen.

Ja vel, ja vel; jeg har dem begge to. Det fordrukne menneske løb jo fra hende?

Konsul Bernick.

Og slog sig siden ihjæl i fuldskab.

Johan Tønnesen.

Hun døde jo også kort efter? Men du gjorde vel for hende, hvad du sådan i stilhed kunde?

Konsul Bernick.

Hun var stolt; hun forrådte intet og hun vilde intet modtage.

Johan Tønnesen.

Nå, det var ialfald rigtigt af dig, at du tog Dina i huset.

Konsul Bernick.

Ja visst var det så. Forresten var det egentlig Marta, som drev den sag igennem.

Johan Tønnesen.

Så det var Marta? Ja, Marta — det er sandt — hvor er hun henne idag?

Konsul Bernick.

Å hun, — når hun ikke har skolen at passe, så har hun sine syge.

Johan Tønnesen.

Det er altså Marta, som har taget sig af hende.

Konsul Bernick.

Ja, Marta har jo altid havt en viss svaghed for opdragelsesvæsnet. Derfor har hun også taget en post ved almueskolen. Det var en kapital dumhed af hende.

Johan Tønnesen.

Ja, hun så svært medtaget ud igår; jeg frygter også for, at hun ikke har helbred til det.

Konsul Bernick.

Å, hvad helbreden angår, så kunde hun vel altid stå i det. Men det er ubehageligt for mig; det ser ud som om jeg, hendes broder, ikke var villig til at underholde hende.

Johan Tønnesen.

Underholde? Jeg trode, hun havde såvidt formue selv —

Konsul Bernick.

Ikke en skilling. Du husker nok, hvilken kneben tid det var for moder, da du rejste. Hun fortsatte da en stund med bistand af mig; men det kunde jeg naturligvis ikke i længden være tjent med. Så lod jeg mig optage i firmaet; men det gik heller ikke på den måde. Jeg måtte derfor overtage det hele, og da vi opgjorde vor status, viste det sig, at der sågodtsom intet

blev tilovers på moders part. Da så moder kort efter døde, stod naturligvis også Marta på en bar bakke.

Johan Tønnesen.

Den stakkers Marta!

Konsul Bernick.

Stakkers? Hvorfor det? Du tror da vel ikke, at jeg lader hende savne noget? Å nej, det tør jeg dog sige, at jeg er en god broder. Hun bor naturligvis sammen med os og spiser ved vort bord; lærerinde-gagen kan hun rundeligt klæde sig for, og et enligt fruentimmer, — hvad skal hun med mere?

Johan Tønnesen.

Hm; på den vis tænker vi ikke i Amerika.

Konsul Bernick.

Nej, det tror jeg nok; i et opagiteret samfund, som det amerikanske. Men her i vor lille kreds, hvor, Gud ske lov, fordærvelsen til dato ialfald ikke har fåt indpas, her nøjes kvinderne med at indtage en sømmelig om end beskeden stilling. Det er forresten Martas egen skyld; hun kunde såmæn have været forsørget for længe siden, hvis hun selv havde villet.

Johan Tønnesen.

Du mener, hun kunde have giftet sig?

Konsul Bernick.

Ja, hun kunde været meget favorabelt anbragt endogså; hun har havt flere gode tilbud; besynderlig nok; en ubemidlet pige, ikke længer ung, og derhos ganske ubetydelig.

Johan Tønnesen.

Ubetydelig?

Konsul Bernick.

Nå, jeg lægger hende det slet ikke til last. Jeg ønsker hende overhovedet ikke anderledes. Du kan vide, — i et stort hus, som vort, — det er altid godt at have et sådant jævnt menneske, som man kan sætte til hvad der forefalder.

Johan Tønnesen.

Ja, men hun —?

Konsul Bernick.

Hun? Hvorledes? Nå ja, hun har naturligvis nok at interessere sig for; hun har jo mig og Betty og Olaf og mig. Menneskene bør da ikke i første række tænke på sig selv, og allermindst kvinderne. Vi har jo dog alle et større eller mindre samfund at støtte og at virke for. Således gør jeg ialfald. (tyder mod fuldmægtig Krap, som kommer fra højre.) Ja, der har du straks et bevis. Tror du, det er mine egne affærer, som optager mig? På ingen måde. (hurtigt til Krap.) Nå?

Fuldmægtig Krap
(sagte, viser en bunke papirer).
Alle købekontrakterne i orden.

Konsul Bernick.
Ypperligt! Fortræffeligt! — Ja nu, svoger, må du sandelig have mig undskyldt sålænge. (dæmpet og med et håndtryk.) Tak, tak, Johan; og vær overbevist om, at alt, hvad jeg kan tjene dig i, — nå, du forstår mig nok. — Kom, herr Krap.
(de går ind i konsulens værelse.)

Johan Tønnesen
(ser en stund efter ham).
Hm —

(Han vil gå ned i haven. I det samme kommer frøken Bernick med en liden kurv på armen ind fra højre.)

Johan Tønnesen.
Nej se, Marta!

Frøken Bernick.
Ah — Johan, — er det dig?

Johan Tønnesen.
Så tidligt på farten du også.

Frøken Bernick.
Ja. Vent lidt; nu kommer visst de andre straks.
(vil gå ud til venstre.)

Johan Tønnesen.
Hør, Marta, har du altid sådant hastværk?

Frøken Bernick.

Jeg?

Johan Tønnesen.

Igår gik du ligesom af vejen, så jeg ikke fik tale et ord med dig, og idag —

Frøken Bernick.

Ja, men —

Johan Tønnesen.

Før var vi dog altid sammen, — vi to gamle legekammerater.

Frøken Bernick.

Ak, Johan, det er mange, mange år siden.

Johan Tønnesen.

Nå, Herregud, det er femten år siden, hverken mere eller mindre. Synes du kanske, jeg har forandret mig så meget?

Frøken Bernick.

Du? Å ja, du også, endskønt —

Johan Tønnesen.

Hvad mener du?

Frøken Bernick.

Å, det var ingenting.

Johan Tønnesen.

Du lader ikke til at være bleven meget oplivet ved at se mig igen.

Frøken Bernick.

Jeg har ventet så længe, Johan, — for længe.

Johan Tønnesen.

Ventet? At jeg vilde komme?

Frøken Bernick.

Ja.

Johan Tønnesen.

Og hvorfor, mente du, jeg vilde komme?

Frøken Bernick.

For at sone, hvad du har forbrudt.

Johan Tønnesen.

Jeg?

Frøken Bernick.

Har du glemt, at en kvinde døde i nød og skam for din skyld? Har du glemt, at for din skyld blev et opvoksende barns bedste år forbittret?

Johan Tønnesen.

Og dette må jeg høre af dig? Marta, har da aldrig din broder —?

Frøken Bernick.

Hvad han?

Johan Tønnesen.

Har han aldrig —; nu ja, jeg mener, har han aldrig havt så meget som et undskyldende ord for mig?

Frøken Bernick.

Ak, Johan, du kender jo Karstens strænge grundsætninger.

Johan Tønnesen.

Hm —, ja visst, ja visst; jeg kender nok min gamle ven Karstens strænge grundsætninger. — Men dette er jo —! Nå. Jeg talte nylig med ham. Jeg synes, at han har forandret sig adskilligt.

Frøken Bernick.

Hvor kan du sige det? Karsten har da altid været en udmærket mand.

Johan Tønnesen.

Ja, det var just ikke således ment; men lad gå. — Hm; nu skønner jeg altså, hvad lys du har set mig i; det er den forlornes hjemkomst, du har gåt og ventet på.

Frøken Bernick.

Hør, Johan, jeg vil sige dig, hvad lys jeg har set dig i. (peger ned i haven.) Ser du hende, som leger dernede i græsset med Olaf? Det er Dina. Erindrer du det forvirrede brev, du skrev mig til, da du rejste? Du skrev, at jeg skulde tro på dig. Jeg har troet på dig, Johan. Alt det onde, som her bagefter gik rygter om, må være sket i forvildelse, uden tanke, uden overlæg —

Johan Tønnesen.

Hvad mener du?

Frøken Bernick.

O, du forstår mig jo nok; — ikke et ord mere om det. Men bort måtte du jo, begynde forfra — et nyt liv. Ser du, Johan, jeg har været din stedfortræder herhjemme, jeg, din gamle legekammerat. De pligter, du ikke husked på at varetage her, eller ikke kunde varetage, dem har jeg varetaget for dig. Jeg siger dig dette, for at du ikke skal have også det at bebrejde dig. Det forurettede barn har jeg været en moder for, har opdraget hende, så godt jeg kunde —

Johan Tønnesen.

Og spildt hele dit liv for den sag —

Frøken Bernick.

Det har ikke været spildt. Men du kom sent, Johan.

Johan Tønnesen.

Marta, — dersom jeg kunde sige dig —. Nå, lad mig da ialfald takke dig for dit trofaste venskab.

Frøken Bernick
(smiler tungt).

Hm —. Ja, nu har vi altså udtalt, Johan. Hys; der kommer nogen. Farvel; jeg kan ikke nu —

(Hun går ud gennem den bagerste dør tilvenstre. Frøken Hessel kommer fra haven, fulgt af fru Bernick.)

Fru Bernick
(endnu i haven).

Men for Guds skyld, Lona, hvad tænker du på!

Frøken Hessel.

Lad mig være, siger jeg; jeg vil og må tale med ham.

Fru Bernick.

Men det vilde jo være den største skandale! Ah, Johan, er du endnu her?

Frøken Hessel.

Ud med dig, gut; stå ikke her og hæng i stueluften; gå ned i haven og snak med Dina.

Johan Tønnesen.

Ja, det tænkte jeg netop på.

Fru Bernick.

Men —

Frøken Hessel.

Hør du, John, har du set rigtig på Dina?

Johan Tønnesen.

Ja, det tror jeg nok.

Frøken Hessel.

Ja, du skulde se rigtig tilgavns på hende, gut. Det var noget for dig!

Fru Bernick.

Men, Lona —!

Johan Tønnesen.

Noget for mig?

Frøken Hessel.

Ja, at se på, mener jeg. Gå nu!

Johan Tønnesen.

Ja, ja, jeg går mere end gerne.

(han går ned i haven.)

Fru Bernick.

Lona, jeg er som forstenet over dig. Dette kan dog umuligt være dit alvor.

Frøken Hessel.

Jo så minsæl er det så. Er hun ikke frisk og sund og sand? Det er netop en kone for John. Det er slig en, han trænger til derover; det vil være noget andet end en gammel halvsøster.

Fru Bernick.

Dina! Dina Dorf! Betænk dog —

Frøken Hessel.

Jeg betænker først og fremst guttens lykke. For hjælpe til, det må jeg; selv er han ikke videre fremmelig i sligt; småpiger og fruentimmer har han aldrig havt noget rigtigt syn for.

Fru Bernick.

Han? Johan! Nå, jeg synes rigtignok, vi har havt sørgelige beviser for —

Frøken Hessel.

A pokker i vold med den dumme historie! Hvor er Bernick henne? Jeg vil tale med ham.

Fru Bernick.

Lona, du gør det ikke, siger jeg!

Frøken Hessel.

Jeg gør det. Synes gutten om hende, — og hun om ham, — så skal de også have hverandre. Bernick er jo slig en klog mand; han må finde på en udvej —

Fru Bernick.

Og du kan tænke dig, at disse amerikanske usømmeligheder skulde blive tålt her —

Frøken Hessel.

Sniksnak, Betty —

Fru Bernick.

— at en mand, som Karsten, med hans strænge moralske tænkemåde —

Frøken Hessel.

Å pyt, den er vel ikke så urimelig stræng.

Fru Bernick.

Hvad er det, du vover at sige?

Frøken Hessel.

Jeg vover at sige, at Bernick er vel ikke synderlig mere moralsk end andre mandfolk.

Fru Bernick.

Så dybt sidder altså hadet til ham endnu! Men hvad vil du da her, når du aldrig har kunnet glemme at —? Jeg begriber ikke, at du turde træde ham under øjnene efter den skammelige fornærmelse, som du dengang tilføjed ham.

Frøken Hessel.

Ja, Betty, dengang forløb jeg mig stygt.

Fru Bernick.

Og hvor højmodigt har han ikke tilgivet dig, han, som dog aldrig havde forbrudt noget! Thi han kunde dog ikke for, at du gik her og gjorde dig forhåbninger. Men siden den tid har du hadet mig også. (brister i gråd.) Du har aldrig undt mig min lykke. Og nu kommer Du her for at vælte alt dette over mig, — for at vise byen, hvilken familje jeg har bragt Karsten ind i. Ja, det er mig, det går ud over, og det er det, du vil. O, det er afskyeligt af dig!

(hun går grædende bort gennem den øverste dør tilvenstre.)

Frøken Hessel

(ser efter hende).

Stakkels Betty.

(Konsul Bernick kommer ud fra sit værelse.)

Konsul Bernick

(endnu i døren).

Ja, ja, det er godt, herr Krap; det er udmærket. Send 400 kroner til bespisning af de fattige. (vender sig.) Lona! (nærmere) Du er alene? Kommer ikke Betty her?

Frøken Hessel.

Nej. Skal jeg kanske hente hende?

Konsul Bernick.

Nej, nej, nej, lad være! O, Lona, du ved ikke, hvor jeg har brændt efter at få tale åbent

med dig, — efter at få trygle om din tilgivelse.

Frøken Hessel.

Hør nu, Karsten, lad os ikke blive sentimentale; det klæder os ikke.

Konsul Bernick.

Du må høre mig, Lona. Jeg ved jo, hvorledes jeg har skinnet imod mig nu, da du har erfaret dette med Dinas moder. Men jeg sværger dig til, det var kun en kortvarig forvildelse; jeg har virkelig, sandt og oprigtigt, holdt af dig engang.

Frøken Hessel.

Hvorfor tror du jeg er kommen herhjem?

Konsul Bernick.

Hvad du end har isinde, så bønfalder jeg dig om, ikke at foretage noget, før jeg har retfærdiggjort mig. Jeg kan det, Lona; jeg kan ialfald undskylde mig.

Frøken Hessel.

Nu er du ræd. — Du har engang holdt af mig, siger du. Ja, det forsikred du mig tidt nok i dine breve; og kanske det også var sandt — på en måde, sålænge du leved derude i en stor og frigjort verden, som gav dig mod til selv at tænke frit og stort. Du fandt kanske hos mig lidt mere karakter og vilje og selvstændighed, end hos de fleste herhjemme. Og så var det jo

en hemmelighed mellem os to; der var ingen, som kunde gøre sig lystig over din slette smag.

Konsul Bernick.

Lona, hvor kan du dog tro —?

Frøken Hessel.

Men da du så kom tilbage; da du hørte spottegloserne, som hagled ned over mig; da du fornam latteren over alt det, som de her kaldte mine forkertheder —

Konsul Bernick.

Du var hensynsløs dengang.

Frøken Hessel.

Mest for at ærgre disse skørteklædte og bukseklædte snærper, som sjokked om i byen. Og da du så traf den unge forlokkende skuespillerinde —

Konsul Bernick.

Det var en lapsestreg; intet videre; jeg sværger dig til, ikke tiendedelen var sandt af de rygter og den sladder, som kom i omløb.

Frøken Hessel.

Lad gå; men da så Betty kom hjem, smuk, opblomstrende, forgudet af alle, — og da det blev bekendt, at hun skulde arve alle pengene efter tante og at jeg ingenting vilde få —

Konsul Bernick.

Ja, der er vi ved sagen, Lona; og nu skal du høre det uden omsvøb. Jeg elsked ikke Betty

dengang; jeg brød ikke med dig for nogen ny tilbøjelighed. Det var for pengenes skyld ligefrem; jeg var nødt til det; jeg måtte sikkre mig dem.

Frøken Hessel.

Og det siger du mig lige i øjnene?

Konsul Bernick.

Ja, jeg gør. Hør mig, Lona —

Frøken Hessel.

Og dog skrev du mig til, at en ubetvingelig kærlighed til Betty havde grebet dig, påkaldte min højmodighed, besvor mig for Bettys skyld at tie med det, som havde været imellem os —

Konsul Bernick.

Jeg måtte det, siger jeg.

Frøken Hessel.

Nu, ved den levende Gud, da angrer jeg ikke på, at jeg dengang forløb mig, som jeg gjorde.

Konsul Bernick.

Lad mig koldt og rolig sige dig, hvorledes stillingen var i de dage. Min Moder stod, som du husker, i spidsen for forretningen; men hun var aldeles uden forretningssans. Jeg blev skyndsomt kaldt hjem fra Paris; tiderne var kritiske; jeg skulde bringe affærerne påfode. Hvad fandt jeg? Jeg fandt, hvad der måtte holdes i den dybeste hemmelighed, et sågodtsom ruineret hus.

Ja, det var sågodtsom ruineret, dette gamle ansete hus, der havde ståt i tre generationer. Hvad havde jeg, sønnen, den eneste søn, andet at gøre end at se mig om efter et redningsmiddel?

Frøken Hessel.

Og så redded du huset Bernick på en kvindes bekostning.

Konsul Bernick.

Du ved godt, at Betty elsked mig.

Frøken Hessel.

Men jeg?

Konsul Bernick.

Tro mig, Lona, — du var aldrig bleven lykkelig med mig.

Frøken Hessel.

Var det af omsorg for min lykke, at du gav mig til pris?

Konsul Bernick.

Tror kanske du, at jeg af egennyttige bevæggrunde handled som jeg gjorde? Havde jeg dengang ståt alene, så skulde jeg med frejdigt mod begyndt forfra. Men du skønner ikke, hvorledes en forretningsmand vokser sammen, under et umådeligt ansvar, med den forretning, han tager i arv. Ved du, at hundreders, ja tusenders vel og ve afhænger af ham? Betænker du ikke, at hele det samfund, som både du og jeg kalder vort hjem, vilde på den føleligste måde være

blevet berørt deraf, om huset Bernick havde gåt tilgrunde?

Frøken Hessel.

Er det også for samfundets skyld, at du i disse femten år er bleven stående i løgnen?

Konsul Bernick.

I løgnen?

Frøken Hessel.

Hvad ved Betty om alt det, som ligger under og forud for hendes forbindelse med dig?

Konsul Bernick.

Kan du tro, at jeg til ingen nytte vilde såre hende ved at blotte de ting?

Frøken Hessel.

Til ingen nytte, siger du? Ja, ja, du er jo forretningsmand; du må jo forstå dig på det nyttige. — Men hør nu, Karsten, nu vil jeg også tale koldt og roligt. Sig mig, — er du nu også rigtig lykkelig?

Konsul Bernick.

I familjen, mener du?

Frøken Hessel.

Ja vel.

Konsul Bernick.

Det er jeg, Lona. Å, du har ikke forgæves været en så opofrende veninde for mig. Jeg tør sige, at jeg er bleven lykkeligere år for år. Betty

er både god og føjelig. Og hvorledes hun i årenes løb har lært at bøje sit væsen efter det, som er ejendommeligt hos mig —

Frøken Hessel.

Hm.

Konsul Bernick.

Før havde hun jo en hel del overspændte forestillinger om kærligheden; hun kunde ikke forlige sig med den tanke, at den lidt efter lidt skulde gå over til en mild venskabsflamme.

Frøken Hessel.

Men nu finder hun sig tilrette i det?

Konsul Bernick.

Fuldstændig. Du kan vide, at den daglige omgang med mig ikke er bleven uden modnende indflydelse på hende. Menneskene må gensidig lære at nedstemme sine fordringer, hvis man skal gøre fyldest i det samfund, hvori man er sat. Det har Betty også efterhånden lært at indse, og derfor er vort hus nu et mønster for vore medborgere.

Frøken Hessel.

Men disse medborgere ved ingenting om løgnen?

Konsul Bernick.

Om løgnen?

Frøken Hessel.

Ja, om løgnen, som du nu i femten år har ståt i.

Konsul Bernick.

Og det kalder du —?

Frøken Hessel.

Løgnen kalder jeg det. Den trefoldige løgn. Først løgnen mod mig; så løgnen mod Betty; så løgnen mod Johan.

Konsul Bernick.

Betty har aldrig krævet, at jeg skulde tale.

Frøken Hessel.

Fordi hun ingenting har vidst.

Konsul Bernick.

Og du vil ikke kræve det; — af hensyn til hende vil du det ikke.

Frøken Hessel.

Å nej, jeg skal nok vide at bære lattersalverne; jeg har en bred ryg.

Konsul Bernick.

Og Johan vil heller ikke kræve det; det har han tilsagt mig.

Frøken Hessel.

Men du selv, Karsten? Er der ikke noget indeni dig, som kræver at komme ud af løgnen?

Konsul Bernick.

Jeg skulde frivilligt ofre min familjelykke og min stilling i samfundet!

Frøken Hessel.

Hvad ret har du til at stå der du står?

Konsul Bernick.

I femten år har jeg daglig tilkøbt mig en smule ret — ved min vandel, og ved det, jeg har virket og fremmet.

Frøken Hessel.

Ja, du har virket og fremmet meget, både for dig selv og for andre. Du er byens rigeste og mægtigste mand; under din vilje tør de ikke andet end bøje sig, alle, fordi du gælder for at være uden plet og lyde; dit hjem gælder for et mønsterhjem, din færd for en mønsterfærd. Men al denne herlighed, og du selv med, står som på en gyngende myr. Et øjeblik kan komme, et ord kan blive udtalt, — og både du og hele herligheden går tilbunds, hvis du ikke berger dig itide.

Konsul Bernick.

Lona, — hvad er det, du vil herover?

Frøken Hessel.

Jeg vil hjælpe dig til fast grund under fødderne, Karsten.

Konsul Bernick.

Hævn! Du vil hævne dig? Jeg ante det nok. Men det lykkes dig ikke! Her er kun en, som kan tale med myndighed, og han er taus.

Frøken Hessel.

Johan?

Konsul Bernick.

Ja, Johan. Vil nogen anden anklage mig, så nægter jeg alt. Vil man tilintetgøre mig, så strider jeg på livet. Men det skal aldrig lykkes dig, siger jeg! Han, som kunde fælde mig, han tier — og han rejser igen.

(Grosserer Rummel og købmand Vigeland kommer fra højre.)

Grosserer Rummel.

Goddag, goddag, kære Bernick; du må komme med os op i handelsforeningen; vi har møde i jernbanesagen, ved du.

Konsul Bernick.

Jeg kan ikke. Umuligt nu.

Købmand Vigeland.

De må sandeligen, herr konsul —

Grosserer Rummel.

Du må, Bernick. Der er folk, som arbejder imod os. Redaktør Hammer og de andre, som holdt på kystlinjen, påstår, at der stikker private interesser bag det nye forslag.

Konsul Bernick.

Nå, så forklar dem da —

Købmand Vigeland.

Det hjælper ikke, hvad vi forklarer, herr konsul —

Grosserer Rummel.

Nej, nej, du må komme selv; dig vil jo naturligvis ingen vove at mistænke for sligt.

Frøken Hessel.

Nej, det skulde jeg mene.

Konsul Bernick.

Jeg kan ikke, siger jeg; jeg er uvel; — eller ialfald, bi — lad mig samle mig.

(Adjunkt Rørlund kommer fra højre.)

Adjunkt Rørlund.

Undskyld, herr konsul; De ser mig her i det heftigste oprør —

Konsul Bernick.

Ja, ja, hvad fejler Dem?

Adjunkt Rørlund.

Jeg må gøre Dem et spørgsmål, herr konsul. Er det med Deres minde, at den unge pige, som har fundet et asyl under Deres tag, viser sig på offentlig gade i selskab med et menneske, som —

Frøken Hessel.

Hvilket menneske, herr pastor?

Adjunkt Rørlund.

Med det menneske, som hun, blandt alle mennesker i verden, burde holdes længst borte fra

Frøken Hessel.

Håhå!

Adjunkt Rørlund.
Er det med Deres minde, herr konsul?

Konsul Bernick
(der søger hat og handsker).
Jeg ved ikke af noget. Undskyld; jeg har hastværk; jeg skal op i handelsforeningen.

Hilmar Tønnesen
(kommer fra haven og går hen til den øverste dør tilvenstre).
Betty, Betty, hør her!

Fru Bernick
(i døren).
Hvad er det?

Hilmar Tønnesen.
Du bør gå ned i haven og gøre en ende på det lefleri, som en viss person driver med denne Dina Dorf. Jeg er bleven ganske nervøs af at høre på det.

Frøken Hessel.
Så? Hvad har da personen sagt?

Hilmar Tønnesen.
A, ikke andet end at han vil, hun skal følge med ham til Amerika. Uf!

Adjunkt Rørlund.
Kan sligt være muligt!

Fru Bernick.
Hvad siger du!

Frøken Hessel.
Men det vilde jo være prægtigt.

Konsul Bernick.
Umuligt! Du har hørt fejl.

Hilmar Tønnesen.
Så spørg ham selv. Der kommer parret. Men lad bare mig blive udenfor.

Konsul Bernick
(til Rummel og Vigeland).
Jeg kommer efter, — om et øjeblik —
(Grosserer Rummel og købmand Vigeland går ud til højre. Johan Tønnesen og Dina kommer fra haven.)

Johan Tønnesen.
Hurrà, Lona, hun følger med os!

Fru Bernick.
Men, Johan, — du ubesindige —!

Adjunkt Rørlund.
Er dette virkeligt! En så topmålt skandale; Ved hvilke forførelseskunster har De —?

Johan Tønnesen.
Nå nă, mand; hvad er det De siger?

Adjunkt Rørlund.
Svar mig, Dina; er dette Deres agt, — er det Deres fulde fri beslutning?

Dina.
Jeg må bort herfra.

Adjunkt Rørlund.

Men med ham — med ham!

Dina.

Nævn mig nogen anden her, som havde mod til at tage mig med.

Adjunkt Rørlund.

Nu, så skal De også få at vide, hvem han er.

Johan Tønnesen.

Tal ikke!

Konsul Bernick.

Ikke et ord mere!

Adjunkt Rørlund.

Da tjente jeg dårligt det samfund, hvis moral og sæder jeg er sat til at være en vogter for; og uforsvarligt handled jeg mod denne unge pige, i hvis opdragelse også jeg har havt en væsentlig del og som er mig —

Johan Tønnesen.

Vogt Dem for hvad De gør!

Adjunkt Rørlund.

Hun skal vide det! Dina, det er denne mand, som voldte al Deres moders ulykke og skam.

Konsul Bernick.

Herr adjunkt —!

Dina.

Han! (til Johan Tønnesen.) Er dette sandt?

Johan Tønnesen.

Karsten, svar du.

Konsul Bernick.

Ikke et ord mere! Idag skal her ties.

Dina.

Sandt altså.

Adjunkt Rørlund.

Sandt, sandt. Og mere end det. Dette menneske, som De sætter lid til, løb ikke tomhændet hjemmefra; — enkefru Bernicks kasse —; konsulen kan bevidne det!

Frøken Hessel.

Løgner!

Konsul Bernick.

Ah —!

Fru Bernick.

O Gud, o Gud!

Johan Tønnesen
(imod ham med løftet arm).

Og det vover du —!

Frøken Hessel
(afbødende).

Slå ham ikke, Johan!

Adjunkt Rørlund.

Jo, forgrib Dem kun på mig. Men sandheden skal frem; og det er sandhed; konsul

Bernick har selv sagt det, og hele byen ved det. — Nu, Dina, nu kender De ham.

(Kort stilhed.)

Johan Tønnesen
(sagte, griber Bernick om armen).
Karsten, Karsten, hvad har du gjort!

Fru Bernick
(dæmpet og i gråd).
O, Karsten, at jeg skulde bringe dig ind i al denne skændsel.

Købmand Sandstad
(kommer hurtigt fra højre og råber med hånden på dørklinken):
Nu må De endelig komme, herr konsul! Hele jernbanen hænger i en tråd.

Konsul Bernick
(åndsfraværende).
Hvad er det? Hvad skal jeg —?

Frøken Hessel
(alvorligt og med eftertryk).
Du skal op og støtte samfundet, svoger.

Købmand Sandstad.
Ja kom, kom; vi behøver al Deres moralske overvægt.

Johan Tønnesen
(tæt ved ham).
Bernick, — vi to tales ved imorgen.
Han går ud gennnem haven; konsul Bernick går som viljeløs ud til højre med købmand Sandstad.)

TREDJE AKT.

(Havesalen i konsul Bernicks hus.)

(Konsul Bernick, med et spanskrør i hånden, kommer i hæftig vrede ud fra det bagerste værelse tilvenstre og lader døren stå halvt åben efter sig.)

Konsul Bernick.

Se så; nu er der da endelig engang bleven alvor af det; den lusing tænker jeg han skal huske. (til nogen inde i værelset.) Hvad siger du? — Og jeg siger, du er en uforstandig moder! Du undskylder ham, gir ham medhold i alle hans slyngelstreger. — Ikke slyngelstreger? Hvad kalder du det da? At liste sig ud af huset ved nattetid, gå tilhavs med fiskerbåden, blive borte til langt ud på dagen og sætte mig i slig dødelig angst, mig, som har så meget andet at stå i. Og så vover den knægt at true med, at han vil løbe sin vej! Ja, lad ham prøve på det! — Du? Nej, det tror jeg nok; du bekymrer dig ikke stort om hans ve og vel. Jeg tror gerne, at om han satte livet til —! — Så? Ja, men jeg har en gerning at efterlade mig her i verden; jeg er

ikke tjent med at blive barnløs. — Ingen indvendinger, Betty; det blir, som jeg har sagt; han har husarrest — (lytter) Hys; lad ingen mærke noget.

(Fuldmægtig Krap kommer fra højre.)

Fuldmægtig Krap.
Har De tid et øjeblik, herr konsul?

Konsul Bernick
(kaster spanskrøret fra sig).
Ja vel, ja vel. Kommer De fra værftet?

Fuldmægtig Krap.
Nu netop. Hm —

Konsul Bernick.
Nå? Der er dog ikke noget ivejen med »Palmetræet«?

Fuldmægtig Krap.
»Palmetræet« kan sejle imorgen, men —

Konsul Bernick.
»Indian Girl« altså? Aned det mig ikke, at den stivnakke —

Fuldmægtig Krap.
»Indian Girl« kan også sejle imorgen; men — den kommer visst ikke langt.

Konsul Bernick.
Hvad mener De?

Fuldmægtig Krap.

Undskyld, herr konsul; den dør står på klem og jeg tror, der er nogen derinde —

Konsul Bernick

(lukker døren).

Se så. Men hvad er det dog for noget, som ingen må høre?

Fuldmægtig Krap.

Det er det, at bygmester Aune nok har isinde at lade »Indian Girl« gå tilbunds med mand og mus.

Konsul Bernick.

Men Gud forbarme sig, hvor kan De tro —?

Fuldmægtig Krap.

Kan ikke forklare mig det på anden måde, herr konsul.

Konsul Bernick.

Nå, så sig mig dog i få ord —

Fuldmægtig Krap.

Skal så. De ved selv hvor sendrægtigt det er gåt på værftet, siden vi fik de nye maskiner og de nye uvante arbejdere.

Konsul Bernick.

Ja, ja.

Fuldmægtig Krap.

Men imorges, da jeg kom derned, mærked jeg, at reparationen på Amerikaneren var skredet

påfaldende vidt frem; det store spunds i bunden, — De ved, det pilrådne sted —

Konsul Bernick.

Ja, ja, hvad det?

Fuldmægtig Krap.

Fuldstændig repareret, — tilsyneladende da; forhudet; så ganske ud som nyt; hørte, at Aune selv havde arbejdet med lys dernede hele natten.

Konsul Bernick.

Ja ja, og så —?

Fuldmægtig Krap.

Gik og funderte på dette; folkene hvilte just til frokost, og så fandt jeg anledning til ubemærket at se mig om både udenbords og indenbords; havde svært for at komme ned i den lastede skude; men fik troen i hænderne. Der sker underfundigheder, herr konsul.

Konsul Bernick.

Jeg kan ikke tro Dem, herr Krap. Jeg kan ikke, jeg vil ikke tro sligt om Aune.

Fuldmægtig Krap.

Gør mig ondt, — men er den skære sandhed. Sker underfundigheder, siger jeg. Intet nyt tømmer indsat, så vidt jeg kunde skønne; bare dyttet og drevet og overklinket med plader og pressenninger og sådant noget. Rent fusk! »Indian

Girl« når aldrig New-York; går tilbunds som en sprukken gryde.

Konsul Bernick.

Dette er jo forfærdeligt! Men hvad tror De, han kan have til hensigt?

Fuldmægtig Krap.

Vil rimeligvis bringe maskinerne i miskredit; vil hævne sig; vil have den gamle arbejdsstok tagen til nåde igen.

Konsul Bernick.

Og så ofrer han kanske alle de mange menneskeliv.

Fuldmægtig Krap.

Han sagde nylig: der findes ikke mennesker ombord i »Indian Girl«, — bare udyr.

Konsul Bernick.

Ja, ja, lad så være; men agter han da ikke den store kapital, som går tabt?

Fuldmægtig Krap.

Aune har ikke noget godt øje til den store kapital, herr konsul.

Konsul Bernick.

Sandt nok; han er en opvigler og en urostifter; men en så samvittighedsløs handling —. Hør, herr Krap; denne sag må undersøges to gange. Ikke et ord derom til nogen. Vort værft er blameret, hvis folk får sligt at vide.

Fuldmægtig Krap.

Forstår sig, men —

Konsul Bernick.

Under middagshvilen må De se til at komme derned igen; fuld visshed må jeg have.

Fuldmægtig Krap.

Skal få den, herr konsul; men tillad mig, hvad vil De så gøre?

Konsul Bernick.

Naturligvis anmelde sagen. Vi kan dog ikke gøre os til medskyldige i en ligefrem forbrydelse. Jeg må have min samvittighed ubelastet. Det vil desuden gøre et godt indtryk både i pressen og i samfundet idethele, når man ser, at jeg skyder alle personlige interesser tilside og lader retfærdigheden have sin gang.

Fuldmægtig Krap.

Meget sandt, herr konsul.

Konsul Bernick.

Men først og fremst fuld visshed. Og taushed sålænge —

Fuldmægtig Krap.

Ikke et ord, herr konsul; og vissheden, den skal De få.

(Han går ud gennem haven og nedad gaden.)

Konsul Bernick
(halvhøjt.)

Oprørende! Men nej, det er jo umuligt, — utænkeligt!

(Idet han vil gå ind i sit værelse kommer Hilmar Tønnesen fra højre.)

Hilmar Tønnesen.

Goddag, Bernick! Nå, jeg gratulerer med sejren i handelsforeningen igår.

Konsul Bernick.

A tak.

Hilmar Tønnesen.

Det var jo en glimrende sejr, hører jeg, det intelligente borgersinds sejr over egennytten og fordommen, — omtrent som en fransk razzia mod Kabylerne. Mærkeligt, at du efter de ubehagelige optrin her —

Konsul Bernick.

Ja, ja, lad det være.

Hilmar Tønnesen.

Men hovedslaget er jo ikke slåt endnu.

Konsul Bernick.

I jernbanesagen, mener du?

Hilmar Tønnesen.

Ja, du ved da vel, hvad redaktør Hammer går og brygger sammen?

Konsul Bernick
(spændt).

Nej! Hvad er det?

Hilmar Tønnesen.

Han har jo hængt sig fast i det rygte, som går, og det vil han lave en avisartikel af.

Konsul Bernick.

Hvilket rygte?

Hilmar Tønnesen.

Naturligvis det om de store ejendomskøb langs sidebanen.

Konsul Bernick.

Hvad siger du? Går her et sådant rygte?

Hilmar Tønnesen.

Ja, det er over hele byen. Jeg hørte det i klubben, hvor jeg drev indom. En af vore sagførere skal i al stilhed per kommission have indkøbt alle skovejendommene, alle malmlejerne, alle vandfaldene —

Konsul Bernick.

Og siges der ikke, for hvem?

Hilmar Tønnesen.

I klubben mente man, det måtte være for et udenbys selskab, som havde fåt nys om hvad du havde igære, og som havde skyndet sig før ejendomspriserne steg —. Er det ikke nederdrægtigt — uf!

Konsul Bernick.

Nederdrægtigt?

Hilmar Tønnesen.

Ja, at fremmede således trænger sig ind på vore enemærker. Og at en af byens egne sagførere kan låne sig til sligt! Nu blir det altså udenbys folk, som går af med fordelen.

Konsul Bernick.

Men det er jo dog bare et løst rygte.

Hilmar Tønnesen.

Det troes imidlertid, og imorgen eller iovermorgen vil naturligvis redaktør Hammer spigre det fast som et faktum. Der var allerede almindelig forbittrelse deroppe. Jeg hørte flere sige, at hvis det rygte bekræfter sig, så stryger de sig ud af listerne.

Konsul Bernick.

Umuligt!

Hilmar Tønnesen.

Så? Hvorfor tror du disse kræmmersjæle var så villige til at gå med på dit foretagende? Tror du ikke de selv havde spidset sine næser på at —?

Konsul Bernick.

Umuligt, siger jeg; så meget borgersind er her dog i vort lille samfund —

Hilmar Tønnesen.

Her? Ja, du er nu optimist, og så dømmer du andre efter dig selv. Men jeg, som er en temmelig øvet iagttager —. Her er ikke en, — ja naturligvis med undtagelse af os, — ikke en, siger jeg, som holder ideens fane højt. (op mod baggrunden.) Uf, der ser jeg dem!

Konsul Bernick.

Hvem?

Hilmar Tønnesen.

De to amerikanske. (ser ud tilhøjre.) Og hvem er det de går med? Ja, ved Gud, er det ikke kaptejnen på »Indian Girl«. Uf!

Konsul Bernick.

Hvad kan de ville ham?

Hilmar Tønnesen.

Å, det er jo ret passende selskab. Han skal jo have været slavehandler eller sørøver; og hvem ved, hvad de andre har bedrevet i alle disse år.

Konsul Bernick.

Jeg siger dig, det er højst urigtigt at tænke således om dem.

Hilmar Tønnesen.

Ja, du er nu optimist. Men nu har vi dem naturligvis på halsen igen; jeg vil derfor itide —

(går op mod døren tilvenstre.)

(Frøken Hessel kommer fra højre.)

Frøken Hessel.

Nå, Hilmar, er det mig, som jager dig af stuen?

Hilmar Tønnesen.

Aldeles ikke; jeg stod her og havde hastværk; jeg skulde tale et ord med Betty.

(går ind i det bagerste værelse tilvenstre).

Konsul Bernick

(efter en kort stilhed).

Nu, Lona?

Frøken Hessel.

Ja.

Konsul Bernick.

Hvorledes står jeg idag for dig?

Frøken Hessel.

Som igår. En løgn mere eller mindre —

Konsul Bernick.

Du må få lys i dette. Hvor blev Johan af?

Frøken Hessel.

Han kommer; han havde noget at tale med én mand.

Konsul Bernick.

Efter det, du hørte igår, vil du begribe, at hele min tilværelse er ødelagt, hvis sandheden kommer for lyset.

Frøken Hessel.

Jeg begriber det.

Konsul Bernick.

Det er naturligvis en selvfølge, at jeg ikke har gjort mig skyldig i den forbrydelse, som her har gåt rygte om.

Frøken Hessel.

Det forstår sig af sig selv. Men hvem var tyven?

Konsul Bernick.

Der var ingen tyv. Der blev ingen penge stjålne; ikke en skilling er bleven borte.

Frøken Hessel.

Hvorledes?

Konsul Bernick.

Ikke en skilling, siger jeg.

Frøken Hessel.

Men rygtet? Hvorledes er det skammelige rygte kommet ud, at Johan —?

Konsul Bernick.

Lona, med dig synes jeg, at jeg kan tale, som med ingen anden; jeg vil intet fortie for dig. Jeg har min del i, at rygtet blev udspredt.

Frøken Hessel.

Du? Og det kunde du gøre imod ham, som for din skyld —!

Konsul Bernick.

Du skal ikke dømme uden at huske på, hvorledes sagerne stod dengang. Jeg fortalte

dig det jo igår. Jeg kom hjem og fandt min moder indviklet i en hel række af ukloge foretagender; uheld af forskellig slags stødte til; det var, som om alt ondt stormed ind på os; vort hus var lige ved at ruineres. Jeg var halvt letsindig og halvt fortvivlet. Lona, jeg tror det var mest for at døve tankerne, at jeg indlod mig i den forbindelse, som bragte Johan til at rejse.

Frøken Hessel.

Hm —

Konsul Bernick.

Du kan vel forestille dig, hvorledes alskens rygter sattes i omløb, da han og du var borte. Dette var ikke hans første letsindighed, blev der fortalt. Dorf havde fåt en stor sum penge af ham for at tie og rejse sin vej, hed det; andre påstod, at hun havde fåt dem. På samme tid blev det ikke skjult, at vort hus havde vanskeligt for at opfylde sine forpligtelser. Hvad var rimeligere end at sladderhankene satte disse to rygter i forbindelse med hinanden? Da hun blev her og leved i tarvelighed, så påstod man, at han havde taget pengene med sig til Amerika, og rygtet gjorde summen bestandig større og større.

Frøken Hessel.

Og du, Karsten —?

Konsul Bernick.

Jeg greb dette rygte som en redningsplanke.

Frøken Hessel.

Du bredte det videre ud?

Konsul Bernick.

Jeg modsagde det ikke. Fordringshaverne var begyndt at gå os på livet; det galdt for mig om at berolige dem; det kom an på, at man ikke fatted mistanke til husets soliditet; et øjeblikkeligt uheld havde rammet os; man måtte blot ikke trænge på; blot give tid; enhver skulde få sit.

Frøken Hessel.

Og enhver fik også sit?

Konsul Bernick.

Ja, Lona, dette rygte redded vort hus og gjorde mig til den mand, jeg nu er.

Frøken Hessel.

En løgn har altså gjort dig til den mand, du nu er.

Konsul Bernick.

Hvem skaded det dengang? Det var Johans forsæt aldrig at komme tilbage.

Frøken Hessel.

Du spørger, hvem det skaded. Se ind i dig selv og sig mig, om ikke du har taget skade deraf.

Konsul Bernick.

Se ind i hvilken mand du vil, og du skal finde i hver eneste en et mørkt punkt idetmindste, som han må dække over.

Frøken Hessel.

Og I kalder jer samfundets støtter!

Konsul Bernick.

Samfundet har dem ikke bedre.

Frøken Hessel.

Og hvad magt ligger der på, om et sligt samfund støttes eller ikke? Hvad er det, som gælder her? Skinnet og løgnen — og intet andet. Her lever du, byens første mand, i herlighed og glæde, i magt og i ære, du, som har sat forbrydermærket på en uskyldig.

Konsul Bernick.

Tror du ikke, at jeg dybt nok føler min uret imod ham? Og tror du ikke, jeg er beredt til at gøre den god igen?

Frøken Hessel.

Hvorved? Ved at tale?

Konsul Bernick.

Og det kunde du fordre?

Frøken Hessel.

Hvad andet kan gøre slig uret god?

Konsul Bernick.

Jeg er rig, Lona; Johan kan stille hvad krav han vil —

Frøken Hessel.

Ja, byd ham penge, og du skal høre, hvad han svarer.

Konsul Bernick.

Ved du, hvad hans hensigter er?

Frøken Hessel.

Nej. Siden igår har han været taus. Det er, som om alt dette med et havde gjort ham til en fuldvoksen mand.

Konsul Bernick.

Jeg må tale med ham.

Frøken Hessel.

Der har du ham.

(Johan Tønnesen kommer fra højre.)

Konsul Bernick
(imod ham).

Johan —!

Johan Tønnesen
(afværgende).

Først jeg. Igår morges gav jeg dig mit ord på at tie.

Konsul Bernick.

Det gjorde du.

Johan Tønnesen.

Men da vidste jeg endnu ikke —

Konsul Bernick.

Johan, lad mig blot med to ord oplyse dig om sammenhængen —

Johan Tønnesen.

Behøves ikke; jeg skønner sammenhængen meget vel. Huset var dengang i en vanskelig

stilling; og da så jeg var borte, og du havde et værgeløst navn og rygte at råde over —. Nå, jeg lægger dig det ikke så meget til last; vi var unge og letsindige i de dage. Men nu har jeg brug for sandheden og nu må du tale.

Konsul Bernick.

Og just nu har jeg brug for al min moralske anseelse, og derfor kan jeg ikke tale nu.

Johan Tønnesen.

Jeg bryder mig ikke stort om de opdigtelser, du har sat igang om mig; det er det andet, du selv skal tage skylden for. Dina skal blive min hustru, og her, her i byen, vil jeg leve og bo og bygge med hende.

Frøken Hessel.

Det vil du?

Konsul Bernick.

Med Dina! Som din hustru? Her i byen!

Johan Tønnesen.

Ja, just her; jeg vil blive her for at trodse alle disse løgnere og bagvaskere. Men for at jeg kan vinde hende, er det nødvendigt, at du frigør mig.

Konsul Bernick.

Har du betænkt, at om jeg vedgår det ene, så har jeg derved også med det samme taget det andet på mig? Du vil sige, at jeg af vore

bøger kan bevise, at ingen uredelighed har fundet sted? Men det kan jeg ikke; vore bøger blev ikke ført så nøjagtigt dengang. Og selv om jeg kunde, — hvad var derved vundet? Vilde jeg ikke ialfald stå som den mand, der engang havde reddet sig ved en usandhed, og som i femten år havde ladet denne usandhed og alt det andet få lov til at fæstne sig uden at have gjort et skridt derimod? Du kender ikke vort samfund længer, ellers måtte du vide, at dette vilde knuse mig i bund og grund.

Johan Tønnesen.

Jeg kan kun sige dig, at jeg vil tage madam Dorfs datter til hustru og leve med hende her i byen.

Konsul Bernick
(tørrer sveden af panden).

Hør mig, Johan, — og du også, Lona. Det er ikke vanlige forholde jeg står i netop i disse dage. Jeg står således, at hvis dette slag rettes imod mig, så har I ødelagt mig, og ikke alene mig, men også en stor og velsignelsesrig fremtid for det samfund, som dog er eders barndomshjem.

Johan Tønnesen.

Og retter jeg ikke slaget imod dig, så ødelægger jeg selv min hele fremtidslykke.

Frøken Hessel.

Tal videre, Karsten.

Konsul Bernick.

Så hør da. Det hænger sammen med jernbanesagen, og den sag er ikke så ganske ligetil, som I tænker. I har visst hørt omtale, at her ifjor handledes om en kystlinje? Den havde mange og vægtige stemmer for sig her i byen og i omegnen, og navnlig i pressen; men jeg fik den forhindret, fordi den vilde have skadet vor dampskibstrafik langs kysten.

Frøken Hessel.

Er du selv interesseret i den dampskibstrafik?

Konsul Bernick.

Ja. Men ingen voved at mistænke mig fra den side; jeg havde mit agtede navn som skjold og skærm over mig. Jeg kunde forøvrigt også have båret tabet; men stedet kunde ikke have båret det. Så blev indlandslinjen besluttet. Da dette var sket, forvissed jeg mig i al stilhed om, at en sidebane kunde lægges herned til byen.

Frøken Hessel.

Hvorfor i al stilhed, Karsten?

Konsul Bernick.

Har I hørt tale om de store opkøb af skovejendomme, af gruber og af vandfald —?

Johan Tønnesen.

Ja, det er jo et udenbys selskab —

Konsul Bernick.

Således, som disse ejendomme nu ligger, er de sågodtsom værdiløse for de spredte besiddere; de er derfor bleven solgt forholdsvis billigt. Havde man ventet til sidebanen var kommen på tale, vilde ejerne have fordret ublue priser.

Frøken Hessel.

Vel, vel; men hvad så?

Konsul Bernick.

Nu kommer det, som kan udtydes forskelligt, — det, som en mand i vort samfund kun kan vedgå, såfremt han har et uplettet og agtet navn at støtte sig til.

Frøken Hessel.

Nu?

Konsul Bernick.

Det er mig, som har indkøbt altsammen.

Frøken Hessel.

Dig?

Johan Tønnesen.

For egen regning?

Konsul Bernick.

For egen regning. Kommer sidebanen istand, så er jeg millionær; kommer den ikke istand, så er jeg ruineret.

Frøken Hessel.

Dette er vovsomt, Karsten.

Konsul Bernick.

Hele min formue har jeg vovet på dette.

Frøken Hessel.

Jeg tænker ikke på formuen; men når det kommer for dagen, at —

Konsul Bernick.

Ja, der er knudepunktet. Med det uplettede navn, jeg hidtil har båret, kan jeg tage denne sag på mine skuldre, bære den frem, og sige til mine medborgere: se, dette har jeg vovet til samfundets bedste.

Frøken Hessel.

Til samfundets?

Konsul Bernick.

Ja; og ikke en vil tvivle på mine hensigter.

Frøken Hessel.

Da er her dog mænd, som har handlet mere åbent, end du, uden bagtanker, uden sidehensyn.

Konsul Bernick.

Hvem?

Frøken Hessel.

Naturligvis både Rummel og Sandstad og Vigeland.

Konsul Bernick.

For at vinde dem har jeg været nødt til at indvie dem i sagen.

Frøken Hessel.

Og så?

Konsul Bernick.

De har betinget sig en femtedel af udbyttet til deling.

Frøken Hessel.

Å, disse samfundets støtter!

Konsul Bernick.

Og er det ikke samfundet selv, som tvinger os til at gå krogveje? Hvad vilde her sket, hvis jeg ikke havde handlet i stilhed? Alle vilde have kastet sig ind i foretagendet, delt, spredt, forkvaklet og forfusket det hele. Der er her i byen ikke en eneste mand, uden jeg, som forstår at lede en så stor bedrift, som denne vil blive; hertillands er det overhovedet kun de indvandrede familjer, som har anlæg for den større forretningsvirksomhed. Derfor er det, at min samvittighed frikender mig i dette stykke. Kun i mine hænder kan disse ejendomme blive til varig velsignelse for de mange, som de vil skaffe brød.

Frøken Hessel.

Det tror jeg du har ret i, Karsten.

Johan Tønnesen.

Men jeg kender ikke disse mange, og mit livs lykke står på spil.

Konsul Bernick.

Dit fødesteds velfærd står også på spil. Kommer der ting op, som kaster skygge på min

tidligere færd, så vil alle mine modstandere med forenet magt falde over mig. En ungdomsubesindighed udviskes aldrig i vort samfund. Man vil gennemgå hele mit mellemliggende liv, trække tusende små begivenheder frem, tolke og tyde dem i lys af det, som er kommet for dagen; man vil knuse mig under vægten af rygter og bagvaskelser. Fra jernbanesagen må jeg træde tilbage; og tager jeg min hånd fra den, så falder den, og jeg er på engang både ruineret og borgerlig død.

Frøken Hessel.

Johan, efter det, du nu har hørt, må du rejse og tie.

Konsul Bernick.

Ja, ja, Johan, det må du!

Johan Tønnesen.

Ja, jeg rejser og tier også; men jeg kommer igen, og da taler jeg.

Konsul Bernick.

Bliv derover, Johan; ti, og jeg er villig til at dele med dig —

Johan Tønnesen.

Behold dine penge, men giv mig mit navn og mit rygte igen.

Konsul Bernick.

Og ofre mit eget!

Johan Tønnesen.

Det får du og dit samfund se at komme ud af. Jeg må og skal og vil vinde Dina for mig. Derfor rejser jeg endnu imorgen over med »Indian Girl« —

Konsul Bernick.

Med »Indian-Girl«?

Johan Tønnesen.

Ja. Kaptejnen har lovet at tage mig med. Jeg rejser over, siger jeg; jeg sælger min farm og ordner mine anliggender. Om to måneder er jeg her igen.

Konsul Bernick.

Og da vil du tale?

Johan Tønnesen.

Da skal den skyldige tage skylden selv.

Konsul Bernick.

Glemmer du, at så må jeg også tage det på mig, som jeg ikke er skyldig i?

Johan Tønnesen.

Hvem var det, som for femten år siden drog nytte af det skammelige rygte?

Konsul Bernick.

Du driver mig til fortvivlelse! Men hvis du taler, så nægter jeg alt! Jeg siger, at det er et komplot imod mig; en hævn; at du er kommen herover for at presse penge af mig!

Frøken Hessel.

Skam dig, Karsten!

Konsul Bernick.

Jeg er fortvivlet, siger jeg; og jeg kæmper for livet. Jeg nægter alt, alt!

Johan Tønnesen.

Jeg har dine to breve. I min koffert fandt jeg dem mellem mine andre papirer. Imorges læste jeg dem igennem; de er tydelige nok.

Konsul Bernick.

Og dem vil du lægge frem?

Johan Tønnesen.

Hvis det gøres fornødent.

Konsul Bernick.

Og om to måneder er du her igen?

Johan Tønnesen.

Det håber jeg. Vinden er god. Om tre uger er jeg i New-York —, hvis ikke »Indian Girl« går under.

Konsul Bernick

(studsende).

Går under? Hvorfor skulde »Indian Girl« gå under?

Johan Tønnesen.

Nej, det mener jeg også.

Konsul Bernick
(neppe hørligt).

Gå under?

Johan Tønnesen.

Ja, Bernick, nu ved du altså, hvad der forestår; du får se at område dig imens. Farvel! Betty kan du hilse, skønt hun ikke har taget imod mig som en søster. Men Marta vil jeg dog se. Hun skal sige til Dina —; hun skal love mig —

(han går ud gennem den bagerste dør tilvenstre.)

Konsul Bernick
(hen for sig).

»Indian Girl« —? (hurtigt.) Lona, du må forhindre dette!

Frøken Hessel.

Du ser det selv, Karsten, — jeg har ingen magt over ham længer.

(hun går efter Johan ind i værelset tilvenstre.)

Konsul Bernick
(i urolige tanker).

Gå under —?

(Skibsbygger Aune kommer fra højre.)

Skibsbygger Aune.

Med tilladelse, er det konsulen belejligt —?

Konsul Bernick
(vender sig heftigt).

Hvad vil De?

Skibsbygger Aune.

Bede om at måtte gøre konsulen et spørgsmål.

Konsul Bernick.

Nu vel; skynd Dem. Hvad vil De spørge om?

Skibsbygger Aune.

Jeg vilde spørge, om det står fast, — uryggelig fast, — at jeg vilde få min afsked fra værftet, hvis »Indian Girl« ikke kunde sejle imorgen?

Konsul Bernick.

Hvad nu? Skibet blir jo sejlfærdigt.

Skibsbygger Aune.

Ja, — det gør så. Men hvis det nu ikke blev, — havde jeg så min afsked?

Konsul Bernick.

Hvad skal slige ørkesløse spørgsmål til?

Skibsbygger Aune.

Jeg vilde så gerne vide det, herr konsul. Svar mig på det: havde jeg så min afsked?

Konsul Bernick.

Plejer mit ord stå fast eller ikke?

Skibsbygger Aune.

Jeg havde altså imorgen mistet den stilling, jeg har i mit hus og blandt dem, jeg nærmest tilhører, — mistet min indflydelse i arbejdernes kreds, — mistet al anledning til at stifte gagn blandt de lavt og ringe stillede i samfundet.

Konsul Bernick.
Aune, med det punkt er vi færdige.

Skibsbygger Aune.
Ja, så får »Indian Girl« sejle.

(kort taushed.)

Konsul Bernick.
Hør her; jeg kan ikke have mine øjne allevegne; kan ikke være ansvarlig for alt; — De tør vel forsikre mig, at reparationen er upåklageligt udført?

Skibsbygger Aune.
De satte mig en knap frist, herr konsul.

Konsul Bernick.
Men reparationen er forsvarlig, siger De?

Skibsbygger Aune.
Vi har jo godvejr og sommertid.

(atter taushed.)

Konsul Bernick.
Har De ellers noget at sige mig?

Skibsbygger Aune.
Jeg ved ikke noget andet, herr konsul.

Konsul Bernick.
Altså, — »Indian Girl« sejler —

Skibsbygger Aune.
Imorgen?

Konsul Bernick.

Ja.

Skibsbygger Aune.

Vel.

(han hilser og går.)

(Konsul Bernick står et øjeblik tvivlrådig; derpå går han raskt hen imod udgangsdøren, som om han vilde kalde Aune tilbage, men standser urolig med hånden på dørvrideren. I det samme åbnes døren udenfra og fuldmægtig Krap træder ind.)

Fuldmægtig Krap (dæmpet).

Aha, han var her. Har han tilstått?

Konsul Bernick.

Hm —; har De opdaget noget?

Fuldmægtig Krap.

Hvad behøves det? Så ikke konsulen den onde samvittighed skotte ud af øjnene på ham?

Konsul Bernick.

Å hvad; — sådant ses ikke. Har De opdaget noget, spørger jeg?

Fuldmægtig Krap.

Kunde ikke komme til; var forsent; de holdt allerede på at hale skibet ud af dokken. Men just dette hastværk viser tydeligt, at —

Konsul Bernick.

Viser ingenting. Besigtigelsen har altså fundet sted?

Fuldmægtig Krap.

Forstår sig; men —

Konsul Bernick.

Ser De vel. Og man har naturligvis intet fundet at anke over?

Fuldmægtig Krap.

Herr konsul, De ved visst godt, hvorledes slige besigtigelser går for sig, især på et værft, der har et så godt navn som vort.

Konsul Bernick.

Lige meget; vi er altså angerløse.

Fuldmægtig Krap.

Herr konsul, har De virkelig ikke kunnet mærke på Aune, at —?

Konsul Bernick.

Aune har fuldstændig beroliget mig, siger jeg Dem.

Fuldmægtig Krap.

Og jeg siger Dem, at jeg er moralsk overbevist om, at —

Konsul Bernick.

Hvad skal dette betyde, herr Krap? Jeg skønner nok, at De har et horn i siden til manden; men vil De ham tillivs, så bør De vælge en anden anledning. De ved, hvor magtpåliggende det er mig — eller rettere sagt rederiet — at »Indian Girl« går under sejl imorgen.

Fuldmægtig Krap.

Vel, vel; lad så ske; men hvad tid vi hører fra det skib — hm!

(Købmand Vigeland kommer fra højre.)

Købmand Vigeland.

Ærbødigst goddag, herr konsul. Har De tid et øjeblik.

Konsul Bernick.

Til tjeneste, herr Vigeland.

Købmand Vigeland.

Ja, jeg vilde bare høre, om ikke De også stemmer for, at »Palmetræet« sejler imorgen?

Konsul Bernick

Jo; det er jo en aftalt sag.

Købmand Vigeland.

Men nu kom kaptejnen til mig og meldte, at der er givet stormsignaler.

Fuldmægtig Krap.

Barometret er faldet stærkt siden imorges.

Konsul Bernick.

Så? Kan vi vente storm?

Købmand Vigeland.

En stiv kuling ialfald; men ingen modvind; tvertimod —

Konsul Bernick.

Hm; ja, hvad siger så De?

Købmand Vigeland.

Jeg siger, som jeg sagde til kaptejnen, at »Palmetræet« står i forsynets hånd. Og desuden, det går jo bare over Nordsjøen for det første; og i England står jo fragterne nu så tålelig højt, at —

Konsul Bernick.

Ja, det vilde sandsynligvis lede til tab for os, om vi vented.

Købmand Vigeland.

Skibet er jo også solid, og desuden fuldt assureret. Nej, da er det sandeligen resikablere for »Indian Girl« —

Konsul Bernick.

Hvorledes mener De det?

Købmand Vigeland.

Den sejler jo også imorgen.

Konsul Bernick.

Ja, rederiet har skyndet så stærkt på, og desuden —

Købmand Vigeland.

Nå, kan den gamle kasse vove sig ud, — og ovenikøbet med slig besætning, — så var det en skam, om ikke vi —

Konsul Bernick.

Vel, vel. De har formodentlig skibspapirerne hos Dem?

Købmand Vigeland.

Ja her.

Konsul Bernick.

Godt; vil De så gå ind med herr Krap.

Fuldmægtig Krap.

Værs'god; skal snart være besørget.

Købmand Vigeland.

Tak. — Og udfaldet lægger vi i almagtens hånd, herr konsul.

(Han går med fuldmægtig Krap ind i det forreste værelse tilvenstre. Adjunkt Rørlund kommer gennem haven.)

Adjunkt Rørlund.

Ah, skal jeg træffe Dem hjemme på denne tid af dagen, herr konsul?

Konsul Bernick
(i tanker).

Som De ser.

Adjunkt Rørlund.

Ja, det var egentlig for Deres frues skyld, jeg gik indom. Jeg tænkte mig, hun kunde trænge til et trøstens ord.

Konsul Bernick.

Det kan hun visst. Men jeg vilde også gerne tale lidt med Dem.

Adjunkt Rørlund.

Med fornøjelse, herr konsul. Men hvad fejler Dem? De ser ganske bleg og forstyrret ud.

Konsul Bernick.

Så? Gør jeg det? Ja, hvor kan det være andet, — så meget, som der i denne tid optårner sig omkring mig? Hele min store forretning, — og så jernbaneanlægget —. Hør; sig mig et ord, herr adjunkt; lad mig gøre Dem et spørgsmål.

Adjunkt Rørlund.

Meget gerne, herr konsul.

Konsul Bernick.

Der er en tanke, som er faldet mig ind. Når man står ligeoverfor et så vidtrækkende foretagende, der sigter til at fremme tusenders velfærd —. Hvis det nu skulde kræve et enkelt offer —?

Adjunkt Rørlund.

Hvorledes mener De?

Konsul Bernick.

Jeg sætter for exempel, en mand tænker på at anlægge en stor fabrik. Han ved med sikkerhed — thi det har al erfaring lært ham — at sent eller tidligt vil der under denne fabriks drift gå menneskeliv tilspilde.

Adjunkt Rørlund.

Ja, det er kun altfor sandsynligt.

Konsul Bernick.

Eller der er en, som kaster sig på grubedrift. Han tager både familjefædre og unge

livsfriske mennesker i sin tjeneste. Lader det sig ikke med visshed sige, at ikke alle disse vil slippe fra det med livet?

Adjunkt Rørlund.

Jo, desværre, det er visstnok så.

Konsul Bernick.

Nå. En sådan mand ved altså på forhånd, at det foretagende, som han vil sætte iværk, utvivlsomt engang kommer til at koste menneskeliv. Men dette foretagende er almengavnligt; for hvert menneskeliv, det koster, vil det ligeså utvivlsomt fremme mange hundreders velfærd.

Adjunkt Rørlund.

Aha, De tænker på jernbanen, — på alle disse farlige udgravninger og fjeldsprængninger og alt dette —

Konsul Bernick.

Ja; ja vel; jeg tænker på jernbanen. Og desuden, — jernbanen vil jo fremkalde både fabriker og grubedrift. Men mener De ikke alligevel —?

Adjunkt Rørlund.

Kære kerr konsul, De er næsten altfor samvittighedsfuld. Jeg mener, at når De lægger sagen i forsynets hånd —

Konsul Bernick.

Ja; ja visst; forsynet —

Adjunkt Rørlund.

— så er De angerløs. Byg De kun trøstig jernbanen.

Konsul Bernick.

Ja, men nu sætter jeg et særligt tilfælde. Jeg sætter, der fandtes et borehul, som skulde sprænges på et farligt sted; men uden at dette borehul sprænges, vil ikke jernbanen kunne komme istand. Jeg sætter, ingeniøren ved, det vil koste livet for den arbejder, som skal tænde minen; men tændes må den, og det er ingeniørens pligt at sende en arbejder hen for at gøre det.

Adjunkt Rørlund.

Hm —

Konsul Bernick.

Jeg ved, hvad De vil sige. Det vilde være stort, om ingeniøren selv tog lunten og gik hen og tændte borehullet. Men sligt gør man ikke. Han må altså ofre en arbejder.

Adjunkt Rørlund.

Det vilde aldrig nogen ingeniør gøre hos os.

Konsul Bernick.

Ingen ingeniør i de store lande vilde betænke sig på at gøre det.

Adjunkt Rørlund.

I de store lande? Nej, det tror jeg nok. I hine fordærvede og samvittighedsløse samfund —

Konsul Bernick.

A, der er adskilligt godt ved de samfund.

Adjunkt Rørlund.

Og det kan De sige, De, som selv —?

Konsul Bernick.

I de store samfund har man dog plads til at fremme et gavnligt foretagende; der har man mod til at ofre noget for en stor sag; men her snevres man ind af alskens smålige hensyn og betænkeligheder.

Adjunkt Rørlund.

Er et menneskeliv et småligt hensyn?

Konsul Bernick.

Når dette menneskeliv står som en trusel imod tusenders velfærd.

Adjunkt Rørlund.

Men De opstiller jo rent utænkelige tilfælder, herr konsul! Jeg forstår Dem slet ikke idag. Og så viser De hen til de store samfund. Ja, derude, — hvad gælder et menneskeliv der? Der regner man med menneskeliv som med kapitaler. Men vi står dog på et ganske andet moralsk standpunkt, skulde jeg mene. Se til vor hæderlige skibsrederstand! Nævn en eneste reder her hos os, som for ussel vinding vilde ofre et menneskeliv! Og tænk så på hine skurke i de store samfund, som for fordelens skyld bortfragter det ene usødygtige skib efter det andet —

Konsul Bernick.

Jeg taler ikke om usødygtige skibe!

Adjunkt Rørlund.

Men jeg taler om dem, herr konsul.

Konsul Bernick.

Ja, men hvad skal det til? Det kommer jo ikke sagen ved. — Å, disse små frygtagtige hensyn! Hvis en general hos os skulde føre sine folk i ilden og få dem nedskudt, han vilde få søvnløse nætter bagefter. Således er det ikke andetsteds. De skulde høre, hvad han derinde fortæller —

Adjunkt Rørlund.

Han? Hvem? Den amerikanske —?

Konsul Bernick.

Ja vel. De skulde høre hvorledes man i Amerika —

Adjunkt Rørlund.

Han er derinde? Og det siger De mig ikke. Jeg vil straks —

Konsul Bernick.

Det nytter Dem ikke; De kommer ingen vej med ham.

Adjunkt Rørlund.

Det skal vi få se. Nå, der har vi ham.

(Johan Tønnesen kommer fra værelset tilvenstre.)

Johan Tønnesen
(taler tilbage gennem den åbne dør):

Ja ja, Dina, lad så være; men jeg gir ikke slip på Dem alligevel. Jeg kommer igen, og da skal det blive godt imellem os.

Adjunkt Rørlund.

Med tilladelse, hvad sigter De til med de ord? Hvad er det De vil?

Johan Tønnesen.

Jeg vil, at den unge pige, som De igår sværted mig for, skal blive min hustru.

Adjunkt Rørlund.

Deres —? Og De kan tænke Dem, at —?

Johan Tønnesen.

Jeg vil have hende til hustru.

Adjunkt Rørlund.

Nu, da skal De også erfare — (går hen til den halvåbne dør.) Fru Bernick, De må have den godhed at være vidne —. Og De også, frøken Marta. Og lad Dina komme. (ser frøken Hessel.) Ah, er De også her?

Frøken Hessel
(i døren).

Skal jeg også komme?

Adjunkt Rørlund.

Så mange der vil; jo flere jo bedre.

Konsul Bernick.

Hvad har De isinde?

(Frøken Hessel, fru Bernick, frøken Bernick, Dina og Hilmar Tønnesen kommer ud fra værelset.)

Fru Bernick.

Herr adjunkt, jeg har ikke med min bedste vilje kunnet forhindre ham —

Adjunkt Rørlund.

Jeg skal forhindre ham, frue. — Dina, De er en ubetænksom pige. Men jeg bebrejder Dem ikke så meget. De har altfor længe ståt her uden det moralske støttepunkt, som skulde holde Dem oppe. Jeg bebrejder mig selv, at jeg ikke før har tilført Dem dette støttepunkt.

Dina.

De skal ikke tale nu!

Fru Bernick.

Men hvad er det?

Adjunkt Rørlund.

Just nu må jeg tale, Dina, skønt Deres adfærd igår og idag har gjort mig det tifold vanskeligere. Men for Deres redning må alle andre hensyn vige. De mindes det ord, jeg gav Dem. De mindes, hvad De loved at svare, når jeg fandt, at tiden var kommen. Nu tør jeg ikke længer betænke mig, og derfor — (til Johan Tønnesen:) denne unge pige, som De efterstræber, er min trolovede.

Fru Bernick.

Hvad siger De!

Konsul Bernick.

Dina!

Johan Tønnesen.

Hun! Deres —?

Frøken Bernick.

Nej, nej, Dina!

Frøken Hessel.

Løgn!

Johan Tønnesen.

Dina, — taler den mand sandt?

Dina
(efter et kort ophold).

Ja.

Adjunkt Rørlund.

Hermed er forhåbentlig alle forlokkelsens kunster gjort magtesløse. Det skridt, jeg for Dinas vel har besluttet mig til, må gerne gøres kundbart for vort hele samfund. Jeg nærer det sikre håb, at det ikke vil mistydes. Men nu, frue, tænker jeg, det er bedst, vi fører hende herfra og søger at bringe ro og ligevægt i hendes sind igen.

Fru Bernick.

Ja, kom. O, Dina, hvilken lykke for dig!

(Hun fører **Dina** ud tilvenstre; **adjunkt Rørlund** følger med dem.)

Frøken Bernick.

Farvel, Johan!

(hun går.)

Hilmar Tønnesen

(i havedøren).

Hm — det må jeg rigtignok sige —

Frøken Hessel,

(som har fulgt Dina med øjnene.)

Ikke forknyt, gut! Jeg blir her og passer på pastoren.

(hun går ud til højre.)

Konsul Bernick.

Johan, nu rejser du ikke med »Indian Girl«.

Johan Tønnesen.

Just nu.

Konsul Bernick.

Men du kommer dog ikke igen?

Johan Tønnesen.

Jeg kommer igen.

Konsul Bernick.

Efter dette? Hvad vil du her efter dette?

Johan Tønnesen.

Hævne mig på jer alle; knuse så mange, jeg kan, af jer.

(Han går ud til højre. Købmand Vigeland og fuldmægtig Krap kommer fra konsulens værelse.)

Købmand Vigeland.

Se så, nu er papirerne i orden, herr konsul.

Konsul Bernick.

Godt, godt —

Fuldmægtig Krap
(dæmpet).

Og det står altså fast, at »Indian Girl« sejler imorgen.

Konsul Bernick.

Den sejler.

(Han går ind i sit værelse. Købmand Vigeland og fuldmægtig Krap går ud tilhøjre. Hilmar Tønnesen vil følge efter dem, men i det samme stikker Olaf hovedet forsigtigt ud gennem døren tilvenstre.)

Olaf.

Onkel! Onkel Hilmar!

Hilmar Tønnesen.

Uf, er det dig? Hvorfor blir du ikke ovenpå? Du har jo arrest.

Olaf
(et par skridt frem).

Hys! Onkel Hilmar, ved du nyt?

Hilmar Tønnesen.

Ja, jeg ved, at du har fåt prygl idag.

Olaf
(ser truende mod faderens værelse).

Han skal ikke slå mig oftere. Men ved du, at onkel Johan sejler imorgen med Amerikanerne?

Hilmar Tønnesen.

Hvad rager det dig? Se at komme dig ovenpå igen.

Olaf.

Jeg kan kanske også engang komme på bøffeljagt, onkel.

Hilmar Tønnesen.

Vås; slig en kryster, som du —

Olaf.

Ja, bi bare; du får nok vide noget imorgen!

Hilmar Tønnesen.

Klodrian!

(Han går ud gennem haven. Olaf løber ind i værelset igen og lukker døren, da han ser fuldmægtig Krap, som kommer fra højre.)

Fuldmægtig Krap

(går hen til konsulens dør og åbner den halvt).

Undskyld, at jeg kommer igen, herr konsul; men det trækker op til et overhændigt uvejr.

(venter et øjeblik; intet svar.)

Skal »Indian Girl« sejle alligevel?

(Efter et kort ophold svarer:)

Konsul Bernick

(inde i værelset).

»Indian Girl« sejler alligevel.

(Fuldmægtig Krap lukker døren og går atter ud til højre.)

FJERDE AKT.

(Havesalen hos konsul Bernick. Arbejdsbordet er udflyttet. Det er stormfuld eftermiddag og allerede tusmørke, hvilket tiltager under det følgende.)

(En tjener tænder lysekronen; et par tjenestepiger bringer blomsterpotter, lamper og lys, der stilles på borde og opsatser langs væggene. Grosserer Rummel, i kjole, med handsker og hvidt halstørklæde, står i salen og giver anordninger.)

Grosserer Rummel

(til tjeneren).

Bare hvert andet lys, Jakob. Det bør ikke se altfor festligt ud; det skal jo komme overraskende. Og alle disse blomster —? Å jo; lad dem kun stå; det kan jo se ud, som om de stod der til daglig —

(Konsul Bernick kommer ud fra sit værelse.)

Konsul Bernick

(i døren).

Hvad skal dette sige?

Grosserer Rummel.

Au, au, er du der? (til tjenestefolkene.) Ja, nu kan I gerne gå sålænge.

(Tjeneren og pigerne går ud gennem den øverste dør tilvenstre.)

Konsul Bernick
(kommer nærmere).
Men, Rummel, hvad skal dette betyde?

Grosserer Rummel.
Det betyder, at dit stolteste øjeblik er kommet. Byen bringer sin første mand et fanetog iaften.

Konsul Bernick.
Hvad siger du!

Grosserer Rummel.
Fanetog med musik! Fakler skulde vi også have havt; men det turde vi ikke vove i dette stormfulde vejr. Nå, illumineret blir der; og det lyder jo også ganske godt, når det kommer i aviserne.

Konsul Bernick.
Hør, Rummel, dette vil jeg ikke vide noget af.

Grosserer Rummel.
Ja, nu er det for sent; om en halv time har vi dem.

Konsul Bernick.
Men hvorfor har du ikke sagt mig det før?

Grosserer Rummel.
Just fordi jeg var bange, du skulde gøre indvendinger. Men jeg satte mig i forbindelse med din frue; hun tillod mig at arrangere lidt, og så vil hun sørge for forfriskninger.

Konsul Bernick
(lytter).

Hvad er det? Kommer de allerede? Jeg synes, jeg hører sang.

Grosserer Rummel
(ved havedøren).

Sang? Å, det er bare Amerikanerne. Det er »Indian Girl«, som haler ud til tønden.

Konsul Bernick.

Haler den ud! Ja —; nej, jeg kan ikke dette iaften, Rummel; jeg er syg.

Grosserer Rummel.

Ja, du ser virkelig dårlig ud. Men du må mande dig op. Du må, død og pine, mande dig op! Både jeg og Sandstad og Vigeland har lagt den største vægt på at få denne tilstelning istand. Vore modstandere må trykkes ned under tyngden af en så fyldig opinionsytring som muligt. Byrygterne formerer sig; meddelelsen om ejendomskøbene kan ikke holdes tilbage længere. Du må nødvendigvis allerede iaften, under sang og taler, under glassenes klang, kort sagt, under en svulmende feststemning lade dem vide, hvad du har risikeret til samfundets bedste. Under en sådan svulmende feststemning, som jeg nys udtrykte mig, kan man udrette overordentlig meget her hos os. Men den må også til, ellers går det ikke.

Konsul Bernick.

Ja, ja, ja —

Grosserer Rummel.

Og især når et så delikat og kildent punkt skal frem. Nå, du har, Gud ske lov, et navn, som kan magte det, Bernick. Men hør nu; vi skulde dog træffe lidt aftale. Student Tønnesen har skrevet en sang til dig. Den begynder meget smukt med de ord: »Løft ideens fane højt«. Og adjunkt Rørlund har fåt det opdrag at holde festtalen. Den må du naturligvis svare på.

Konsul Bernick.

Jeg kan det ikke iaften, Rummel. Kunde ikke du —?

Grosserer Rummel.

Umuligt, så gerne jeg end vilde. Talen blir jo, som du kan vide, særligt henvendt til dig. Nå, måske rettes der også nogle ord til os andre. Jeg har talt med Vigeland og Sandstad om det. Vi havde tænkt, at du kunde svare med et leve for vort samfunds trivsel; Sandstad vil tale nogle ord om endrægtighed mellem de forskellige samfundslag; Vigeland vil nok ytre noget om det ønskelige i, at det nye foretagende ikke må forrykke det moralske grundlag, hvorpå vi nu står, og jeg tænker i nogle få passende ord at erindre kvinden, hvis mere beskedne virken

heller ikke er uden betydning for samfundet. Men du hører jo ikke —

Konsul Bernick.

Jo — jo visst. Men sig mig, tror du der er et så overhændigt hav udenfor?

Grosserer Rummel.

Å, du er bange for »Palmetræet«? Det er jo godt assureret.

Konsul Bernick.

Ja, assureret; men —

Grosserer Rummel.

Og i god stand; og det er det vigtigste.

Konsul Bernick.

Hm —. Om der tilstøder et fartøj noget, så er det jo heller ikke sagt, at der går menneskeliv tilspilde. Der kan gå skib og ladning tabt, —. og man kan miste kofferter og papirer —

Grosserer Rummel.

For pokker, kofferter og papirer ligger der da ikke stor magt på.

Konsul Bernick.

Ikke det! Nej, nej, jeg mente blot —. Hys; — der synger de igen.

Grosserer Rummel.

Det er ombord i »Palmetræet«.

(Købmand Vigeland kommer fra højre.)

Købmand Vigeland.

Ja, nu haler »Palmetræet« ud. Godaften, herr konsul.

Konsul Bernick.

Og De, som søkyndig mand, holder fremdeles fast ved, at —?

Købmand Vigeland.

Jeg holder fast ved forsynet, jeg, herr konsul; jeg har desuden selv været ombord og uddelt nogle små traktater, som, jeg har det håb, skal virke til velsignelse.

(Købmand Sandstad og fuldmægtig Krap kommer fra højre.)

Købmand Sandstad
(endnu i døren).

Ja, går det godt, så går alting godt. A se, godaften, godaften!

Konsul Bernick.

Noget påfærde, herr Krap?

Fuldmægtig Krap.

Jeg siger intet, herr konsul.

Købmand Sandstad.

Hele besætningen på »Indian Girl« er drukken; jeg skal ikke være en ærlig mand, hvis de udyr kommer levende frem.

(Frøken Hessel kommer fra højre.)

Frøken Hessel
(til konsul Bernick).
Ja, nu kan jeg hilse fra ham.

Konsul Bernick.
Allerede ombord?

Frøken Hessel.
Snart ialfald. Vi skiltes udenfor hotellet.

Konsul Bernick.
Og hans forsæt står fast?

Frøken Hessel.
Fast som fjeld.

Grosserer Rummel
(oppe ved vinduerne).
Pokker i disse nymodens indretninger; jeg kan ikke få forhængene ned.

Frøken Hessel.
Skal de ned? Jeg trode tvertom —

Grosserer Rummel.
Først ned, frøken. Ja, De ved dog, hvad der forestår?

Frøken Hessel.
Ja vel. Lad mig hjælpe; (tager fat i snorene.) jeg skal lade forhænget gå ned for svoger, — skønt jeg heller lod det gå op.

Grosserer Rummel.
Det kan De også siden. Når haven er fyldt af den bølgende mængde, går forhængene op,

og man skuer indenfor en overrasket og glad familje; — en borgers hjem bør være som et glasskab.

Konsul Bernick

(synes at ville sige noget, men vender sig hurtigt og går ind i sit værelse).

Grosserer Rummel.

Ja, lad os så holde den sidste rådslagning. Kom med, herr Krap; De må bistå os med et par faktiske oplysninger.

(Alle herrerne går ind i konsulens værelse. Frøken Hessel har trukket forhængene for vinduerne og vil just gøre det samme med forhænget for den åbne glasdør, da Olaf ovenfra springer ned på havetrappen; han har et plaid over skuldren og en bylt i hånden.)

Frøken Hessel.

Åh, Gud forlade dig, gut, hvor du skræmte mig!

Olaf

(skjuler bylten).

Hys, tante!

Frøken Hessel.

Springer du ud af vinduet? Hvor skal du hen?

Olaf.

Hys; sig ingenting. Jeg vil til onkel Johan; — bare ned på bryggen, forstår du; — bare sige ham farvel. Godnat, tante!

(han løber ud gennem haven.)

Frøken Hessel.

Nej, bliv! Olaf — Olaf!

(Johan Tønnesen, rejseklædt, med en taske over skuldren, kommer varsomt gennem døren tilhøjre.)

Johan Tønnesen.

Lona!

Frøken Hessel
(vender sig).

Hvad! Kommer du igen?

Johan Tønnesen.

Der er endnu nogle minutters tid. Jeg må se hende endnu en gang. Vi kan ikke skilles således.

(Frøken Bernick og Dina, begge med kåber på, og den sidste med en liden vadsæk i hånden, kommer fra den øverste dør tilvenstre.)

Dina.

Til ham; til ham!

Frøken Bernick.

Ja, du skal komme til ham, Dina!

Dina.

Der er han!

Johan Tønnesen.

Dina!

Dina.

Tag mig med Dem!

Johan Tønnesen.

Hvad —!

Frøken Hessel.

Du vil?

Dina.

Ja, tag mig med Dem! Den anden har skrevet mig til, har sagt, at iaften skal det gøres offentligt for alle mennesker —

Johan Tønnesen.

Dina, — De elsker ham ikke?

Dina.

Jeg har aldrig elsket det menneske. Jeg kaster mig på bunden af fjorden, hvis jeg blir hans forlovede! Å, hvor knuged han mig ikke iknæ igår med sine hovmodige ord! Hvorledes lod han mig ikke føle, at han drog en ringeagtet skabning op til sig! Jeg vil ikke ringeagtes længer. Jeg vil rejse. Må jeg følge med Dem?

Johan Tønnesen.

Ja, ja — og tusend gange ja!

Dina.

Jeg skal ikke længe falde Dem til besvær. Hjælp mig blot over; hjælp mig lidt tilrette i førstningen —

Johan Tønnesen.

Hurra, det finder sig nok, Dina!

Frøken Hessel
(peger mod konsulens dør).

Hys; sagte, sagte!

Johan Tønnesen.

Dina, jeg skal bære Dem på hænderne!

Dina.

Det får De ikke lov til. Jeg vil bære mig selv frem; og derover kan jeg det nok. Bare jeg kommer bort herfra. Å, disse fruer, — De ved det ikke, — de har også skrevet mig til idag; de har formanet mig at skønne på min lykke, foreholdt mig, hvilken højmodighed han har vist. Imorgen og alle dage vil de passe på mig, for at se om jeg gør mig værdig til alt dette. Jeg har en rædsel for al denne skikkelighed!

Johan Tønnesen.

Sig mig, Dina, er det kun derfor De rejser? Er jeg ingenting for Dem?

Dina.

Jo, Johan, De er mig mere end alle andre mennesker.

Johan Tønnesen.

O Dina —!

Dina.

Alle siger de her, at jeg må hade og afsky Dem; at det er min pligt; men jeg skønner ikke dette med pligt; jeg kommer aldrig til at skønne det.

Frøken Hessel.

Det skal du heller ikke, barn!

Frøken Bernick.

Nej, det skal du ikke; og derfor skal du også følge ham som hans hustru.

Johan Tønnesen.

Ja, ja!

Frøken Hessel.

Hvad? Nu må jeg kysse dig, Marta! Det havde jeg ikke ventet af dig.

Frøken Bernick.

Nej, det tror jeg nok; jeg havde ikke selv ventet det. Men engang måtte det komme til udbrud i mig. Å, hvor vi her lider under mishandling af vaner og vedtægter! Gør oprør imod dette, Dina. Bliv hans hustru. Lad der ske noget, som trodser al denne skik og brug.

Johan Tønnesen.

Hvad svarer De, Dina?

Dina.

Ja, jeg vil være Deres hustru.

Johan Tønnesen.

Dina!

Dina.

Men først vil jeg arbejde, blive noget selv, således, som De er det. Jeg vil ikke være en ting, som tages.

Frøken Hessel.

Ja, ret; så skal det være.

Johan Tønnesen.

Godt; jeg venter og håber —

Frøken Hessel.

— og vinder, gut! Men nu ombord!

Johan Tønnesen.

Ja, ombord! Ah, Lona, du kære søster, et ord; hør her —

(hån fører hende op mod baggrunden og taler ilsomt med hende.)

Frøken Bernick.

Dina, du lykkelige, — lad mig se på dig, kysse dig endnu en gang, — den sidste.

Dina.

Ikke den sidste; nej, kære elskede tante, vi ses nok igen.

Frøken Bernick.

Aldrig! Lov mig det, Dina, kom aldrig tilbage. (griber begge hendes hænder og ser på hende.) Nu går du til lykken, du elskede barn; — over havet. O, hvor ofte har jeg ikke i skolestuen stundet didover! Derude må det være skønt; en større himmel; skyerne går højere end her, en friere luft svaler over menneskenes hoveder —

Dina.

O, tante Marta, engang følger du efter os.

Frøken Bernick.

Jeg? Aldrig; aldrig. Her har jeg min lille livsgerning, og nu tror jeg nok, at jeg kan blive fuldt og helt, hvad jeg skal være.

Dina.

Jeg kan ikke tænke at skulle skilles fra dig.

Frøken Bernick.

Ak, et menneske kan skilles fra meget, Dina. (kysser hende.) Men det får du aldrig prøve, søde barn. Lov mig at gøre ham lykkelig.

Dina.

Jeg vil ikke love noget; jeg hader det at love; alt må komme, som det kan.

Frøken Bernick.

Ja, ja, det må det; du skal blot blive, som du er, — sand og tro imod dig selv.

Dina.

Det vil jeg, tante.

Frøken Hessel

(gemmer i lommen nogle papirer, som Johan har givet hende).

Brav, brav, min kære gut. Men nu afsted.

Johan Tønnesen.

Ja, nu er der ingen tid at spilde. Farvel, Lona; tak for al din kærlighed. Farvel, Marta, og hav tak, du også, for dit trofaste venskab.

Frøken Bernick.

Farvel, Johan! Farvel, Dina! Og lykke over alle eders dage!

(Hun og frøken Hessel trænger dem mod døren i baggrunden. Johan Tønnesen og Dina går hurtigt ned gennem haven. Frøken Hessel lukker døren og trækker forhænget for.)

Frøken Hessel.

Nu er vi alene, Marta. Du har mistet hende og jeg ham.

Frøken Bernick.

Du — ham?

Frøken Hessel.

A, jeg havde allerede halvvejs mistet ham derover. Gutten gik og længted efter at få stå på egne ben; derfor bildte jeg ham ind, at jeg led af hjemve.

Frøken Bernick.

Derfor? Ja, så forstår jeg, at du kom. Men han vil kræve dig tilbage, Lona.

Frøken Hessel.

En gammel halvsøster, — hvad skal han med hende nu? — Mændene river mangt og meget isønder omkring sig for at komme til lykken.

Frøken Bernick.

Det hænder stundom.

Frøken Hessel.

Men vi vil holde sammen, Marta.

Frøken Bernick.

Kan jeg være noget for dig?

Frøken Hessel.

Hvem mere? Vi to fostermødre, — har vi ikke begge mistet vore børn? Nu er vi alene.

Frøken Bernick.

Ja, alene. Og derfor skal du også vide det, — jeg har elsket ham højere end alt i verden.

Frøken Hessel.

Marta! (griber hendes arm.) Er dette sandhed?

Frøken Bernick.

Hele mit livs indhold ligger i de ord. Jeg har elsket ham og ventet på ham. Hver sommer har jeg ventet, at han skulde komme. Og så kom han; — men han så mig ikke.

Frøken Hessel.

Elsket ham! Og selv var du den, som gav ham lykken ihænde.

Frøken Bernick.

Skulde jeg ikke give ham lykken ihænde, når jeg elsked ham? Ja, jeg har elsket ham. Hele mit liv har været et liv for ham, lige siden han rejste. Hvad grund jeg havde til at håbe, mener du? O, jeg tror dog, jeg havde nogen grund til det. Men da han så kom igen, — da var det som om alt var udslettet af hans erindring. Han så mig ikke.

Frøken Hessel.

Det var Dina, som skygged for dig, Marta.

Frøken Bernick.

Vel, at hun gjorde det. Den tid han rejste, var vi jævnaldrende; da jeg så ham igen, — o,

den forfærdelige stund, — da gik det op for mig, at nu var jeg ti år ældre end han. Der havde han færdedes ude i det blanke dirrende solskin og suget ungdom og sundhed af hvert luftdrag; og herinde sad jeg imens og spandt og spandt —

Frøken Hessel.

— hans lykkes tråd, Marta.

Frøken Bernick.

Ja, det var guld, jeg spandt. Ingen bitterhed! Ikke sandt, Lona, vi har været ham to gode søstre?

Frøken Hessel
(slår armene om hende).

Marta!

(Konsul Bernick kommer ud fra sit værelse.)

Konsul Bernick
(til herrerne derinde).

Ja ja, styr med det hele, som I vil. Når tiden kommer, skal jeg nok — (lukker døren.) Ah, er man der? Hør, Marta, du må klæde dig en smule om. Og sig Betty, at hun gør det samme. Jeg ønsker ingen pragt, naturligvis; blot et net husligt tilsnit. Men I må skynde jer.

Frøken Hessel.

Og en lykkelig, oprømt mine, Marta; glade øjne må I sætte op.

Konsul Bernick.

Olaf skal også komme ned; jeg vil have ham ved siden af mig.

Frøken Hessel.

Hm; Olaf —

Frøken Bernick.

Jeg skal sige Betty besked.

(hun går ud gennem den øverste dør tilvenstre.)

Frøken Hessel.

Ja, nu er altså den store højtidelige stund oprunden.

Konsul Bernick,

(der går urolig frem og tilbage).

Ja, den er så.

Frøken Hessel.

I en slig stund må en mand føle sig stolt og lykkelig, kan jeg tænke.

Konsul Bernick

(ser på hende).

Hm!

Frøken Hessel.

Hele byen skal jo illumineres, hører jeg.

Konsul Bernick.

Ja, de har faldet på noget sådant.

Frøken Hessel.

Alle foreninger vil møde frem med sine faner. Dit navn vil komme til at lyse i ildskrift.

Inat vil der blive telegraferet til alle kanter af landet »Omgiven af sin lykkelige familje modtog konsul Bernick sine medborgeres hyldest som en af samfundets støtter«.

Konsul Bernick.

Det vil ske; og der vil blive råbt hurra udenfor, og mængden vil juble mig frem i døren der, og jeg vil blive nødt til at bukke mig og takke.

Frøken Hessel.

Å, nødt til det —

Konsul Bernick.

Tror du, jeg føler mig lykkelig i denne stund?

Frøken Hessel.

Nej, jeg tror ikke, at du kan føle dig så ganske rigtig lykkelig.

Konsul Bernick.

Lona, du foragter mig.

Frøken Hessel.

Endnu ikke.

Konsul Bernick.

Du har heller ikke ret til det. Ikke til at foragte mig! — Lona, du kan ikke fatte, hvor usigelig ensom jeg står her i dette sammenknebne forkrøblede samfund, — hvorledes jeg år for år har måttet slå af på min fordring til en

hel udfyldende livsgerning. Hvad har jeg udrettet, så mangfoldigt det end kan synes? Stykværk, — småpuslerier. Men andet eller mere tåles ikke her. Vilde jeg gå et skridt foran den stemning og det syn, som just er oppe i døgnet, så var det ude med min magt. Ved du, hvad vi er, vi, som regnes for samfundets støtter? Vi er samfundets redskaber, hverken mere eller mindre.

Frøken Hessel.

Hvorfor ser du dette først nu?

Konsul Bernick.

Fordi jeg har tænkt meget i den sidste tid, — siden du kom igen, — og mest i denne aften. — Å, Lona, hvorfor kendte jeg dig ikke tilbunds dengang — i gamle dage.

Frøken Hessel.

Hvad så?

Konsul Bernick.

Aldrig havde jeg da givet slip på dig; og havde jeg havt dig, da stod jeg ikke, hvor jeg nu står.

Frøken Hessel.

Og tænker du ikke på, hvad hun kunde blevet for dig, hun, som du valgte i mit sted?

Konsul Bernick.

Jeg ved ialfald, at hun intet er blevet for mig af det, jeg trængte til.

Frøken Hessel.

Fordi du aldrig har delt din livsgerning med hende; fordi du aldrig har stillet hende fri og sand i sit forhold til dig; fordi du lader hende gå her og segne under bebrejdelsen for den skam, du har væltet over på hendes nærmeste.

Konsul Bernick.

Ja, ja, ja; det kommer altsammen fra løgnen og hulheden.

Frøken Hessel.

Og hvorfor bryder du så ikke med al denne løgn og hulhed?

Konsul Bernick.

Nu? Nu er det forsent, Lona.

Frøken Hessel.

Karsten, sig mig, hvad tilfredsstillelse dette skin og bedrag bringer dig.

Konsul Bernick.

Mig bringer det ingen. Jeg må gå tilgrunde som hele dette forhutlede samfund. Men der vokser op en slægt efter os; det er min søn, jeg arbejder for; det er for ham jeg lægger et livsværk tilrette. Der vil komme én tid, da der sænker sig sandhed ned i samfundslivet, og på den skal han grunde en lykkeligere tilværelse end hans faders.

Frøken Hessel.

Med en løgn til underlag? Betænk, hvad det er, du giver din søn i arv.

Konsul Bernick
(i undertrykt fortvivlelse).

Jeg giver ham tusende gange værre arv, end du ved. Men engang må dog forbandelsen vige. Og dog — alligevel — (udbrydende) Hvor kunde I bringe alt dette over mit hoved! Men nu er det sket. Nu må jeg fremad. Det skal ikke lykkes jer at få knust mig!

(Hilmar Tønnesen, med en åben billet i hånden, kommer ilsomt og forstyrret fra højre.)

Hilmar Tønnesen.

Men dette er jo —. Betty, Betty!

Konsul Bernick.

Hvad nu? Kommer de allerede?

Hilmar Tønnesen.

Nej, nej; men jeg må nødvendig tale med nogen —

(han går ud gennem den øverste dør tilvenstre.)

Frøken Hessel.

Karsten; du taler om, at vi kom for at knuse dig. Så lad mig da sige dig, hvad malm han er af, denne forlorne søn, som eders moralske samfund skyr lig en pestbefængt. Han kan undvære jer, for nu er han rejst.

Konsul Bernick.

Men han vilde komme igen —

Frøken Hessel.

Johan kommer aldrig igen. Han er rejst for stedse, og Dina er rejst med ham.

Konsul Bernick.

Kommer ikke igen? Og Dina rejst med ham?

Frøken Hessel.

Ja, for at blive hans hustru. Således slår de to eders dydsirede samfund i ansigtet, ligesom jeg engang — nå!

Konsul Bernick.

Rejst; — hun også — med »Indian Girl« —!

Frøken Hessel.

Nej; så dyr en fragt turde han ikke betro til den ryggesløse bande. Johan og Dina er rejst med »Palmetræet«.

Konsul Bernick.

Ah! Og altså — forgæves — (går hurtig hen, river op døren til sit værelse og råber ind.) Krap, stands »Indian Girl«; den må ikke sejle iaften!

Fuldmægtig Krap
(indenfor).

»Indian Girl« står alt tilhavs, herr konsul.

Konsul Bernick
(lukker døren og siger mat).

Forsent, — og uden nytte —

Frøken Hessel.

Hvad mener du?

Konsul Bernick.

Intet, intet. Vig fra mig —!

Frøken Hessel.

Hm; se her, Karsten. Johan lader dig sige, at han betror til mig det navn og rygte, han engang lånte dig, og ligeså det, du raned fra ham, da han var borte. Johan tier; og jeg kan gøre og lade i den sag, hvad jeg vil. Se, her holder jeg dine to breve i min hånd.

Konsul Bernick.

Du har dem! Og nu — nu vil du — allerede iaften, — kanske når fanetoget —

Frøken Hessel.

Jeg kom ikke herover for at røbe dig, men for at ryste dig således op, at du frivilligt skulde tale. Det er ikke lykkedes. Så bliv da stående i løgnen. Se her; her river jeg dine to breve istykker. Tag stumperne; der har du dem. Nu er der intet, som vidner imod dig, Karsten. Nu er du tryg; vær nu også lykkelig, — om du kan.

Konsul Bernick

(gennemrystet).

Lona, — hvorfor gjorde du ikke dette før! Nu er det for sent; nu er hele livet forspildt for mig; jeg kan ikke leve mit liv efter denne dag.

Frøken Hessel.

Hvad er her sket?

Konsul Bernick.

Spørg mig ikke. — Men jeg må leve alligevel! Jeg vil leve — for Olafs skyld. Han skal oprette alt og sone alt —

Frøken Hessel.

Karsten —!

(Hilmar Tønnesen kommer ilsomt tilbage.)

Hilmar Tønnesen.

Ingen at finde; borte; ikke Betty heller!

Konsul Bernick.

Hvad fejler dig?

Hilmar Tønnesen.

Jeg tør ikke sige dig det.

Konsul Bernick.

Hvad er det? Du må og skal sige mig det!

Hilmar Tønnesen.

Nu vel; Olaf er rømt med »Indian Girl«.

Konsul Bernick

(tumler tlibage).

Olaf — med »Indian Girl«! Nej, nej!

Frøken Hessel.

Jo, han er! Nu forstår jeg —; jeg så, han sprang ud af vinduet.

Konsul Bernick
(i døren til sit værelse, råber fortvivlet).

Krap, stands »Indian Girl« for enhver pris!

Fuldmægtig Krap
(kommer ud).

Umuligt, herr konsul. Hvor kan De tænke Dem —?

Konsul Bernick.

Vi må standse det; Olaf er ombord!

Fuldmægtig Krap.

Hvad siger De!

Grosserer Rummel
(kommer ud).

Olaf løbet bort? Ikke muligt!

Købmand Sandstad
(kommer).

Han blir sendt tilbage med lodsen, herr konsul.

Hilmar Tønnesen.

Nej, nej; han har skrevet mig til; (viser billetten.) han siger, han vil skjule sig i lasten til de er i rum sø.

Konsul Bernick.

Jeg ser ham aldrig mere!

Grosserer Rummel.

Å, hvad snak; et stærkt godt skib, nylig repareret —

Købmand Vigeland
(der ligeledes er kommen ud.)
— fra Deres eget værft, herr konsul!

Konsul Bernick.
Jeg ser ham aldrig mere, siger jeg. Jeg har mistet ham, Lona, og — nu ser jeg det — jeg har aldrig ejet ham. (lytter.) Hvad er det?

Grosserer Rummel.
Musik. Nu kommer fanetoget.

Konsul Bernick.
Jeg kan ikke, jeg vil ikke modtage nogen!

Grosserer Rummel.
Hvad tænker du på? Det går umuligt an.

Købmand Sandstad.
Umuligt, herr konsul; betænk, hvad der står på spil for Dem.

Konsul Bernick.
Hvad gælder alt det nu for mig! Hvem har jeg nu at arbejde for?

Grosserer Rummel.
Kan du spørge så? Du har da os selv og samfundet.

Købmand Vigeland.
Ja, det var et sandt ord.

Købmand Sandstad.
Og konsulen glemmer da vel ikke, at vi —

(Frøken Bernick kommer gennem den øverste dør tilvenstre. Musiken høres dæmpet, langt nede i gaden.)

Frøken Bernick.

Nu kommer toget; men Betty er ikke hjemme; jeg forstår ikke hvor hun —

Konsul Bernick.

Ikke hjemme! Der ser du, Lona; ingen støtte, hverken i glæde eller i sorg.

Grosserer Rummel.

Væk med forhængene! Kom og hjælp mig, herr Krap. Kom De også, herr Sandstad. Jammerskade at familjen just nu skal være så splittet ad; ganske imod programmet.

(Forhængene drages fra vinduer og dør. Man ser hele gaden illumineret. På huset ligeoverfor er et stort transparent med indskrift: „Leve Karsten Bernick, vort samfunds støtte!")

Konsul Bernick
(viger sky tilbage).

Bort med alt dette! Jeg vil ikke se det! Sluk, sluk!

Grosserer Rummel.

Med respekt at spørge, er du ikke vel bevaret?

Frøken Bernick.

Hvad fejler ham, Lona?

Frøken Hessel.

Hys!

(taler sagte med hende.)

Konsul Bernick.

Væk med denne hånende indskrift, siger jeg! Ser I ikke, at alle disse lys rækker tungen ud efter os?

Grosserer Rummel.

Nej, nu må jeg tilstå —

Konsul Bernick.

A, hvad forstår I —! Men jeg, jeg —! Alt dette er lys i en ligstue!

Fuldmægtig Krap.

Hm —

Grosserer Rummel.

Nej, men ved du hvad, — du tager dig det også altfor nær.

Købmand Sandstad.

Gutten får sig en tur over Atlanterhavet, og så har De ham igen.

Købmand Vigeland.

Bare tillid til almagtens hånd, herr konsul.

Grosserer Rummel.

Og til skuden, Bernick; den er da ikke synkefærdig, ved jeg.

Fuldmægtig Krap.

Hm —

Grosserer Rummel.

Ja, var det en af disse svømmende ligkister, som man hører om i de store samfund —

Konsul Bernick.

Jeg føler, at mit hår gråner i denne stund.

(Fru Bernick, med et stort shawl over hovedet, kommer gennem havedøren.)

Fru Bernick.

Karsten, Karsten, ved du —?

Konsul Bernick.

Ja, jeg ved —; men du, — du, som intet ser, — du, som ikke har en moders øje for ham —!

Fru Bernick.

O hør dog —!

Konsul Bernick.

Hvorfor har du ikke våget over ham? Nu har jeg mistet ham. Giv mig ham igen, om du kan!

Fru Bernick.

Ja, jeg kan; jeg har ham!

Konsul Bernick.

Du har ham!

Herrerne.

Ah!

Hilmar Tønnesen.

Nå, det tænkte jeg nok.

Frøken Bernick.

Du har fåt ham igen, Karsten!

Frøken Hessel.

Ja, vind ham nu også.

Konsul Bernick.

Du har ham! Er det sandt, hvad du siger? Hvor er han?

Fru Bernick.

Det får du ikke vide, før du har tilgivet ham.

Konsul Bernick.

Å hvad, tilgivet —! Men hvorledes fik du vide —?

Fru Bernick.

Tror du ikke en moder ser? Jeg var i dødsangst for at du skulde erfare noget. Et par ord, som han lod falde igår —; og da hans værelse var tomt, og randsel og klæder borte —

Konsul Bernick.

Ja, ja —?

Fru Bernick.

Jeg løb; fik fat i Aune; vi kom ud i hans sejlbåd; det amerikanske skib holdt på at sejle. Gud ske lov, vi kom dog tidsnok, — kom ombord, — fik undersøgt i rummet, — fandt ham. — O, Karsten, du må ikke straffe ham!

Konsul Bernick.

Betty!

Fru Bernick.

Og ikke Aune heller!

Konsul Bernick.

Aune? Hvad ved du om ham? Er »Indian Girl« under sejl igen?

Fru Bernick.

Nej, det er just sagen —

Konsul Bernick.

Tal, tal!

Fru Bernick.

Aune var ligeså rystet som jeg; undersøgelsen tog tid; mørket faldt på, så lodsen gjorde vanskeligheder; og så dristed Aune sig til — i dit navn —

Konsul Bernick.

Nu?

Fru Bernick.

At standse skibet til imorgen.

Fuldmægtig Krap.

Hm —

Konsul Bernick.

O, hvilken usigelig lykke!

Fru Bernick.

Du er ikke vred?

Konsul Bernick.

O, hvilket overmål af lykke, Betty!

Grosserer Rummel.

Du er da også altfor samvittighedsfuld.

Hilmar Tønnesen.

Ja, så snart det gælder en liden kamp med elementerne, så — uf!

Fuldmægtig Krap
(oppe ved vinduerne).

Nu kommer toget gennem haveporten, herr konsul.

Konsul Bernick.

Ja, nu kan de komme.

Grosserer Rummel.

Hele haven fyldes med mennesker.

Købmand Sandstad.

Hele gaden er propfuld.

Grosserer Rummel.

Hele byen er på benene, Bernick. Dette er virkelig et ildnende øjeblik..

Købmand Vigeland.

Lad os tage det med et ydmygt sind, herr Rummel.

Grosserer Rummel.

Alle fanerne er ude. Hvilket tog! Der har vi festkommitteen med adjunkt Rørlund i spidsen.

Konsul Bernick.

Lad dem komme, siger jeg!

Grosserer Rummel.

Men hør; i den oprørte sindstilstand, du er i —

Konsul Bernick.

Hvad så?

Grosserer Rummel.

Jeg skal ikke være utilbøjelig til at gribe ordet på dine vegne.

Konsul Bernick.

Nej tak; iaften vil jeg tale selv.

Grosserer Rummel.

Men ved du også, hvad du bør sige?

Konsul Bernick.

Ja, vær tryg, Rummel, — nu ved jeg, hvad jeg bør sige.

(Musiken er imidlertid ophørt. Havedøren slås op. Adjunkt Rørlund ispidsen for festkommitteen træder ind, ledsaget af et par lejetjenere, der bærer en tildækket kurv. Efter dem kommer byens borgere af alle klasser, så mange, salen kan rumme. En uoverskuelig mængde med faner og flag skimtes udenfor i haven og på gaden.)

Adjunkt Rørlund.

Højt ærede herr konsul! Jeg ser af den overraskelse, der maler sig i Deres åsyn, at vi her som uventede gæster trænger ind til Dem i Deres lykkelige familjekreds, ved Deres fredelige arne, omringet af hæderlige og virksomme venner og medborgere. Men det har været os en hjertets trang at bringe Dem vor hyldest. Det er ikke første gang, at sådant sker, men dog første gang i en så omfattende målestok. Vi har mangen gang bragt Dem vor tak for det brede moralske

grundlag, hvorpå De, så at sige, har bygget vort samfund. Dennegang hylder vi Dem navnlig som den klartskuende, utrættelige, uegennyttige, ja selvopofrende medborger, der har grebet initiativet til et foretagende, som efter alle kyndiges mening vil give et mægtigt fremstød til dette samfunds timelige trivsel og velvære.

Stemmer blandt mængden.

Bravo, bravo!

Adjunkt Rørlund.

Herr konsul, De har i en række af år foregået vor by med et lysende exempel. Jeg taler ikke her om Deres mønstergyldige familjeliv, ej heller om Deres uplettede moralske vandel overhovedet. Deslige ting være henviste til lønkamret og ikke til festsalen! Men jeg taler om Deres borgerlige virksomhed, således, som den ligger åben for alles øjne. Veludrustede skibe går ud fra Deres værfter og viser flaget på de fjerneste have. En talrig og lykkelig arbejdsstok ser op til Dem, som til en fader. Ved at kalde nye erhvervsgrene tillive har De grundlagt hundreder af familjers velfærd. Med andre ord — De er dette samfunds grundpille i eminent betydning.

Stemmer.

Hør, hør, bravo!

Adjunkt Rørlund.

Og just dette uegennyttighedens skær, der hviler over al Deres vandel, er det, der virker

så usigelig velgørende, besynderligen i disse tider. De står nu i begreb med at skaffe os en — ja, jeg tager ikke i betænkning at nævne ordet prosaisk og ligefrem — en jernbane.

Mange stemmer.

Bravo! Bravo!

Adjunkt Rørlund.

Men dette foretagende lader til at skulle støde på vanskeligheder, væsentlig dikterede af snevre selviske hensyn.

Stemmer.

Hør; hør!

Adjunkt Rørlund.

Det er nemlig ikke forbleven ubekjendt, at visse individer, der ikke hører til vort samfund, er kommen dette steds stræbsomme borgere i forkøbet, og har sat sig i besiddelse af visse fordele, som retteligen burde være kommen vor egen by tilgode.

Stemmer.

Ja, ja! Hør!

Adjunkt Rørlund.

Denne beklagelige kendsgerning er naturligvis også kommen til Deres kundskab, herr konsul. Men ikke desto mindre forfølger De urokkelig Deres forehavende, vel vidende at en statsborger ikke blot bør have sin egen kommune for øje.

Forskellige stemmer.

Hm! Nej; nej! Jo; jo!

Adjunkt Rørlund.

Det er således mennesket som borger i staten, — manden, som han skal og bør være, — hvem vi iaften i Dem bringer vor hyldest. Gid Deres foretagende må vorde til sandt og varigt held for dette samfund! Jernbanen kan visselig blive en vej, hvorpå vi udsætter os for at tilføres fordærvelige elementer udenfra, men også en vej, der hurtigt skaffer os af med dem. Og slette elementer udenfra kan vi jo, selv nu, ikke holde os fri for. Men at vi just på denne festlige aften, efter hvad rygtet siger, heldigen og hurtigere end forventet, er bleven visse sådanne elementer kvit —

Stemmer.

Hys! Hys!

Adjunkt Rørlund.

— det tager jeg som et lykkeligt varsel for foretagendet. At jeg berører dette punkt her, viser at vi befinder os i et hus, hvor den ethiske fordring stilles højere end familjebåndet.

Stemmer.

Hør! Bravo!

Konsul Bernick

(samtidigt).

Tillad mig —

Adjunkt Rørlund.

Kun få ord endnu, herr konsul. Hvad De har udrettet for denne kommune, har De visselig ikke udrettet med den bagtanke, at det for Dem skulde drage nogen håndgribelig fordel efter sig. Men et ringe tegn på erkendtlige medborgeres påskønnelse tør De dog ikke tilbagevise, og det allermindst i denne betydningsfulde stund, da vi, efter praktiske mænds forsikring, står foran begyndelsen til en ny tid.

Mange stemmer.

Bravo! Hør! Hør!

(Han giver lejetjenerne et vink; de bringer kurven nærmere; medlemmer af festkommitteen fremtager og præsenterer under det følgende de genstande, hvorom der bliver talt.)

Adjunkt Rørlund.

Så har vi da her, herr konsul, at overrække Dem et sølv-kaffe-service. Lad det smykke Deres bord, når vi i fremtiden, som så ofte før, har den glæde at samles i dette gæstfrie hus.

Og også Dem, mine herrer, der så redebon har ståt vort samfunds første mand bi, beder vi modtage en liden erindringsgave. Denne sølvpokal er til Dem, herr grosserer Rummel. De har så ofte, i veltalende ord, under pokalernes klang forfægtet dette samfunds borgerlige interesser; gid De ofte må finde værdige anledninger til at løfte og tømme denne pokal. — Dem, herr købmand Sandstad, overrækker jeg dette album

med fotografier af medborgere. Deres bekendte og anerkendte humanitet har sat Dem i den behagelige stilling at tælle venner indenfor alle partier i samfundet. — Og til Dem, herr købmand Vigeland, har jeg, til pryd for Deres lønkammer, at frembyde denne huspostille på velin og i pragtbind. Under årenes modnende indflydelse har De nået frem til en alvorsfuld livsbetragtning; Deres virksomhed i døgnets gøremål har gennem en årrække været lutret og adlet af tanken på det højere og det hinsidige. (vender sig til mængden.) Og hermed, mine venner, et leve for konsul Bernick og hans medkæmpere! Et hurra for vort samfunds støtter!

Hele skaren.

Leve konsul Bernick! Leve samfundets støtter! Hurra, hurra, hurra!

Frøken Hessel.

Til lykke, svoger!

(Forventningsfuld stilhed.)

Konsul Bernick

(begynder alvorligt og langsomt).

Mine medborgere, — gennem Deres ordfører blev det sagt, at vi iaften står foran begyndelsen til en ny tid, — og det håber jeg skal blive tilfældet. Men for at dette kan ske, må vi tilegne os sandheden, — sandheden, som indtil iaften gennemgående og i alle forholde, har været husvild i dette samfund.

(Overraskelse blandt de omstående.)

Konsul Bernick.

Jeg må da begynde med at vise tilbage de lovord, som De, herr adjunkt, efter skik og brug ved deslige anledninger, har overøst mig med. Jeg fortjener dem ikke; thi jeg har indtil idag ikke været nogen uegennyttig mand. Har jeg end ikke altid efterstræbt pengefordel, så er jeg mig ialfald dog nu bevidst, at et begær og en higen efter magt, indflydelse, anseelse, har været drivkraften i de fleste af mine handlinger.

Grosserer Rummel
(halvhøjt).

Hvad nu?

Konsul Bernick.

Lige over for mine medborgere gør jeg mig ingen bebrejdelse herfor; thi jeg tror endnu, at jeg tør stille mig i første række blandt de dygtige her hos os.

Mange stemmer.

Ja, ja, ja!

Konsul Bernick.

Men hvad jeg lægger mig selv til last er, at jeg så ofte har været svag nok til at bøje ind på krogveje, fordi jeg kendte og frygted vort samfunds tilbøjelighed til at skimte urene bevæggrunde bagved alt det, en mand her foretager sig. Og nu kommer jeg til et punkt, som vedrører dette.

Grosserer Rummel
(urolig).

Hm—hm!

Konsul Bernick.

Her går rygter om store ejendomskøb opover i landet. Disse ejendomme har jeg købt, allesammen, jeg alene.

Dæmpede stemmer.

Hvad siger han? Konsulen? Konsul Bernick?

Konsul Bernick.

De er foreløbig i min hånd. Naturligvis har jeg betroet mig til mine medarbejdere, de herrer Rummel, Vigeland og Sandstad, og vi er bleven enige om —

Grosserer Rummel.

Det er ikke sandt! Bevis — bevis —!

Købmand Vigeland.

Vi er ikke bleven enige om nogenting!

Købmand Sandstad.

Nej, nu må jeg da sige —

Konsul Bernick.

Det er ganske rigtigt; vi er endnu ikke bleven enige om det, jeg vilde nævnt. Men jeg håber sikkert, at de tre herrer samstemmer med mig, når jeg fortæller, at jeg iaften er bleven enig med mig selv om, at disse ejendomme skal udbydes til almindelig aktietegning; enhver, som vil, kan få del i dem.

Mange stemmer.

Hurra! Leve konsul Bernick!

Grosserer Rummel
(sagte til konsul Bernick).

Et så nedrigt forræderi —!

Købmand Sandstad.
(ligeså).

Altså narret os —!

Købmand Vigeland.

Nå, så dævelen rive —! Å kors, hvad er det jeg siger?

Mængden
(udenfor).

Hurra, hurra, hurra!

Konsul Bernick.

Stilhed, mine herrer. Jeg har ingen adkomst til denne hyldest; thi hvad jeg nu har besluttet, var ikke fra først af min hensigt. Min hensigt var at beholde det hele selv, og jeg er fremdeles af den mening, at disse ejendomme bedst kan nyttiggøres, om de forbliver samlet på en hand. Men man kan vælge. Ønsker man det, så er jeg villig til at forvalte dem efter bedste skøn.

Stemmer.

Ja! Ja! Ja!

Konsul Bernick.

Men først må mine medborgere kende mig tilbunds. Lad så enhver granske sig selv, og lad det så stå fast, at fra iaften begynder vi en

ny tid. Den gamle, med sin sminke, med sit hykleri og sin hulhed, med sin løjede skikkelighed og med sine jammerlige hensyn, skal stå for os som et musæum, åbent til belærelse; og til dette musæum skænker vi, — ikke sandt, mine herrer? — både kaffeservicet og pokalen og albumet og huspostillen på velin og i pragtbind.

Grosserer Rummel.

Ja naturligvis.

Købmand Vigeland

(mumler).

Har De taget alt det andet så —

Købmand Sandstad.

Vær så god.

Konsul Bernick.

Og nu hovedopgøret med mit samfund. Der blev sagt, at slette elementer havde forladt os iaften. Jeg kan tilføje, hvad man ikke ved: den mand, der sigtedes til, er ikke rejst alene; med ham fulgte for at blive hans hustru —

Frøken Hessel

(højt).

Dina Dorf!

Adjunkt Rørlund.

Hvad!

Fru Bernick.

Hvad siger du!

(Stor bevægelse.)

Adjunkt Rørlund.

Flygtet? Løbet bort — med ham! Umuligt!

Konsul Bernick.

For at blive hans hustru, herr adjunkt. Og jeg tilføjer mere. (sagte.) Betty, fat dig, og bær, hvad der nu kommer. (højt.) Jeg siger: hatten af for den mand; thi han har højmodig taget en andens brøde på sig. Mine medborgere, jeg vil ud af usandheden; den har været nær ved at forgifte hver eneste trævl i mig. De skal vide alt. Jeg var for femten år siden den skyldige.

Fru Bernick
(sagte og bævende):

Karsten!

Frøken Bernick
(ligeså).

Ah, Johan —!

Frøken Hessel.

Der vandt du endelig dig selv!

(Målløs forbauselse blandt de tilstedeværende.)

Konsul Bernick.

Ja, mine medborgere, jeg var den skyldige, og han rejste. De onde og usande rygter, som bagefter udbredtes, står det ikke nu i menneskelig magt at modbevise. Men herover tør jeg ikke beklage mig. For femten år siden svang jeg mig ivejret på disse rygter; om jeg nu skal falde på dem, det får enhver overlægge med sig selv.

Adjunkt Rørlund.

Hvilket lynslag! Byens første mand —! (dæmpet til fru Bernick.) O, hvor jeg beklager Dem, frue!

Hilmar Tønnesen.

En sådan tilståelse! Nå, det må jeg sige —!

Konsul Bernick.

Men ingen afgørelse iaften. Jeg beder enhver gå til sit, — at samle sig, — at se ind i sig selv. Når ro er falden over sindene, vil det vise sig, om jeg har tabt eller vundet ved at jeg talte. Farvel! Jeg har endnu meget, meget, at angre; men det vedkommer kun min samvittighed. Godnat! Bort med al festpragt. Det føler vi alle, at sligt er ikke her på sin plads.

Adjunkt Rørlund.

Visselig ikke. (dæmpet til fru Bernick.) Løbet bort! Hun var mig altså dog fuldstændig uværdig. (halvhøjt til festkommitteen.) Ja, mine herrer, efter dette tænker jeg det er bedst, at vi fjerner os i al stilhed.

Hilmar Tønnesen.

Hvorledes man herefter skal kunne holde ideens fane højt, det —. Uf!

(Meddelelsen er imidlertid gåt hviskende fra mund til mund. Alle deltagerne i fanetoget fjerner sig gennem haven. Rummel, Sandstad og Vigeland går bort under hæftig men dæmpet ordstrid. Hilmar Tønnesen lister sig ud tilhøjre. Under taushed bliver tilbage i salen konsul Bernick, fru Bernick, frøken Bernick, frøken Hessel og fuldmægtig Krap.)

Konsul Bernick.

Betty, har du tilgivelse for mig?

Fru Bernick

(ser smilende på ham).

Ved du, Karsten, at nu har du åbnet mig den gladeste udsigt i mange år?

Konsul Bernick.

Hvorledes —?

Fru Bernick.

I mange år har jeg troet, at jeg engang havde ejet dig og tabt dig igen. Nu ved jeg, at jeg aldrig har ejet dig; men jeg skal vinde dig.

Konsul Bernick

(slår armene om hende).

O, Betty, du har vundet mig! Gennem Lona har jeg først lært dig rigtig at kende. Men lad nu Olaf komme.

Fru Bernick.

Ja, nu skal du få ham. — Herr Krap —!

(Hun taler sagte med ham i baggrunden. Han går ud gennem havedøren. Under det følgende slukkes efterhånden alle transparenter og lys i husene.)

Konsul Bernick

(dæmpet).

Tak, Lona, du har reddet det bedste i mig — og for mig.

Frøken Hessel.

Var det andet, jeg vilde?

Konsul Bernick.

Ja, var det, — eller var det ikke? Jeg kan ikke blive klog på dig.

Frøken Hessel.

Hm —

Konsul Bernick.

Altså ikke had? Ikke hævn? Hvorfor kom du da herover?

Frøken Hessel.

Gammelt venskab ruster ikke.

Konsul Bernick.

Lona!

Frøken Hessel.

Da Johan fortalte mig dette om løgnen, da svor jeg ved mig selv: min ungdoms helt skal stå fri og sand.

Konsul Bernick.

O, hvor lidet har jeg jammerlige menneske fortjent det af dig!

Frøken Hessel.

Ja, dersom vi kvinder spurgte efter fortjenesten, Karsten —!

(**Skibsbygger Aune** kommer med **Olaf** fra haven.)

Konsul Bernick
(imod ham).

Olaf!

Olaf.

Fader, jeg lover dig, jeg skal aldrig mere —

Konsul Bernick.

Løbe bort?

Olaf.

Ja, ja, det lover jeg dig, fader.

Konsul Bernick.

Og jeg lover dig, du skal aldrig få grund til det. Herefter skal du få lov til at vokse op, ikke som arvetager til min livsgerning, men som den, der selv har en livsgerning ivente.

Olaf.

Og får jeg også lov til at blive, hvad jeg vil?

Konsul Bernick.

Ja, det får du.

Olaf.

Tak. Så vil jeg ikke blive samfundets støtte.

Konsul Bernick.

Så? Hvorfor ikke det?

Olaf.

Nej, for jeg tror, det må være så kedeligt.

Konsul Bernick.

Du skal blive dig selv, Olaf; så får resten gå, som det kan. — Og De, Aune —

Skibsbygger Aune.

Jeg ved det, herr konsul; jeg har min afsked

Konsul Bernick.

Vi bliver sammen, Aune; og tilgiv mig —

Skibsbygger Aune.

Hvorledes? Skibet sejler ikke iaften.

Konsul Bernick.

Det sejler heller ikke imorgen. Jeg gav Dem for knap frist. Det må ses grundigere efter.

Skibsbygger Aune.

Skal ske, herr konsul, — og det med de nye maskiner!

Konsul Bernick.

Så skal det være. Men grundigt og ærligt. Her er mangt hos os, som trænger til en grundig og ærlig reparation. Nå, godnat, Aune.

Skibsbygger Aune.

Godnat, herr konsul; — og tak, tak, tak!

(han går ud tilhøjre.)

Fru Bernick.

Nu er de alle borte.

Konsul Bernick.

Og vi er alene. Mit navn lyser ikke i ildskrift længer; alle lys er slukket i vinduerne.

Frøken Hessel.

Vilde du ønske dem tændt igen?

Konsul Bernick.

Ikke for nogen pris i verden. Hvor har jeg været henne! I vil forfærdes, når I får vide

det. Nu er det som jeg var kommen til sans og samling efter en forgiftelse. Men jeg føler det, — jeg kan blive ung og sund igen. O, kom nærmere, — tættere omkring mig. Kom, Betty! Kom, Olaf, min gut! Og du, Marta; — jeg har ikke set dig i alle disse år, synes jeg.

Frøken Hessel.

Nej, det tror jeg gerne; jert samfund er et samfund af pebersvend-sjæle; I ser ikke kvinden.

Konsul Bernick.

Sandt, sandt; og just derfor, — ja, det står fast, Lona, — du rejser ikke fra Betty og mig.

Fru Bernick.

Nej, Lona, det må du ikke!

Frøken Hessel.

Nej, hvor kunde jeg forsvare at rejse fra jer unge folk, som skal begynde at sætte bo? Er jeg ikke fostermoder? Jeg og du, Marta, vi to gamle tanter —. Hvad ser du efter?

Frøken Bernick.

Hvor himlen klarner. Hvor det lysner over havet. »Palmetræet« har lykken med sig.

Frøken Hessel.

Og lykken ombord.

Konsul Bernick.

Og vi — vi har en lang alvorlig arbejdsdag ivente; jeg mest. Men lad den komme; slut jer

blot tæt om mig, I trofaste sanddru kvinder. Det har jeg også lært i disse dage: det er I kvinder, som er samfundets støtter.

Frøken Hessel.

Da har du lært en skrøbelig visdom, svoger. (lægger hånden vægtigt på hans skulder.) Nej, du; sandhedens og frihedens ånd, — det er samfundets støtter.